

Raziskava:

**Mednarodna primerjalna analiza modelov
ocenjevanja programov in projektov, sofinanciranih
iz javnih sredstev v Franciji, na Češkem in Danskem**

Naročnik:

Ministrstvo za kulturo

Izvajalec:

Zavod Poligon

Eva Matjaž in Luka Piškorič

Ljubljana,

6. december 2023 (teoretični del in metodologija)

26. januar 2024 (celotno poročilo)

Povzetek

Odnos med kulturo in kulturno politiko je izredno kompleksen, občutljiv in hitro spreminjajoč. Zato je pomembno, da neodvisno telo, kot je Nacionalni svet za kulturo, (NSK) kritično reflektira stanje in pokaže možne perspektive nadaljnjega podpiranja kulturno-ustvarjalnega sektorja. Leta 2021 je NSK z namenom pridobitve predlogov za prenovu modelov ocenjevalnih struktur in procesov za razdeljevanje državnih sredstev na področju kulture naročil študijo analize ocenjevanja programov in projektov v Sloveniji. Tri leta kasneje pričujoča raziskava predstavlja drugo fazo zbiranja predlogov. Njen namen je na podlagi preučevanja praks Češke, Danske in Francije postaviti primerjalno analizo in shemo modelov ocenjevanja med izbranimi državami, ponuditi predloge za izboljšave strokovnega ocenjevanja kulturnih programov in projektov javnih zavodov, nevladnih organizacij in posameznikov ter posledično izboljšavo njihovega javnega sofinanciranja v Sloveniji predvsem na Ministrstvu za kulturo, Javni agenciji za knjigo, Slovenskem filmskem centru in Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti.

Študija iz 2021 je združila številne predloge za izboljšanje stanja v Sloveniji na področju ocenjevanja programov in projektov iz javnih sredstev. Z namenom zagotavljanja kontinuitete raziskav in nadgrajevanja celostne slike smo z našimi podatki priporočila pretekle študije kontekstualizirali in dopolnili. Uvidi aktualne študije potrjujejo (1) smiselnost poenotenja pravnega urejanja oblikovanja in delovanja ocenjevalnih komisij z enotnim pravnim aktom, (2) vzpostavitev delovne skupine, ki bi vodila celoten proces prenove ocenjevalnih modelov v Sloveniji in (3) določno opredelitev statusa komisij. Prav tako uvidi pričujoče raziskave pritrjujejo (4) vzpostavitvi sistema formalnega usposabljanja članov strokovnih komisij, (5) poenotenju standardov ravnanja v primeru navzkrižja interesov, (6) možnosti imenovanja novih članov pred potekom mandata brez spremembe pravilnika in (7) jasno opredelitev vpliva komisij na višino dodeljenih sredstev. Nenazadnje je smiselno upoštevati tudi priporočilo pretekle študije o (8) popolni digitalizaciji prijavnih postopkov in (9) vključenosti praktikov – članov komisij, ki imajo bogate

terenske izkušnje. Obenem opozarjamo, da je treba še enkrat kritično premisliti priporočila, ki jih tuje prakse ne potrjujejo: (1) poenotenje dolžine mandatov najrazličnejših ocenjevalnih komisij, (2) poenotenje ocenjevalnih kriterijev prek različnih ocenjevalnih področij in (3) poenotenje velikosti strokovnih komisij.

Naloga preoblikovanja ocenjevalnih komisij in vnos novosti v načine ocenjevanja projektov državnih institucij, ki namenjajo sredstva različnim akterjem v kulturno-ustvarjalnem sektorju, je zahtevna in odgovorna naloga. Ob zaključku pričujoče študije tako ugotavljamo, da je med tremi izbranimi državami Danska tista, ki ponuja največ potencialno koristnih nastavkov za transformacijo slovenskega modela. Danska ima od vseh treh držav največ dostopnih podatkov, jasno in enostavno organiziranost teles, ki razporejajo sredstva, izredno konsistentne načine delovanja komisij z malo izjemami, obenem pa je po številu prebivalcev najbližje Sloveniji. Zelo pomembna kvaliteta danskega pristopa je visoko ujemanje prakse razporejanja sredstev z zapisanimi kulturnimi politikami nordijskih držav. Čim širša dostopnost kulture in umetnosti ljudem, podpiranje ekonomsko šibkejših ustvarjalcev in občinstev, prepoznavanje netržne vrednosti projektov so poleg njihove kakovosti vodilne usmeritve pri razdeljevanju sredstev. Nenazadnje je pomembno izpostaviti, da je danski način vzpostavljanja komisij, njihovih pristojnosti in načinov odločanja zasnovan tako, da je vpliv politike čim manjši, največjo moč odločanja o izbiri projektov in višini njihovega financiranja imajo področni strokovnjaki.

Naročnikov napotek je bil, da se s pričujočo študijo zbere podatke, ki bodo pomagali ne le zasnovati prenovo modela za razporejanje državnih sredstev na Ministrstvu za kulturo, ampak dali tudi praktične napotke, kako izboljšati ocenjevalne modele na JAK-u, SFC-ju in JSKD-ju. Kot je razvidno iz analitičnega dela raziskave, imajo filmske centre vse tri države in tudi obilo informacij o strukturi organizacij, načinih oblikovanja komisij ter njihovih principih dela. Za knjigo imajo nacionalni center samo Francozi, centra za podporo ljubiteljski kulturi ni v nobeni izmed preučevanih držav.

Nabor podatkov o načinu delovanja in značilnostih ocenjevalnih komisij je precej bogat, vendar vsi podatki niso uporabni. Preden se začne prenavljati slovenski model, bi bilo morda smiselno še malce bolj temeljito pogledati, kako državna sredstva razporejajo ostale skandinavske države: Švedska, Finska in/ali Norveška.

Kazalo

Povzetek	1
Kazalo	3
Uvod	4
Danska	9
Češka	12
Francija	15
Slovenija	17
Problem, namen in cilji raziskave	21
Metodologija	22
Metoda	22
Vzorec: Izbrane države in informatorji	23
Izvedba raziskave	25
Rezultati	29
Primerjalni model Češke, Danske in Francije	100
Zaključek	106
MAO priporočila in izsledki tujih praks	106
Razmislek o treh ocenjevalnih modelih in nadaljnje usmeritve	109
Literatura in viri	112
Priloge	114
Priloga 1: Vodilo polstrukturiranega intervjuja	114
Priloga 2: Intervjuji z informatorji	116

Uvod

Že od začetka slovenske samostojnosti svet preplavljajo strokovni članki in knjige o kulturnih politikah, teoretiki pa intenzivno problematizirajo koncept kulturnih politik, ki se nanaša na procese, ki prek idej, vrednot, simbolov in vsakodnevnih praks uveljavljajo, sprejemajo, izpodbijajo ali spodkopavajo odnose moči v kulturi (Schiller, 1997). Hesmondhalgh idr. (2015) izpostavljajo različne funkcije kulturnih politik: znamenje in promocijo narodov, varstvo kulturne in zgodovinske dediščine, oblikovanje kulturne ustvarjalnosti, regulacijo distribucije in potrošnje ter v določenih primerih tudi nadzor in cenzuro. Schiller (1997) opozarja na pomembnost kritičnega preučevanja kulturnih politik na način, da se preizprašuje uporaba odnosov moči, bodisi z dominacijo, zatiranjem in discipliniranjem bodisi nasprotno, na način spodbujanja boja, odpora, sodelovanja, subverzije in upora, saj se lahko kultura uporablja ali kot orodje za legitimiranje družbenih odnosov neenakosti ali prispeva k boju za transformacijo.

Tipologije kulturnih politik so številne. Ena najbolj uporabljenih je razvrstitev Chartanda in McCaugheya (1989), ki ločuje med:

1. **državo facilitorko**, kjer je glavno gonilo trg, država pa deluje v funkciji vmesnika, ki prek davčnih olajšav spodbuja razvoj kulture, kot so npr. ZDA;
2. **državo pokroviteljico**, kjer se kulturna produkcija spodbuja prek neodvisnih agencij, specializiranih svetov in centrov, kot je npr. Velika Britanija;
3. **državo arhitektko**, ki gradi uradni sistem struktur in ukrepov in tako prek razsvetljene birokracije oblikuje kulturno življenje, kot je npr. Francija;
4. **državo konstruktorko** oziroma inženirko, kjer država neposredno iniciira, usmerja in nadzoruje kulturno produkcijo, npr. Kitajska.

Mengset idr. (2008) opozarjajo na pojavnost mešanih tipov in pri tem kot kombinacijo pokroviteljskega in arhitekturnega tipa navajajo nordijske države.

Osnovni model Chartanda in McCaughey sta nadgradila Dragičević Šešić in Stojković (2013) in opisala šest različnih tipov kulturnih politik:

1. **liberalni model**, po katerem je država spodbujevalka, ki zasebni sektor vključuje v kulturno politiko in civilno družbo ter deluje po modelu neodvisnih organizacij (npr. ZDA);
2. **paradržavni model**, kjer država kot pokroviteljica oblikuje paradržavna telesa, npr. umetniške svete, ki urejajo kulturo (npr. Velika Britanija in Irska);
3. **birokratsko-razsvetljenski model**, kjer je država inženir, ki načrtuje, usmerja in nadzoruje kulturno produkcijo (npr. Kitajska, Sirija, Vietnam, Kuba, Turkmenistan, Tadžikistan in Uzbekistan);
4. **prestžno-razsvetljenski model**, kjer država kot arhitekt oblikuje (prestžno) podobo države prek javnega sektorja, kulturne decentralizacije in kulturne animacije, kot je npr. Francija;
5. **nacionalno-emancipatorni model**, po katerem država spodbuja "etnično opredeljeno" kulturno politiko, kot npr. v Latviji, Moldaviji, Kirgizistanu, Peruju in Senegalu;
6. **regionalni jezikovni/etnični model**, kjer se spoštuje teritorialno pripadnost (npr. švicarska kulturna politika v mandatu kantonov, belgijska frankofonska in flamska kulturna politika).

Kot podstat za razvrstitev držav po različnih tipologijah kulturnih politik se uporablja tudi Esping-Andersenova (1990) teorija treh režimov blaginje, ki jih določajo razmerja med trgom, gospodinjstvom in državo. Socialno-demokratski tip, ki ga močno podpira država, je značilen za skandinavske države, krščansko-demokratski tip, oslonjen na gospodinjstva, je značilen za Francijo, medtem ko je strogo tržno usmerjen liberalni model značilen za Veliko Britanijo.

Srakar in Vecco (2021) poudarjata, da državne politike še zdaleč niso edine determinante kulturnega sistema, ampak je treba pri njihovem tolmačenju upoštevati še številne druge dejavnike, kot so npr. trg, formalne in neformalne institucije in civilno družbo, ki lahko vplivajo na kulturo v veliko večji meri kot ukrepi, ki jih sprejemajo lokalne in zvezne oblasti. Obenem opozarjata na veliko neskladje med teoretičnimi modeli kulturnih politik in empiričnimi izsledki. V analizo sta vključila 27 različnih ekonomskih in socialnih kazalnikov kulturnih ekonomij (delež študentov umetniških smeri in humanizma, delež zaposlitev v kulturi, BDP in dodana vrednost določenih podpodročij kulturno-ustvarjalnega sektorja, gostota stavb kulturne dediščine v posamezni državi, število kinematografov, ...) za leti 2005 in 2009.

Primerjala sta upravičenost obstoječih tipologij kulturnih politik in ugotovila veliko razliko med teoretičnim razvrščanjem držav in njihovimi empiričnimi podobnostmi.

Ne glede na teoretične tipološke razvrstitve njuna analiza kaže, da se države praktično ne razvrščajo na načine, kot so jih predvideli Esping-Andersen ali Chartanda in McCaughey ter drugi, ampak avtorja glede na izmerjene kazalce ločujeta tri velike skupine držav:

1. V prvo skupino se uvrščajo države z visokimi proračuni in visokimi kazalci pri drugih analiziranih spremenljivkah. Te države so države Zahodne Evrope: Belgija, Danska, Nemčija, Irska, Francija, Nizozemska, Avstrija, Finska, Švedska in Združeno kraljestvo.
2. V drugo skupino se uvrščajo države Srednje in Vzhodne Evrope, ki jih povezuje nizka razvitost večine analiziranih kulturno-ekonomskih in političnih spremenljivk: Bolgarija, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Poljska, Romunija, Slovaška in Slovenija. Pri tem Češka in Slovenija izstopata in si delita določene sorodnosti s sredozemskimi in zahodnimi državami.
3. V tretjo skupino se uvrščajo države Sredozemlja, ki so po ravni večine spremenljivk bližje vzhodni skupini kot zahodni. Te države so: Grčija, Španija, Italija, Ciper in Portugalska.

Srakar in Vecco (2021) poudarjata, da je relevantnost izmerjenih razlik velika in da zagotavljajo drugačno perspektivo razumevanja strukturne sestave kulturnih politik na nacionalni ravni, saj dokazujejo, da so delitve na področju kulturnih politik še vedno podobne razlikam med vzhodom in zahodom v času hladne vojne ter zgodovinski delitvi med industrijskim severom in nerazvitim jugom. Zato po mnenju Srakarja in Vecco tudi ne moremo govoriti o dejanskem obstoju različnih teoretičnih tipov kulturnih modelov, kot npr. nordijske kulturne politike.

Mangsetova (2018) radikalna teza, da se po sedmih desetletjih sistematičnega vpeljevanja kulturnih politik zaradi njihove nezadostne prilagojenosti velikim transformacijskim procesom v sodobnih družbah morda približujemo njihovem koncu, temelji na empiričnem preučevanju različnih evropskih modelov kulturnih politik. Izpostavlja, da kljub osnovnemu poslanstvu kulturne politike Evrope niso uspele prispevati k zadostni demokratičnosti, saj razlike v kulturni udeležbi glede na razlike v izobrazbeni ravni in družbenemu razredu še vedno vztrajajo. Poleg tega naj

bi se z javnimi sredstvi še vedno predvsem in izrazito prednostno podpiralo tudi pogosto zastarele javne kulturne ustanove, medtem ko poklicni umetniki kljub najrazličnejšim mehanizmom podpore še vedno živijo v revščini. Javni kulturni sektor je v številnih primerih birokratska železna kletka, ki pa ji nasploh v državnem merilu in v primerjavi z drugimi resorji pripada izredno majhen, manj kot 1 % delež javnih financ s katerimi se težko naredijo večji premiki. Avtor se zato sprašuje, zakaj bi morali tovrstni javni organi sploh še obstajati, če ne prispevajo k izboljšanju življenjskih pogojev umetnikov ter navkljub temu zaključuje, da bi bil morda dohodkovni razvoj in delovna negotovost umetniške populacije še hujša brez aktivne javne umetniške politike ter da razmeroma močne nacionalne kulturne politike ostajajo braniki pred pretirano globalizacijo kulture. Mangset ob tem kot najbolj obetaven izpostavlja nordijski model kulturnih politik, saj za razliko od francoskega ali angleškega koncepta kulturnih politik, ki se osredotočata na umetniško produkcijo (artistic creation), v središče postavlja delavca (artistic profession).

Nacionalni svet za kulturo (NPK) v Sloveniji je neodvisno telo, ki prek različnih aktivnosti usmerja nacionalno strategijo za kulturo oziroma kulturne politike naše države. Kot naročnik pričujoče študije primerjalne analize modelov ocenjevanja programov in projektov, sofinanciranih iz javnih sredstev, je NPK za primerjalne države izbral Francijo, Češko in Dansko. Skladno s tem izborom so v nadaljevanju uvoda orisane najpomembnejše značilnosti kulturnih politik v treh državah, primarno povzete iz poročil, objavljenih na spletnih straneh Zbirnika kulturnih politik in trendov (ang. The Compendium of Cultural Policy and Trends: <https://www.culturalpolicies.net/>), in v primeru starejših podatkov tudi iz drugih virov.

Omenjeni zbirnik je odprta spletna platforma in mednarodno združenje evropskih strokovnjakov kulturnih politik s sedežem na Nizozemskem, ki od leta 1998 političnim odločevalcem in izvajalcem, raziskovalcem, študentom, novinarjem, umetniškimi institucijam na enem mestu omogoča, da najdejo znanje, statistične podatke, primerjalne študije, zgodovinsko ozadje, finančne podatke in podobno o evropskih nacionalnih kulturnih politikah. Profili držav so mozaik relevantnih znanstvenih raziskav, državnih dokumentov, poročil ministrstev ter zagovorniških in lobističnih organizacij, manifestov in izjav umetnikov in kulturnih producentov ter medijev. Največja pomanjkljivost platforme je, da vsa poročila niso redno ažurirana.

Medtem ko je češki profil povsem aktualen, saj je t. i. dolgo poročilo iz leta 2022 (Petrova), je dansko poročilo že zastarelo, saj je staro 11 let (Duelund idr., 2012). Prav tako sta starejši poročili tudi za Francijo iz leta 2016 (Perrin idr.) in Slovenijo iz leta 2014 (Čopič idr.). Za Slovenijo (Srakar, 2023) in Francijo (Perrin idr., 2023) so se v letu 2023 posodobili krajši profili držav, kar je omogočilo preverbo in morebitno posodobitev starejših podatkov daljših poročil obeh držav. Za Dansko pa je bila nujna dopolnitev podatkov še iz drugih virov.

Danska¹

Za Dansko je, tako kot za ostale skandinavske države, značilen nordijski model kulturnih politik, ki je osredotočen na zagotavljanje enakega dostopa do visoko kakovostne umetnosti in kulture vsem prebivalcem, ne glede na njihovo družbeno-ekonomsko ozadje, izobrazbo in geografske razlike med njimi. Za doseg tega poslanstva Danska podpira številne kulturne ustanove v vseh delih države in tako premošča ovire za dostop vsem prebivalcem. Obenem skrbi za izboljševanje dohodka in socialne varnosti poklicnih umetnikov. Podpiranje kulture tako pomeni tudi stremenje k doseganju ciljev socialnega varstva. Glavna prednost danskega modela kulturnih politik je, da so umetniki in kulturne ustanove zaradi javne podpore manj odvisni od tržnega uspeha.

Kulturna politika se izvaja z uporabo številnih različnih instrumentov. Ključni nosilci odgovornosti za kulturno politiko so danski parlament, vlada in ministrstvo za kulturo. Na državni ravni se snujejo nacionalne in lokalne kulturne politike ter usmerjajo mednarodna sodelovanja in izmenjave. Ministrstvo za kulturo ima popolno izvršno pristojnost za usklajevanje, načrtovanje in izvajanje kulturnih politik. V pristojnosti ministrstva za kulturo so področja glasbe, gledališča, filma, knjižnic in arhivov, muzejev in stavbne kulturne dediščine, vizualne umetnosti, unikatno oblikovanje, visoko šolstvo in usposabljanje ter pravice intelektualne lastnine, radio, televizija, šport in mednarodno kulturno sodelovanje. Končno zakonodajno in proračunsko pristojnost ima parlament. Z vprašanji kulturne politike se ukvarja poseben parlamentarni odbor za kulturo. Finančno ministrstvo za umetnost in kulturo določi finančni okvir proračunskih sredstev, ki ga nato potrdi parlament.

Od ustanovitve ministrstva za kulturo leta 1961 do danes je izvajanje danskih kulturnih politik postopoma prehajalo na vedno bolj zapleten okvir kulturnih agencij, svetov, odborov in kulturnih institucij, ki imajo medsebojno različno stopnjo avtonomije, pristojnosti in naloge:

---

¹ Podatki o danski kulturni politiki in financiranju kulturno-ustvarjalnega sektorja so povzeti iz dveh poročil: Compedium Denmark iz leta 2012 (Duelund idr.) in Nordic kulturfakta iz leta 2022 (Berge idr.).

- Ministrstvo za kulturo zagotavlja okvir za celotno kulturno politiko in v sodelovanju s parlamentom določa strategijo in cilje, finančne okvire, ureditev subvencij in organizacijsko strukturo.
- Agencija za kulturo in palače, Danski državni arhiv in Danski filmski inštitut so tri državne institucije na administrativni ravni, ki izvajajo upravne, svetovalne in izvedbene naloge ministrstva na področjih knjižnic, kulturne dediščine, umetnosti, arhivov, medijev in filma.
- Znotraj državnih institucij delujejo različni sveti, odbori in drugi neodvisni organi za različna področja, ki imajo svetovalno funkcijo ter obenem tudi razporejajo sredstva. Za njih je značilna različna stopnja avtonomije in pristojnosti. Za dodeljevanje sredstev sta zadolženi Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) in Agencija za kulturo in palače (Slots- og Kulturstyrelsen), ki to nalogo opravljata prek številnih neodvisnih strokovnih odborov. Njihove odločitve so dokončne in jih ni mogoče razveljaviti s pritožbo na drug upravni ali politični organ.

Medtem ko se je državni proračun za kulturo med leti 2005 povečeval, je Danska v letu 2019 namenila 0.6 % celotnega BDP kulturi, kar je odstotek manj kot v obdobju 2007-2016. Ministrstvo za kulturo in Agencija za kulturo in palače narekujeta nacionalno kulturno politiko in na podlagi finančnega zakona usmerjata dodeljevanje sredstev, ki se namenjajo kulturnim ustanovam in umetniškim dejavnostim. Uradniki večinoma odločajo o dodelitvi sredstev, kulturne ustanove pa so neodvisne na področju umetniških izbir. Skupni denarni viri države so močno odvisni od davčnih prihodkov, sredstev državne loterije in medijskih prispevkov.

Danska ima 24 državnih kulturnih institucij, ki so neposredno financirane prek zakona o financah. To so umetniške akademije, nacionalni muzeji, gledališča, knjižnice in arhivi. Vse te institucije imajo sklenjeno pogodbo z ministrstvom za kulturo, kjer so za prihodnje štiriletno obdobje javne podpore njihove obveznosti na splošno določene. Ta pogodba je okvirni sporazum in ne podrobna strategija ali akcijski načrt. Poleg državnih kulturnih ustanov država in oziroma ali občine podpirajo še približno 700 neodvisnih kulturnih ustanov.

Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) je neposredni organ za dodeljevanje sredstev na državni ravni. Ustanovljen je bila leta 1964 in je osredotočen na

podpiranje umetnikov in novih razvojnih projektov na različnih področjih. Vlada mu določa letni proračun, sklad po načelu neodvisnosti "podpiraj, ne usmerjaj" razporeja sredstva prek dvanajstih podpodročnih odborov: za glasbo, gledališče, literaturo, film, arhitekturo, oblikovanje in obrt ter vizualno umetnost. Strokovni člani komisij na podlagi evalvacije vlog dodeljujejo štipendije, honorarje in nagrade, v nacionalno zbirko del pa tudi odkupujejo.

Na lokalni ravni ima skupno 98 občin, glede na lokalne želje in potrebe, visoko avtonomijo izvajanja kulturne politike. Njihova podpora predstavlja dve tretjini vseh sredstev namenjenih kulturi in umetnosti na Danskem. Na ta način se dosega geografska razpršenost kulturne ponudbe, obenem pa se ponudba prilagaja tudi različnim skupnostim. Občine so glavni podporniki ljubiteljskih dejavnosti, financirajo glasbene šole in zagotavljajo pogoje za kulturno in prostočasno udejstvovanje vseh občanov. Na občinski ravni država za otroke in mladino doplačuje sredstva za lokalna gledališča in državno priznane lokalne muzeje, glasbene šole in regionalna glasbena gledališča. Lokalne knjižnice v celoti financirajo občine.

Na Danskem se posredna podpora s trga zagotavlja prek ugodne davčne zakonodaje, ki podjetja in druge zasebnike spodbuja k podpiranju umetniške produkcije. Poleg državnih virov so v zadnjem času vse pomembnejši vir financiranja zasebne fundacije. Odločitve fundacij tako vse bolj oblikujejo razvoj kulturnega sektorja in pomembno vplivajo na državno kulturno politiko.

Češka²

Od druge svetovne vojne do 1989 je bil za Čehoslovaško značilen inženirski oziroma konstrukterski model kulturnih politik, po katerem je država kulturo neposredno usmerjala in nadzorovala. V državi je bila gosta centralizirana mreža ideološko usmerjenih kulturnih objektov: knjižnic, kulturnih domov, kinematografov, gledališč, muzejev in spomenikov. Z osamosvojitvijo leta 1993 je usmerjanje prihodnosti Češke prevzela desničarska liberalna vlada. Ta je poskrbela za hiter prehod v demokracijo, uvedbo kapitalizma z množično privatizacijo, politiko prostega trga in izdatno podporo zasebnim podjetjem. Liberalnemu pristopu je bila v devetdesetih podvržena tudi kultura in ker celotnega sektorja ni bilo mogoče privatizirati, se ga je avtomiziralo, državne institucije so postale čim bolj neodvisne in v določeni meri podrejene tudi zasebnemu financiranju. Namesto razcveta kulture, ki mu je bila Čehoslovaška priča še pod komunističnim režimom v osemdesetih, je po osamosvojitvi močna opozicijska kulturna sfera začela izgubljati kritični ton. Razpravljalo se je o "krizi kulture" in začelo preizpraševati učinke komercialne kulturne produkcije na prihodnji razvoj demokracije. Bolj zaščitniški odnos do kulture na Češkem je začel prevladovati šele po letu 1997, ko so oblast prevzeli socialni demokrati. Takrat je češka kultura s spodbujanjem mednarodnega sodelovanja postala aktiven dejavnik v evropskem kulturnem prostoru.

Kljub prevladi ekonomskega diskurza v devetdesetih letih se je Češka pri reorganizaciji svojega kulturnega sektorja bolj zgledovala po državah Zahodne Evrope kot po Združenih državah. Na ukrepe za decentralizacijo kulturnega sektorja je vplival nizozemski model z načelom subsidiarnosti in mednarodne donatorske in posojilne institucije, kot sta npr. Svetovna banka (WB) in Mednarodni denarni sklad (IMF), ki so s svojimi spodbudami pozivale vzhodne države k „vrnitvi v Evropo“. Vloga državnega aparata se je zmanjšala, lokalna oblast je dobila večjo finančno odgovornost in avtonomijo, v njeno last pa je prišlo tudi premoženje ter s tem tudi odgovornost za podporo večine lokalnih kulturnih dejavnosti in organizacij. Tako je javni sektor predvsem po zaslugi občin še naprej ohranil temeljno vlogo pri spodbujanju javnih kulturnih storitev in dobrin. Reformirana javna uprava danes

---

² Podatki o češki kulturni politiki in financiranju kulturno-ustvarjalnega sektorja so povzeti iz dveh virov: poročila Compedium Czech Republic (Petrova 2022) in članka o javnem financiranju kulture na Češkem Kateřina Vojtíšková in Radmila Lorencová (2015).

deluje na treh ravneh upravljanja: centralno, regionalno in lokalno. Decentralizacija je prenesla upravljanje večine kulturnih ustanov iz centralne vlade na regije in občine (knjižnice, muzeji in galerije, regionalna gledališča, orkestri), centralizirana pa je ostala predvsem skrb za ohranjanje kulturne dediščine (spomeniki, zgodovinske stavbe, gradovi) ter nacionalni kulturni centri. Osrednji organ državne uprave za področje kulture je ministrstvo za kulturo, ki določa strategijo kulturne politike, pripravlja osnutke zakonov in druge predpise na področju kulture ter skrbi za mednarodno sodelovanje.

Razumevanje kulture in njeno upoštevanje kot gospodarskega dejavnika sta pomembna sestavina ekonomske politike države. Češka kulturna politika sledi splošnim trendom preusmeritve k instrumentalni kulturni politiki, za katero je značilno tržno razmišljanje, poblagovljeni pogled na kulturo in umetnost ter usmerjenost v inovacije. Z letom 2011 je Češka uvedla t. i. kulturni račun, katerega namen je analiza vseh različnih virov prihodkov in odhodkov s ciljem identifikacije učinkovitosti upravljanja posameznih področij kulture ter s pomočjo finančnih kazalnikov prikazati težo kulture v gospodarstvu. Kulturni račun je izračunan z dveletnim zamikom, ker pa se metodologija in vključeni kazalci nenehno spreminjajo, je izračune v času težko primerjati. Zadnji dostopni podatki kulturnega računa so za leto 2020 in kažejo, da je kulturni sektor razpolagal z 10,7 milijardami evrov. Medtem ko so izdatki za kulturo na povprečni letni ravni med letoma 2014 in 2019 naraščali za 3,8 %, so se v letu 2020 zmanjšali za 4,8 %. Država je v 2020 za kulturo namenila 0,8 % državnega proračuna, in sicer na državni ravni 30 %, na regionalni 36 % in 34 % na lokalni. Na državni ravni je Češka skoraj polovico denarja (46 %) namenila projektom kulturne dediščine, na regionalni pa 35 %.

Ministrstvo za kulturo je ustanovitelj in financer 30 javnih nacionalnih kulturnih zavodov ter skupaj z mestom Praga upravitelj Mednarodnega glasbenega festivala Pomlad. Leta 2013 je Češka ustanovila dva državna sklada za financiranje kulturnega sektorja: Češki sklad za kinematografijo in Državni kulturni sklad. Češki sklad za kinematografijo deluje kot samostojna institucija, vendar ministrstvo še vedno ohranja vpliv tako, da imenuje direktorja, člane nadzornega sveta in strokovne sodelavce. Poslanstvo sklada je financiranja češke kinematografije v vseh fazah filmske produkcije, pa tudi njena promocija in distribucija. Sklad upravlja tudi produkcijske spodbude za avdiovizualne projekte, narejene na Češkem. Ministrstvo

za kulturo upravlja in financira Državni kulturni sklad, katerega poslanstvo je podpiranje nastajanja, realizacije in promocije umetniškega ustvarjanja, spodbujanje knjigotrške dejavnosti, ohranjanje kulturne dediščine, spodbujanje mednarodne promocije države, podpora kulturnim festivalom in drugim kulturnim dejavnostim ter podpiranje projektov etničnih manjšin v državi.

Podpora posameznim umetnikom in kulturnim delavcem je v primerjavi s podporo javnim kulturnim inštitucijam zelo omejena. Edina neposredna podpora umetnikom je nagrajevanje in štipendiranje. Ministrske štipendije za umetnost in kulturne dejavnosti so na splošno redke, razmeroma obrobne, pogoji pa se iz leta v leto spreminjajo.

Francija³

Francija, od ustanovitve ministrstva za kulturo leta 1959, velja za vzorčni model javne podpore kulture prek strateške kulturne politike, ki se udejanja prek kulturne demokratizacije. Kulturna demokratizacija pomeni omogočanje širokega dostopa vsega prebivalstva do visoke kulture v obliki nizkih ali brezplačnih vstopnin z nizkimi ali brezplačnimi vstopninami v nacionalne kulturne ustanove, še posebej za posebne ciljne skupine, kot so otroci in mladostniki v šolah in invalidi. Ta pristop je bil zaradi kritike elitizma v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja, dopolnjen z načelom kulturne demokracije. Kulturna demokracija je usmerjena v podpiranje umetniških in kulturnih dejavnosti v vsej raznolikosti, kot so na primer ulične in cirkuške umetnosti, stripa, mode, aktualne in neklasične glasbe. Francoska kulturna politika se je sčasoma prilagajala tudi povečanim pritiskom ekonomskega liberalizma, tehnološke preobrazbe in vpliva globalizacije, s tem pa se je začela preizpraševati vloga države v razmerju z drugimi javnimi organi in tržnimi akterji pri regulaciji kulturne ekonomije. Paradigma, ki zaznamuje kulturne politike in kulturni razvoj danes, je ekološki prehod.

Francoski sistem javnega delovanja na področju kulture uteleša javni intervencionistični pristop h kulturni politiki. Veliko večino akcij izvajajo in podpirajo javni organi na vseh ravneh. Poleg pravnega in regulativnega vidika, ki ju določa država, nacionalne, lokalne in regionalne vlade različnim kulturnim področjem namenjajo tudi znatna sredstva. Specializirani oddelki javnih služb prek goste mreže kulturnih ustanov po vsej državi udejanjajo kulturno politiko na različnih ravneh ter tako umetniško produkcijo ščitijo pred prostim trgom. Obenem po vsej državi tudi zagotavljajo decentralizirano kulturno ponudbo.

Organizacijsko shemo Ministrstva za kulturo sestavlja centralna uprava, ki ima tri vrste decentraliziranih ustanov in služb za izvajanje svojih dejavnosti: regionalne direktorate za kulturne zadeve (DRAC - les directions régionales des affaires culturelles), javne ustanove (EP - les établissements publics) in službe z nacionalno pristojnostjo (SCN - les services à compétence nationale).

---

³ Podatki o francoski kulturni politiki in financiranju kulturno-ustvarjalnega sektorja so povzeti iz dveh poročil: dolgega Compedium Denmark poročila iz leta 2016 (Perrin idr.) in kratkega Compedium poročila iz leta 2023 (Perrin idr.).

Za Francijo je značilno izredno heterogeno financiranje kulture, saj se kultura razume kot eno ključnih bogastev države. Država podpira sektor s pomočmi, investicijami in subvencijami. Tako imajo umetniki in delavci v podpornih poklicih, ki delajo v uprizoritvenih umetnostih, avdiovizualnih in zabavnih industrijah (kino, televizija), poseben status zagotovljen z nacionalno konvencijo o brezposelnosti. Ta status jim omogoča socialno varnost in je namenjen osebam brez redne dejavnosti, brez stalne zaposlitve ali tistim, ki delajo za več delodajalcev. Različni organi lahko predlagajo finančno in svetovalno pomoč v strokovnih in pravnih zadevah umetnikom v vseh disciplinah in na vseh ravneh javnega delovanja: na ravni države (oddelki ministrstva, regionalni direktorati za kulturne zadeve) in na ravni občin, departmajev ter območnih oddelkov in uradov za kulturo. Te pomoči ali podpore oddelki lahko dodeljujejo neposredno ali prek svojih izvajalcev, kot so agencije in javne ustanove.

Kulturo in umetnost poleg ministrstva za kulturo podpirajo tudi druga ministrstva: za zunanje zadeve, izobraževanje, raziskave in turizem. Regionalne in lokalne oblasti, katerih delež financiranja se je v zadnjem času bistveno povečal in predstavlja polovico vseh sredstev, pa so odgovorne za izvajanje kulturnih politik v svojih posameznih okrožjih (na občinski, medobčinski, departmajski in regionalni ravni). Pri tem je pomembno tudi njihovo medsebojno sodelovanje, ki deluje po načelu "medkomunalnosti", ko medobčinsko združeni organi razvijajo skupne kulturne politike, ki včasih celo nadomeščajo politike posameznih občin. Javni zavodi so vedno bolj avtonomni, njihovo financiranje je vezano na doseganje določenih ciljev, kar se v praksi izkazuje kot problematično.

Financiranje kulturnega sektorja sestavljajo zasebni (gospodinjstva in podjetja) in javni viri z neposrednimi aktivnostmi, kot so nakupi umetniških del in subvencije ter prek davčnih shem ter nakupov storitev. Načrtovan proračun ministrstva za kulturo v letu 2024 je 4,6 milijarde evrov, kar je za 5 % več kot leto prej. Druga ministrstva so kulturi na primer v letu 2022 skupaj namenila 5,2 milijarde, lokalne oblasti pa so v letu 2020 namenile 8,7 milijarde evrov. Glavna področja kulture, ki vključujejo uprizoritvene umetnosti, dediščino, arhitekturo, vizualne umetnosti, posneto glasbo, arheologijo, založništvo in video igre, vsako leto ustvarijo milijarde evrov prodaje. V letu 2019 je njihov prihodek od prodaje znašal 44,7 milijarde evrov.

Slovenija⁴

Slovenija je, podobno kot Češka, po osamosvojitvi v devetdesetih, po obdobju t. i. inženirskih kulturnih politik, naredila prehod v kapitalizem. Ta prehod so spremljale vse bistvene sistemske tranzicijske spremembe: privatizacija, reforma lokalnih skupnosti in sistema javnih financ, davčnega sistema in javnih uslužbencev. Te spremembe so se dogajale tudi na kulturnem polju, in sicer s privatizacijo založb, kinematografov in medijev, denacionalizacijo nekaterih prostorov, ki so se poprej uporabljali za kulturne dejavnosti, sledila pa je tudi višja obdavčitev kulturnih dobrin in storitev. Obenem so se obdržale tudi nekatere specifične samoupravnega sistema Jugoslavije, in sicer javne kulturne ustanove niso nikoli postale del državne ali lokalne uprave, ampak so ostale ločene pravne osebe javnega prava s polno pravno in poslovno sposobnostjo. Vseeno pa kulturnim ustanovam centralni sistem javnih uslužbencev in postopki proračunskega financiranja določajo stroge okvire za njihovo delovanje.

Javno financiranje kulture v Sloveniji zagotavljata država in lokalne skupnosti, razmerje med njima je približno polovično. Na državni ravni pristojno ministrstvo za kulturo razdeli večino, okrog 90 % javnih sredstev za kulturo. Programom in projektom podprtih iz državnega kulturnega proračuna, ministrstvo za kulturo denar razdeljuje direktno in posredno prek Slovenskega filmskega centra SFC, Javne agencije za knjigo JAK in prek Javne agencije RS za kulturne dejavnosti JSKD. Neposredno ministrstvo za kulturo financira programe in projekte madžarske in italijanske narodne skupnosti, dodeljuje subvencije in dotacije za umetnike, strokovna društva, štipendije, financira kulturne festivale in izvaja investicije v informacijsko tehnologijo ter spomenike ter samozaposlenim delavcem zagotavlja minimalno socialno varnost.

Za Slovenijo je značilna decentralizirana kulturna infrastruktura, in sicer je za financiranje 25 tradicionalnih kulturnih središč zadolženih 212 občin. Občine zagotavljajo pogoje za knjižnično dejavnost, ljubiteljsko kulturno-umetniške dejavnosti, ohranjanje snovne in nesnovne kulturne dediščine in druge kulturne

---

⁴ Podatki o slovenski kulturni politiki in financiranju kulturno-ustvarjalnega sektorja so povzeti iz kratkega Compedium poročila iz leta 2023 (Srakar).

programe lokalnega pomena. Na območjih narodnih manjšin občine podpirajo tudi njihove kulturne dejavnosti. Med državnimi in lokalnimi oblastmi ni vmesne ravni.

Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (ZUJIK), prvič sprejet 2002, določa splošne cilje slovenske kulturne politike, ki so: podpora kulturni ustvarjalnosti, dostop do kulture, aktivno sodelovanje v kulturnem življenju, kulturna raznolikost, ohranjanje kulturne dediščine in razvoj slovenske identitete ter vključevanje slovenskih manjšin. Zakon opredeljuje kulturne dejavnosti kot vse oblike ustvarjanja, posredovanja in varovanja kulturnih dobrin na področju nepremične in premične kulturne dediščine, besednih, uprizoritvenih, glasbenih, vizualnih, filmskih, avdiovizualnih, intermedijskih in drugih umetnosti na področju založništva in knjižničarstva, kinematografije in na drugih področjih kulture. Nacionalni program za kulturo opredeljuje operacionalizacijo kulturnih politik za obdobje najmanj osmih let.

V letu 2021 je Muzej za arhitekturo in oblikovanje MAO po naročilu Nacionalnega sveta za kulturo (NSK) izvedel primerjalno analizo strokovnega ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev na ravni države –

MK, JSKD, SFC, JAK (Zorko idr., 2021) s ciljem priprave analize obstoječega stanja in oblikovanja predlogov za izboljšave. Raziskava je vključevala analizo pravne ureditve področja in analizo dejanske strukture in načina dela strokovnih komisij. Zaključek raziskave je bil, da je sistem dodeljevanja javnih sredstev na področju kulture eden temeljnih podsistemov kulturne politike, ki omogoča, da se pravno ali politično izražen javni interes za kulturo izrazi v dejanskem. Prav zato je ključen poglobljen premislek in postavitev skrbno preišljenih protokolov imenovanja, delovanja in odločanja strokovnih komisij, saj kot izpostavlja raziskovalna skupina MAO, komisije posegajo v samo jedro sistema dodeljevanja sredstev, vprašanje imenovanja, delovanja in ocenjevanja strokovnih komisij pa je *“širše družbeno oziroma kulturno-politično vprašanje, ki v sebi združuje tako vidike demokratičnosti, pravne varnosti, enakosti pred zakonom, učinkovitosti, pravičnosti kot tudi vidike svobode ustvarjanja, pogojev za razvoj kulture in specifik, ki so lastne le kulturnemu sektorju.”*⁵

Za izboljšanje stanja na področju ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev, so Zorko idr. (2021) za NSK izdali sledeča priporočila:

1. **Poenotenje pravnega urejanja s sprejemom enotne zakonske podlage ali resolucije, ki naj ima za posledico sprejem enotnih področnih podzakonskih aktov**, saj delovanje strokovnih komisij trenutno ureja najmanj 15 splošnih aktov.
2. **Imenovanje delovne skupine za evalvacijo in nadgradnjo ureditve**, ki bo nadzorovala proces implementacije sprememb na področju imenovanja, delovanja in odločanja strokovnih komisij.
3. **Uskladitev trajanja mandata strokovnih komisij**, ki so doslej zelo raznoliki (v razponu od 1 do 5ih let), na najbolj ustrezen enoten časovni interval.
4. **Jasna, določna opredelitev statusa strokovne komisije v odnosu do organa, ki mu odgovarja**, saj imajo sedaj določene komisije zavezujoče, druge pa nezavezujoče predloge.
5. **Vzpostavitev sistema formalnega usposabljanja članov strokovnih komisij** s ciljem poznavanja političnih, strateških, programskih in pravnih aktov.
6. **Poenotenje metodologije kriterijev ocenjevanja**, kjer je to mogoče za zagotavljanje večje predvidljivosti, stabilnosti in preglednosti dodeljevanja sredstev.
7. **Poenotenje standardov ravnanja v primeru navzkrižja interesov članov strokovnih komisij**.
8. **Poenotenje velikosti strokovnih komisij in korelacija števila članov strokovnih komisij na višino dodeljenih sredstev**.
9. **Možnost imenovanja novih članov pred potekom mandata brez spremembe pravilnika**.
10. **Jasna opredelitev vpliva komisij na višino dodeljenih sredstev**, saj je to v obstoječi ureditvi različno in netransparentno.
11. **Možnost prijave v digitalni obliki in video predstavitve**, saj se s tem odpravljajo mnoge težave, kot so prepisovanje podatkov, nepotrebno tiskanje, napake in druge težave, ki nastanejo pri izvedbi razpisa v fizični obliki.
12. **Izvedba primerjalne analize ureditve delovanja strokovnih komisij v drugih kulturno razvitih državah** v vsaj treh državah EU.

13. **V strokovne komisije se imenujejo osebe iz prakse in tudi iz zasebnega sektorja**, ki se s področjem operativno ukvarjajo in so dobro seznanjeni tako z vsebinskimi kot z izvedbenimi vprašanji in dejanskim stanjem »na terenu«.

Problem, namen in cilji raziskave

Naročnik pričujoče raziskave, Nacionalni svet za kulturo, deluje kot usmerjevalec nacionalne strategije za kulturo na način, da spremlja in ocenjuje vpliv kulturne politike na kulturni razvoj. Kot smo opisali v uvodu, je odnos med kulturo in kulturno politiko izredno kompleksen in tudi hitro spreminjajoč. Zato je pomembno, da neodvisno telo kritično reflektira stanje in kaže možne perspektive nadaljnjega podpiranja kulturno-ustvarjalnega sektorja.

Leta 2021 je NSK naročil študijo primerjalnih analiz ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev na ravni državi (MK, JSKD, JAK), z namenom pridobitve predlogov za izboljšave na tem področju v Sloveniji. Poročilo združuje trinajst predlogov, kako izboljšati ocenjevanje javno financiranih kulturnih programov v Sloveniji, med drugim tudi napotek, da se izvede primerjalna mednarodna analiza ureditve delovanja strokovnih komisij v vsaj treh državah EU, ki bi pokazala dobre prakse tujine in drugačne poglede na koncept urejanja tega področja. Te informacije naj bi nudile oporo pri odločitvah, katere spremembe bi bilo morebiti smiselno implementirati v slovenski sistem. Nacionalni svet za kulturo je določil, da so te tri države Danska, Češka in Francija, ter opredelil namen pričujoče raziskave, da se na podlagi analize teh držav pridobi relevantne primerjave in predloge za izboljšave strokovnega ocenjevanja kulturnih programov in projektov javnih zavodov, nevladnih organizacij in posameznikov ter posledično njihovega javnega financiranja v Sloveniji (predvsem na MK, JAK, SFC in JSKD).

Cilj pričujoče raziskave je postaviti primerjalno analizo in shemo modelov ocenjevanja med izbranimi državami ter ponuditi predloge za izboljšave strokovnega ocenjevanja kulturnih programov in projektov javnih zavodov, nevladnih organizacij in posameznikov ter posledično njihovega javnega sofinanciranja v Sloveniji, predvsem na Ministrstvu za kulturo, Javni agenciji za knjigo, Slovenskem filmskem centru in Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti.

Metodologija

Raziskovalni načrt pričujoče študije je bil zasnovan glede na naročnikov problem in želene cilje raziskave, ob upoštevanju finančnih virov in časovnih omejitev. Skladno s tem se je zasnoval optimalen način izvedbe pričujoče raziskave.

Metoda

Uporabljena raziskovalna pristopa sta namizno raziskovanje in polstrukturirani intervjuji, metodi pa kvalitativna in kvantitativna analiza različnih spletno dostopnih virov (poročil, člankov, knjig, različnih podatkovnih baz).

V prvi fazi smo naredili nabor najrazličnejših spletnih virov in jih skladno z namenom raziskave nato poglobljeno analizirali in identificirali bistvene zakonitosti.

V nadaljevanju smo prek zooma, v živo in dopisno izvedli polstrukturirane intervjuje z informatorji v posameznih državah. Vodilo polstrukturiranega intervjuja je bilo zasnovano na način, da je bil v najpomembnejših točkah intervju usmerjen, obenem pa je v pogovoru dopuščal prostor za razvoj novih vsebin in tem.

Vodilo polstrukturiranega intervjuja v angleškem jeziku je dodano v Prilogi 1.

Vzorec: Izbrane države in informatorji

Države, vključene v raziskavo, je, kot že omenjeno, določil Nacionalni svet za kulturo. V nadaljevanju so povzete osebne izkaznice izbranih držav: Danske, Češke in Francije ter za hitro primerjavo tudi Slovenije.

Tabela 1: Osebne izkaznice izbranih držav

	Danska	Češka	Francija	Slovenija
Politična ureditev	ustavna monarhija	parlamentarna demokracija z dvodomnim parlamentom	unitarna polpredsedniška republika	parlamentarna demokracija z dvodomnim parlamentom
Prebivalci 2023 ⁵	5.959.464	10.873.553	65.627.454	2.120.937
BDP na prebivalca v EUR 2022 ⁶	64.450	25.850	38.550	27.040
Stopnja tveganja revščine ⁷	17,1 %	11,8 %	21,0 %	13,3 %
Stopnja zaposlenosti 2022 ⁸	80,1 %	81,3 %	74,0 %	77,9 %
Zaposlitev v kulturi ⁹	125.500 (4,5 %)	192.700 (3,8 %)	960.200 (4,0 %)	48.600 (4,6 %)
Delavci ustvarjalci, avtorji, novinarji (na 1000 prebivalcev) 2022 ¹⁰	32,5	52,7	244,7	10
% BDP za kulturo v 2021 ¹¹	0,6	0,6	0,7	0,7

Informatorje v posameznih državah je zagotovilo Ministrstvo za kulturo RS, in sicer preko Službe za EU zadeve in mednarodno sodelovanje. Proces iskanja

⁵ Podatki iz državnih statističnih uradov: Francija www.insee.fr, Češka www.czso.cz, Danska www.dst.dk in Slovenija www.stat.si.

⁶ Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_PC__custom_2523843/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=4a6b307b-10eb-4b37-82cd-9e5f402137ec

⁷ Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_PEPS01N__custom_6069118/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=dea54f11-0f51-4be6-a35c-6d48aade054d

⁸ Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_A__custom_2883233/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=ce403f20-69c2-4071-9c70-b0a22d9283d9

⁹ Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/CULT_EMP_SEX/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=769ab60a-2d48-4a15-8a47-f97157056228

¹⁰ Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cult_emp_art/default/bar?lang=en

¹¹ Eurostat: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp\\$dv_578/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp$dv_578/default/table?lang=en)

informatorjev je bil najbolj kritičen del raziskave, saj je bila odzivnost in pripravljenost za sodelovanje zelo slaba, in šele po tednih čakanja in večkratnih mailih se je z informatorji končno vzpostavil stik, in opravilo intervjuje. Kot je razvidno iz tabele sta bila zadnja intervjuja opravljena šele decembra 2023 in januarja 2024.

Tabela 2: Seznam informatorjev na Danskem, Češkem in Franciji z opisom njihove funkcije, datum opravljenega intervjuja in načinom izvedbe.

Država	Informator	Funkcija	Datum in način izvedbe intervjuja
Danska	Louise Straarup	Agencija za kulturo in palače, Ministrstvo za kulturo Danske	25. 10. 2023 Intervju prek zooma.
Danska	Marianne Båstrup-Larsen	Danski filmski inštitut	12. 12. 2023 Intervju prek zooma.
Češka	Zuzana Li, Virt Martin	Oddelek za mednarodne odnose in zadeve EU, Ministrstvo za kulturo Češke republike	22. 9. 2023 Odgovori po elektronski pošti in intervju v živo.
Češka	Pavla Petrová	direktorica, Inštitut za umetnost in gledališče (IDU)	25. 10. 2023 Intervju preko zooma.
Češka	Veronika Lengálová	Enota za raziskave, Češki filmski sklad	19. 1. 2024 Odgovori po elektronski pošti.
Francija	Jean-Cédric Delvainquière	Oddelek za študije, napovedi, statistiko in dokumentacijo, Sektor območnih kulturnih dinamik, Ministrstvo za kulturo Francije.	13. 10. 2023 Intervju preko zooma.

Izvedba raziskave

Ministrstvo za kulturo RS je na podlagi poročila raziskovalne skupine MAO oblikovalo parametre, ki naj jih vključuje pričujoča raziskava:

1. splošno strukturo modelov ocenjevanja (npr. področja dela ocenjevalcev oz. teles, velikost in struktura teles, tip angažmaja – honorarno delo/redno delovno razmerje),
2. postopki izbire in imenovanja ocenjevalcev,
3. usposabljanje ocenjevalcev,
4. pogoji strokovnosti ocenjevalcev,
5. trajanje mandatov in postopki predčasne razrešitve ter imenovanja dodatnih članov,
6. plačilo ocenjevalcev,
7. organizacija/način dela ocenjevalcev, administrativna podpora in postopki odločanja,
8. merila za ocenjevanje (prevladujoča glede na področje – javne kulturne institucije, NVO v kulturi in posamezniki/kulturni delavci),
9. navzkrižje interesov (opredelitve, postopki izločitev),
10. odnos med ocenjevalci in odločevalci z vidika samostojnosti, neodvisnosti in moči vpliva na izbiro in na višino dodelitve sredstev,
11. povprečna dolžina postopkov za klasične prijave na razpise in za sistemsko financiranje (povprečno trajanje od začetka postopka/prijave do končne odločitve/pogodbe),
12. sistem pritožb na odločitve o izbiri.

Prvi korak v pripravi raziskovalnega načrta je bila izvedba preliminarne analize.

Namen preliminarne analize je bil izris najučinkovitejših načinov pridobivanja želenih informacij in identifikacija morebitnih omejitev pri celostni izvedbi raziskave.

Preliminarna analiza je vključevala:

- Študijo poročila, ki ga je v letu 2021 pripravila ekipa MAO Slovenija za NSK "Primerjalne analize strokovnega ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev na ravni države (MK, JSKD,

SFC, JAK) in predloge za izboljšave na tem področju v Sloveniji". Ta dokument je pomemben za usmerjanje analize tujih praks, saj služi kot osnova za postavitve primerjalnega modela.

- Pregled sekundarno dostopnih virov o okvirni vsebini / želenih parametrih naročnika za Češko, Francijo in Dansko, ki je pokazal, da so določene vsebine dostopne prek spleta, pogosto pa so zapisane le v češčini, francoščini in danščini. Nekateri izmed dokumentov so v tekstovni obliki, ki omogoča mehansko prevajanje, spet drugi so v tekstovnih oblikah, ki jih avtomatsko ni mogoče prevajati. Analiza sekundarnih virov je nujna, absolutno pa ne zadostna. Spletna mesta ministrstev je bilo nujno razširiti z drugimi viri, ki združujejo nacionalne dokumente in ki se specifično ukvarjajo z dodeljevanjem sredstev.

Ob upoštevanju izhodišč naročnika in ugotovitvah preliminarne analize se je oblikoval kombiniran raziskovalni načrt primarnih in sekundarnih raziskovalnih pristopov, ki obsega pet faz:

Faza 1: Osnovno in čim bolj celovito spoznavanje področja preučevanja:

- prvi nabor, prevod in pregled dostopnih spletnih virov pri tem so izhodiščna točka raziskovanja spletna mesta ministrstev za kulturo posameznih držav v nacionalnih jezikih. Na vsakem spletnem mestu se je iskalo specifične informacije / dokumente o sestavi in značilnostih ocenjevalnih komisij in njihovem procesu dela ter načinih ocenjevanja programov in projektov sofinanciranih iz javnih sredstev. Na ta način se je naredil primarni nabor dokumentov;
- naboru in pregledu materialov je sledilo oblikovanje osnovnih izhodišč in raziskovalnih tez;
- v zaključku prve faze smo identificirali dostopne in težje dosegljive vsebine v posameznih državah.

Faza 2: Preverba osnovnih tez s člani NSK in oblikovanje načrta doseganja tujih informatorjev s podporno osebo na Ministrstvu za kulturo:

- pogovor z enim članom Nacionalnega sveta za kulturo z namenom priprave čim bolj celovitih vprašalnikov za informatorje treh držav. Preverili smo določene teze in evalvirali izsledke pomembne za nadaljnjo raziskovanje;

- oblikovanje akcijskega načrta doseganja informatorjev na pristojnih inštitucijah na Danskem, Češkem in v Franciji s podporno osebo na Ministrstvu za kulturo, ki je nato uradno zaprosila za vzpostavitev povezave med informatorji v preučevanih državah in izvajalcem raziskave.

Faza 3: Intervjuji z informatorji iz preučevanih držav:

- oblikovanje polstrukturiranih intervjujev za posamezno državo glede na že dostopne analizirane vire in manjkajoče informacije;
- izvedba intervjujev z informatorji prek zooma, dopisno in v živo, in sicer od enega do treh intervjujev z informatorji na posamezno državo, glede na njegovo znanje in poznavanje področja;
- po pogovorih pridobitev dodatnih materialov s strani informatorjev.

Faza 4: Analiza intervjujev in dodatnih materialov informatorjev:

- oblikovanje preglednic, ki specificirajo podobnosti in razlike med državami na vseh dvanajstih preučevanih parametrih, ki jih specificira naročnik;
- v primeru nejasnosti možnost vnovične razjasnitve dilem z informatorji.

Faza 5: Sinteza in zasnova primerjalnega modela:

- sinteza primerov preučevanih praks;
- primerjava praks s Slovenijo in snovanje priporočil;
- modele dobrih praks iz tujine smo strnili v tabele ter tako poskušali narediti pregledno primerjavo s Slovenijo. Kot osnovo za Slovenijo smo vzeli informacije iz "Primerjalne analize strokovnega ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev na ravni države (MK, JSKD, SFC, JAK) in predloge za izboljšave na tem področju v Sloveniji", ki jo je za Ministrstvo za kulturo v letu 2021 izvedla ekipa MAO Slovenija. Na podlagi ključnih ugotovitev bomo zasnovali praktična priporočila, ki bodo NSK-ju v pomoč pri nadaljnjemu delu.

Časovnica izvedbe raziskave

Primarna časovnica raziskave je predvidevala, da se prva in druga faza raziskave izvedeta do sredine septembra, kar se je bilo tudi doseženo. Intervjuji z informatorji pa bi se morali zaključiti do sredine oktobra 2023. Ker pa so bili informatorji težko

dosegljivi in izredno neodzivni, se je zadnji intervju izvedel šele 19. januarja 2024. Zaradi teh nepredvidenih zunanjih dejavnikov, na katere ni imel vpliva niti izvajalec, v veliki meri pa tudi ne naročnik, je Ministrstvo za kulturo RS podaljšalo časovnico izvedbe raziskave v januar 2024.

Rezultati

V tem poglavju so tabelarično prikazani rezultati analize značilnosti shem financiranja in posameznih komisij v treh izbranih državah: Danski, Češki in Franciji.

Tabela 3: Seznam vseh za pričujočo študijo bistvenih teles, ki v posamezni državi ocenjujejo in podeljujejo državna sredstva kulturno-ustvarjalnemu sektorju.

	Češka	Danska	Francija
Ministrstva za kulturo	Ministrstvo za kulturo Republike Češke (Ministerstvo kulture) www.mkcr.cz	Ministrstvo za kulturo Danske (Kulturministret) https://kum.dk/	Ministrstvo za kulturo Francije (Ministere de la Culture) www.culture.gouv.fr
Film	Državni sklad za kinematografijo (Statni fond kinematografie) https://fondkinematografie.cz/	Danski filmski inštitut (Det Danske Filminstitut) www.dfi.dk	Nacionalni center za kino in animirane slike (Centre national du cinema et de l'image animee) www.cnc.fr
Knjiga	Ministrstvo za kulturo Republike Češke (Ministerstvo kulture) www.mkcr.cz Državni kulturni fond (Statni fond kulture) ¹² www.mkcr.cz/statni-fond-kulture-cr-cs-42 Češki literarni center (Nadace Češky literarni fond) ¹³ https://nclf.cz	Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) ¹⁴ www.kunst.dk	Državni center za knjigo (Centre national du livre) https://centrenationaldulivre.fr/
Ljubiteljska kultura	Ministrstvo za kulturo Republike Češke (Ministerstvo kulture) www.mkcr.cz	Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) ¹⁵ www.kunst.dk	Sklad za spodbujanje umetniških in kulturnih amaterskih projektov (Le Fonds d'encouragement aux initiatives artistiques et culturelles des amateurs - FEIACA) ¹⁶ http://tinyurl.com/2d7ux6b4

¹² Ministrstvo za kulturo financira knjigo prek treh razpisov Državnega kulturnega fonda. O teh razpisih ni dostopnih informacij.

¹³ Češki literarni center financira prevode čeških knjig v druge jezike in štipendira tuje prevajalce in jim nudi rezidence na Češkem. O teh razpisih ni dostopnih informacij.

¹⁴ Knjiga je le ena izmed področij, ki jo financira Državni sklad za umetnost.

¹⁵ Državni sklad za umetnost financira podpodročje ljubiteljske glasbe in ljubiteljske vizualne umetnosti.

¹⁶ Sredstva sklada se razporejajo prek regionalnih direktoratsv ministrstva za kulturo (DRAC).

Vsak izmed štirih sklopov: direktna podpora ministrstev za kulturo, knjiga, film in ljubiteljska kultura, je prikazan na enak način. Najprej je prikazana tabela z značilnostmi posameznih organizacij: leto ustanovitve, poslanstvo, sheme financiranja, podpodročja in ciljne skupine podpore, struktura organizacije in opis funkcij posameznih oddelkov. V drugi tabeli so nato združene informacije o postopkih imenovanja in pristojnosti ocenjevalnih komisij: kdo izbira projekte, ki dobijo podporo, značilnosti procesa izbora in imenovanja članov komisij, vpliv politike, trajanje mandatov komisij, njihove pristojnosti, področja podeljevanja sredstev in značilnosti trenutnih članov komisij (spol, izobrazba, poklic) ter tip zaposlitve. Tretja tabela za vsako izmed štirih sklopov pa se osredotoča na delo komisij: način organizacije dela in sestankov, zagotavljanje podpornih služb in strokovnih sodelavcev, kriteriji ocenjevanja, plačilo komisijam, vključenost prijavitelja, postopki odločanja in njihovo trajanje, sistem pritožb na odločitve o izbiri, navzkrižje interesov pri delovanju komisij in postopek reševanja navzkrižja interesov.

Prva točka v analizi podeljevanja sredstev so ministrstva za kulturo. Pri vsakem ministrstvu in tudi kasneje pri analizi podpore filma, knjige in ljubiteljske kulture se je najprej analiziralo matično spletno mesto in nato informacije po potrebi dopolnilo še z drugimi viri. Tako zadnja tabela v podsklopu združuje še dodatne vire, vključene v analizo. Obenem je bilo, navkljub dopolnjevanju in preverjanju zbranih podatkov s strani informatorjev v posameznih državah, nemogoče najti določene podatke. Te podatkovne škrbine so v vsaki tabeli jasno označene.

Tabela 3 združuje za pričujočo raziskavo bistvena telesa, ki v posamezni državi ocenjujejo in podeljujejo državna sredstva kulturno-ustvarjalnemu sektorju. V vseh treh državah so to ministrstva za kulturo, sredstva za film pa razdeljujejo nacionalni filmski centri. Za knjigo ima nacionalni center le Francija, Češka večino sredstev podeljuje prek oddelkov ministrstva za kulturo. Sredstva knjigi namenja tudi prek Državnega kulturnega fonda, o katerem ni dostopnih informacij. Češki literarni center financira prevode čeških knjig v druge jezike, štipendira tuje prevajalce in jim nudi rezidence na Češkem. Zaradi omejenih podatkov pa ni bil vključen v nadaljnjo analizo. Na Danskem se podpora knjigi zagotavlja prek Državnega sklada za umetnost. Za ljubiteljsko umetnost v nobeni izmed preučevanih držav ni posebnih skladov ali nacionalnih centrov. Na Češkem ljubiteljsko kulturo podpira ministrstvo, v

Franciji se sredstva razporejajo prek regionalnih izpostav ministrstev t. i. DRAC-ov. Na Danskem se prek Državnega sklada za umetnost podpira ljubiteljsko glasbo in vizualno umetnost.

Direktna podpora ministrstev za kulturo

Kot je razloženo že v uvodu rezultatov, so podatki o direktni podpori ministrstev za kulturo držav prikazani v štirih tabelah: značilnosti organiziranosti ministrstev za kulturo, postopki imenovanja in pristojnosti komisij, načini dela komisij in navedba dodatnih virov poleg matičnih spletnih mest preučevanih institucij.

Tabela 4: Osnovne značilnosti organiziranosti ministrstev za kulturo Češke, Danske in Francije.

	Češka	Danska	Francija
	Ministrstvo za kulturo Republike Češke (Ministerstvo kulture) www.mkcr.cz	Ministrstvo za kulturo Danske (Kulturministret) https://kum.dk/	Ministrstvo za kulturo Francije (Ministere de la Culture) www.culture.gouv.fr
Leto ustanovitve	1969	1961	1959
Dejavnosti (poslanstvo) organizacije	Ministrstvo za kulturo na Češkem podpira kulturo in ureja kulturno zakonodajo.	Ministrstvo za kulturo na Danskem podpira kulturo, šport in medije.	Ministrstvo za kulturo v Franciji stremi k omogočanju čim širšega dostopa javnosti do največjih umetniških del, še posebej francoskih. Prizadeva si za ohranitev francoske identitete prek promocije, spodbujanja in ohranjanja umetnosti v Franciji in tujini.
Sheme financiranja	Ministrstvo za kulturo s proračunskimi sredstvi zagotavlja financiranje v obliki štipendij, vlog za nepovratna sredstva, subvencij in pokroviteljstev. Poleg tega pa sredstva zagotavlja tudi preko Državnega kulturnega sklada Češke republike, ki ima tri razpise letno. Filmska dejavnost je	Od ustanovitve Ministrstva za kulturo leta 1961 se dejansko izvajanje politike in pristojnosti vedno bolj prenašajo na zapleten okvir kulturnih agencij, svetov, odborov in kulturnih institucij z različnimi nalogami, pristojnostmi in stopnjami avtonomije.	Finance za kulturno-ustvarjalni sektor se prek davkov zagotavljajo iz proračunov ministrstva in regionalnih oblasti. Ministrstvo sredstva porazdeljuje prek svojih decentraliziranih t. i. regionalnih direktorats

	Češka	Danska	Francija
	podprta ločeno preko Češkega filmskega sklada. Manjši del sredstev pa ciljno razdeljuje javne institucije, kot na primer Češki literarni center, ki deluje v okviru Moravske knjižnice in pa Inštitut za umetnost in gledališče (IDU).	Državno financiranje se izvaja prek treh institucij: Agencije za kulturo in palače, Državnega sklada za umetnost in prek Danskega filmskega inštituta.	DRAC ter prek nacionalnih in regijskih centrov. ¹⁷ Regionalni skladi za sodobno umetnost (Fonds régionaux d'art contemporain, FRAC) so bili ustanovljeni leta 1982. Prisotni so skoraj vseh francoskih regijah.
Področja podpore	Profesionalna umetnost (kulturne dejavnosti; poklicna gledališča, simfonični orkestri in zbori, festivali, štipendije, nagrade), tehnično varovanje kulturnih institucij, spomeniki, muzeji in galerije, ljubiteljska kultura, varstvo kulturnih dobrin, regionalna in nacionalna kultura literatura in knjižnice, kinematografi in mediji, TV, radio in tisk za narodne manjšine, znanost in raziskovanje, strokovna kulturna dejavnost v tujini, cerkve in verske skupnosti, podpora za sofinanciranje projektov, ki so uspeli v okviru EU programa Ustvarjalna Evropa in podpiranje trajnosti projekta Evropske prestolnice kulture.	Vizualne umetnosti, arhitektura, film, oblikovanje, obrti, knjiga, glasba, uprizoritvene umetnosti, mediji, mlajši ustvarjalci, muzeji, galerije, knjižnice, izobraževanje, arhivi, kulturna dediščina, vrtovi.	Arhitektura, arhivi, arheologija, vizualne umetnosti, AV, kinematografija, ples, umetniška in kulturna vzgoja, visokošolsko izobraževanje in raziskave, etnologija, mednarodno delovanje, kulturne in kreativne industrije, digitalne inovacije, francoski jezik in kultura, glasba, muzeji in kulturna dediščina, fotografija, kulturne politike, uprizoritvene umetnosti, demokratizacija kulture, trajnostni razvoj. Francija ima nacionalne centre za: ¹⁸ - knjigo: Centre national du Livre (CNL), - film in animacijo: Centre national du cinema et de l'image animee (CNC) - vizualne umetnosti: Le Centre national des arts plastiques (CNAP) - cirkuško umetnost: Nacionalni center virov

¹⁷ Med analizo smo našli zgolj en primer, ko je podporo za projekt dodelilo direktno ministrstvo za kulturo, in sicer za podporo plesnih filmov prek komisije za ples Generalnega direktorata za umetniško ustvarjanje DGCA. DGCA, ki ima sicer kot pomemben del ministrstva strateško funkcijo saj opredeljuje, usklajuje in ocenjuje državno politiko na področju vizualnih in uprizoritvenih (glasba, ples, gledališče) umetnosti in njeno implementacijo na lokalnih ravneh, je v razpisni dokumentaciji zapisal, da gre za eksperimentalni razpis, ki rešuje problem nepodpiranja tovrstnih projektov prek drugih mehanizmov in institucij.

¹⁸ DICRÉAM (podporni sistem za multimedijско in digitalno umetniško ustvarjanje) je bil ustanovljen leta 2002 na pobudo CNC in je rezultat institucionalnega partnerstva med Nacionalnim kinematografskim centrom, Nacionalnim središčem za knjigo in različnimi oddelki Ministrstva za kulturo in komunikacije. DICRÉAM ni nacionalni center, ampak dodaten sistem financiranja, namenjen podpori razvoja, produkcije in razširjanja inovativnih ali eksperimentalnih del na področju multimedijskega in digitalnega umetniškega ustvarjanja.

	Češka	Danska	Francija
			<p>za ulično in cirkuško umetnost (ARTCENA) - glasbo: Center informacij in virov za novo glasbo (musiques actuelles) - uprizoritvene: Nacionalni urad za sodobne scenske umetnosti cirkulacija (ONDA) - ples: nacionalni center za ples (CND)</p> <p>Ministrstvo za kulturo je pristojno za nacionalne muzeje in zgodovinske spomenike ter financiranje 80 javnih ustanov: za nacionalne muzeje, gradove, arhitekturne in umetniške visoke šole, nacionalno knjižnico, opero, gledališča ... Na regijski ravni delujejo področne agencije za razvoj glasbe in plesa in regionalne agencije za uprizoritvene umetnosti.</p>
Upravičenci	Državne institucije, zasebne oz. neodvisne organizacije in samozaposleni.	Državne institucije, zasebne oz. neodvisne organizacije in samozaposleni.	Francosko ministrstvo upravičence za različne podpore deli na javne in zasebne, ki so upravičeni do različnih subvencij, štipendij, posojil, programskih sredstev in drugih vrst spodbud. Javni upravičenci so regionalna uprava, občine, javne institucije in javna podjetja. Zasebni upravičenci pa posamezniki, društva in zavodi, podjetja ter raziskovalne organizacije.
Struktura organizacije	Organizacijsko strukturo ministrstva sestavljajo kabinet ministra in komunikacijski oddelek, služba za interno revizijo in javni nadzor, sekretariat in kadrovski oddelek, oddelek za zakonodajo in gospodarsko podporo kulturi, oddelek za uprizoritvene umetnosti, oddelki za umetnost, knjižnice in ustvarjalni sektor, oddelek za	Ministrstvo za kulturo sestavlja služba ministrstva, uprava in približno 20 državnih institucij: muzejev, umetniško-izobraževalnih ustanov kraljeva knjižnica in kraljevo gledališče ter Danski filmski institut, državni arhiv... Ministrstvo je sestavljeno iz kabineta ministra in podpornih oddelkov: centra za komuniciranje, sekretariata, centra za	Organizacijsko shemo Ministrstva za kulturo sestavlja osrednja uprava ter ima tri tipe decentraliziranih ustanov in služb: 21 regionalnih direktoratsv za kulturne zadeve (DRAC), javne ustanove (EP) in službe z nacionalnimi pristojnostmi (SCN). Osrednjo upravo ministrstva sestavljajo generalni sekretariat, direktorat za kulturno

	Češka	Danska	Francija
	<p>regionalno in manjšinsko kulturo, oddelek za medije in avdiovizualni sektor ter oddelek za cerkev in verske skupnosti.</p> <p>Pod okriljem ministrstva deluje tudi Državni kulturni sklad s 13-članskim svetom.</p>	<p>ekonomiko in upravljanje s kadri, centra za medije, tehnologijo, pravo in avtorske pravice, centra za analize in mednarodne odnose ter izobraževanje in centra za kulturno dediščino, šport in obveščanje javnosti.</p> <p>Glavne tri institucije za razdeljevanje sredstev so Agencija za kulturo in palače, Državni sklad za umetnost in filmski center.</p> <p>Državni sklad za umetnost je sestavljen iz sekretariata, 12 članov upravnega odbora, 49 članov predstavniškega odbora in iz 16 področnih komisij: komisija za štipendije in podporo projektov arhitekture, komisija za štipendije za vizualne umetnosti, komisija za podporo za vizualne umetnosti, komisija za film, komisija za štipendije za obrt in oblikovanje, komisija za štipendije za književnost, odbor za podporo projektom za literaturo, komisija za štipendije za glasbo, komisija za štipendije za uprizoritvene umetnosti, komisija za uprizoritvene umetnosti, komisija za mlade umetnike, komisija za gostujočega umetnika v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, komisija za uprizoritveno glasbo, komisija za podporo umetniškim revijam.</p> <p>Agencija za kulturo in palače ima izvršni odbor, šest strokovnih centrov in pet strokovnih oddelkov. Skupaj je v agenciji zaposlenih več kot 500 ljudi.</p>	<p>dediščino in arhitekturo (DGPA), generalni direktorat za umetniško ustvarjanje (DGCA), generalni direktorat za medije in kulturne industrije (DGMIC), generalni direktorat za kulturno demokracijo (DG2TDC), generalni direktorat za francoski jezik in jezike Francije (DGLFLF)</p> <p>Ministrstvo za kulturo ima tudi različna področna posvetovalna telesa.</p>

	Češka	Danska	Francija
		<p>Komisije in odbori agencije so: odbor za knjižnice, komisija za medije, odbor za knjižnične pristojbine, komisija za nagrado danskega združenja prevajalcev, arheološki odbor, komisija za knjižne nagrade (prevajalsko, nagrado za najboljše literarno ali znanstveno delo, otroška literatura), odbor za raziskave, odbor za medije, medijski svet za otroke in mladino, nacionalni knjižnični odbor, odbor za radio in televizijo, svet za zoološke objekte, zavarovalniški odbor, odbor za glasbo ter muzejski svet in odbor.</p>	
Funkcije posameznih teles	<p>Oddelki ministrstva zagotavljajo podporo posameznim področjem in sodelujejo pri pripravi predlogov zakonov.</p> <p>Državni kulturni sklad zagotavlja sredstva za posamezne kulturne projekte v obliki podpore ustvarjanju in predstavljanju umetniških del, urednikovanje nepriodičnih in periodičnih del, restavriranje in vzdrževanje kulturnih spomenikov in zbirk, razstavno in predavateljsko dejavnost, promocijo češke literature v tujini in za organiziranje kulturnih dogodkov.</p>	<p>Najpomembnejše naloge služb kulturnega ministrstva so svetovanje ministru, oblikovanje novih kulturnih politik, tesno sodelovanje s kulturnimi deležniki, oblikovanje zakonodaje in kakovostnih strokovnih rešitev v korist državljanov ter zagotavljanje finančne podpore.</p> <p>Agencija kulturo in palače je bila ustanovljena leta 2016 z združitvijo Agencije za gradove in kulturne dobrine in Agencije za kulturo. Agencija strokovno svetuje ministru za kulturo ter prispeva k oblikovanju in uresničevanju ciljev vlade na področju kulture. Med drugim tudi upravlja in vzdržuje državne gradove, vrtove in kulturne dobrine.</p> <p>Državni sklad za umetnost je največji danski sklad za podporo umetnosti oziroma razvoju inovativnih idej in visokokakovostnih umetniških izrazov, ki podpira številna področja in letno razdeli 67 milijonov evrov.</p>	<p>Ministrstvo za kulturo direktno financira 80 javnih ustanov, prek nacionalnih centrov za področno specifične umetnosti (film, vizualne, knjiga, uprizoritvene, cirkuške umetnosti) in prek decentraliziranih uprav ministrstva po državi (DRAC) posredno namenja sredstva različnim javnim iz zasebnim upravičencem.</p> <p>Telesa in funkcije osrednje uprave ministrstva so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - generalni sekretariat, ki usklajuje dejavnosti različnih direktorats in delegacij - direktorat za kulturno dediščino in arhitekturo (DGPA), ki prek načrtovanja politik, zakonodaje, in promocije skrbi za varstvo kulturne dediščine. - generalni direktorat za umetniško ustvarjanje (DGCA) opredeljuje, usklajuje in ocenjuje državno politiko na področju vizualnih in uprizoritvenih (glasba, ples, gledališče) umetnosti in njeno

	Češka	Danska	Francija
			<p>implementacijo na lokalnih ravneh</p> <ul style="list-style-type: none"> - generalni direktorat za medije in kulturne industrije (DGMIC) opredeljuje, izvaja in ocenjuje državno politiko razvoja in pluralnosti medijev, glasbene industrije, knjig in branja ter drugih kulturnih industrij. - generalni direktorat za kulturno demokracijo (DG2TDC) usklajuje in ocenjuje državno politiko za zagotavljanje sodelovanja in dostopa do kulturnega življenja vsem prebivalcem prek razvoja ljubiteljskih dejavnosti in kulturnega izobraževanja. - generalni direktorat za francoski jezik in jezike Francije (DGLFLF) je odgovoren za vodenje in usklajevanje jezikovne politike države. <p>DRAC: Directions régionales des affaires culturelles so bile ustanovljene 1963 leta z namenom regionalne prisotnosti ministrstva za kulturo po celotni Franciji. DRAC usklajuje in izvaja nacionalno kulturno politiko na lokalni ravni. Njihovo poslanstvo zajema vse sektorje dejavnosti ministrstva: branje, glasbo, likovno umetnost, ples, gledališče, kinematografijo in avdiovizualno, znanstveno in tehnično kulturo, muzeje, arhive in kulturno dediščino. DRACi so regijski predstavniki služb ministrstva.</p> <p>DRACe sestavlja interdisciplinarna ekipa z različnimi znanstvenimi, tehničnimi, umetniškimi in administrativnimi veščinami in znanji. DRAC ima regionalnega direktorja in tematske svetovalce za različna področja delovanja ministrstva. Vsaka regionalna</p>

	Češka	Danska	Francija
			<p>uprava ima tudi informacijsko-dokumentacijski center dostopen javnosti.</p> <p>DRAC ima več oddelkov, oddelek pristojen za dodeljevanje sredstev za podpiranje ustvarjanja je Pôle Création-Diffusion. Spremlja delovanje kulturnih ustanov in podpira razvoj profesionalnih umetniških skupin. Sofinancira podpore nacionalnih centrov npr. filmskega CNC, vizualnega CNAP, ...in izvaja kulturno in dediščinsko politiko države. DRACi opravljajo podporno, svetovalno, strokovno in nadzorno funkcijo.</p>

Kot je prikazano v tabeli 4, imajo preučevane države različen način organiziranosti ministrstev za kulturo in postopke financiranja javnih in zasebnih subjektov v kulturno-ustvarjalnem sektorju. V procesu analize je bilo najbolj enostavno pridobiti podatke za Dansko, saj imajo izjemno jasno in podatkovno bogato urejena spletna mesta in med primerjanimi državami tudi najbolj jasno strukturo organiziranosti teles, ki razporejajo državna sredstva kulturno-ustvarjalnemu sektorju. Za razliko od Danske ima Francija zelo razvejano strukturo podeljevanja sredstev, ki je tudi manj podrobno zajeta v spletno dostopnih dokumentih. Češka struktura je bližje Danski, vendar prav tako kot Francija z manj dostopnimi informacijami.

Na Češkem se državna sredstva za kulturno-ustvarjalni sektor razporejajo prek večih oddelkov Ministrstva za kulturo in prek Državnega kulturnega sklada Češke ter Češkega filmskega sklada. Manjši del državnih sredstev razporejajo tudi nekatere javne institucije kot na primer Češki literarni center in Inštitut za umetnost in gledališče (IDU). Danska ima zelo jasno, pregledno strukturo ministrstva za kulturo in načinov podeljevanja sredstev. Dansko ministrstvo, ki poleg kulture financira tudi šport in medije, je sestavljeno iz ministrskega kabineta in podpornih oddelkov ter skrbi za dvajset državnih institucij. Dansko ministrstvo za kulturo

podporo različnim javnim in zasebnim uporabnikom podeljuje prek treh institucij: Agencije za kulturo in palače, Državnega sklada za umetnost in prek Danskega filmskega inštituta. Francija je prav tako kot Danska skrbnik nacionalnih institucij, in sicer skupno osemdesetih, državno financiranje se podeljuje prek sedmih področno specifičnih nacionalnih centrov (za film, knjigo, vizualne umetnosti, glasbo, ples, uprizoritvene in cirkuško umetnost) in prek enaindvajsetih regionalnih predstavništev ministrstev, ki z interdisciplinarnimi ekipami svetovalcev porazdeljuje sredstva različnim javnim in zasebnim uporabnikom.

Vsem državam je skupno, da financirajo tako javne institucije kot neodvisne organizacije in samostojne delavce v kulturno-ustvarjalnem sektorju. Javne institucije financirajo tako direktno, saj so skrbniki različnih nacionalnih institucij, kot tudi prek razpisov. Primerjava podprtih podpodročij sektorja pokaže, da države podpirajo enaka področja, pogosto pa so področja le malce drugače poimenovana. Največja posebnost je sistematična podpora cirkuški in ulični umetnosti v Franciji pod okriljem Nacionalnega centra virov za ulično in cirkuško umetnost (ARTCENA). Poleg tega francosko ministrstvo za kulturo financira številne visokošolske umetniške izobraževalne ustanove.

Tabela 5: Postopki imenovanja in pristojnosti ocenjevalnih komisij ministrstev za kulturo.

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
	Ministrstvo za kulturo Republike Češke (Ministerstvo kulture) www.mkcr.cz	Ministrstvo za kulturo Danske (Kulturministret) https://kum.dk/	Ministrstvo za kulturo Francije (Ministere de la Culture) www.culture.gouv.fr
Telesa odgovorna za izbor projektov	<p>Projekte, prijavljene na razpise, ocenjujejo področne komisije ministrstva, ki delujejo pod posameznimi oddelki. Izbrani projekti so financirani iz državnega proračuna ter sredstev EU ali EGP²². Komisije predlagajo znesek subvencije za posamezne projekte in izvajajo druge naloge, ki jih določi Ministrstvo za kulturo.</p> <p>Poleg oddelčnih komisij ima svoj fond (t. i. rezervo) tudi minister. Iz tega fonda lahko minister sredstva dodeljuje povsem samostojno.</p> <p>_____</p> <p>V okviru Državnega kulturnega sklada, ki ima tri razpise letno, projekte izbira 13 članski senat.</p>	<p>Državni sklad za umetnost ima 16 komisij, ki imajo 3, 5, 6 ali 7 članov.</p> <p>_____</p> <p>Odbor za medije, ki deluje pod Agencijo za kulturo in palače, je sedemčlanski.</p>	<p>Komisije DRAC imajo posvetovalno funkcijo. Dodatno analizo projekta izvede tudi DRAC svetovalec za določeno področje.</p> <p>(Na primeru pomoči za individualno ustvarjanje vizualnih umetnikov) Za izdajo mnenja o dodelitvi pomoči je pristojna svetovalna komisija.</p> <p>(Na primeru dodeljevanja individualne pomoči ustvarjanja) Pomoč podeli deželni župan po mnenju komisije, pri čemer upošteva umetniško moč projekta, njegovo izvedljivost in strokovnost prijavitelja.</p>

¹⁹ V razdelek Češke so v tej tabeli ključene tako komisije, ki delujejo pod posameznimi področnimi oddelki ministrstva za kulturo, kot tudi komisije Državnega kulturnega sklada in sicer so medsebojno ločene s črto.

²⁰ V to tabelo so vključene vse komisije Državnega sklada za umetnost. V tabelo je pod črto vključena tudi komisija za medije, ki deluje pri Agenciji za kulturo in palače.

²¹ DRAC komisije poleg nacionalnih centrov razdelijo največ državnih sredstev.

²² EGP = Evropski gospodarski prostor (države EU + Norveška, Islandija in Lichtenstein).

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
Proces izbora in imenovanja članov komisij	<p>Ministrstvo za priporočila za člane komisij zaprosi institucije, ki jih financira, kot npr. Narodno gledališče, Narodno galerija Praga, Nacionalni filmski arhiv, Narodno knjižnico Češke republike, Nacionalni kulturni inštitut, Inštitut za umetnost in gledališče. Za priporočila za člane lahko zaprosi tudi zaposlene iz ministrstva za kulturo oziroma jih imenuje v komisije.</p> <p>Kandidate za člane komisij običajno kontaktirajo po elektronski pošti in jim ob tem tudi pojasnijo delovanje komisije.</p> <p>Tajnik komisije v sodelovanju z direktorjem posameznega oddelka ministrstva poda predlog za nove člane komisij. Predlog vsebuje življenjepis posameznih članov komisij. Predlog se predloži v potrditev generalnemu direktorju. Po imenovanju novi člani komisij prejmejo odlok o imenovanju.</p> <p>_____</p> <p>Člane sveta Državnega kulturnega sklada voli in razrešuje češki parlament. Člane sveta predlagajo ugledni kulturniki in finančniki po posvetovanju s stanovskimi organizacijami in združenji ustvarjalcev in delavcev.</p>	<p>Nekatere člane komisij, ki delujejo pri Državnemu skladu za umetnost, imenuje minister za kulturo, druge pa predstavniki odbora Državnega sklada za umetnost.</p> <p>_____</p> <p>5 od 7 članov odbora za medije imenuje minister za kulturo.</p> <p>En član je imenovan po priporočilu Danskega združenja medijev, en član pa na priporočilo Danskega združenja novinarjev.</p> <p>Pogoj je, da je predsednik odbora pravnik.</p>	<p>DRAC komisije so lahko regijske ali medregijske. Za podporo cirkuških umetnosti pa je komisija nacionalna.</p> <p>(Odlok o DRAC komisijah za vizualne umetnosti)</p> <p>Poleg predsednika komisijo sestavlja v lihem številu pet do enajst članov. Imenovani so zaradi njihove strokovnosti na področju sodobne umetnosti. V komisiji je vsaj en poklicni umetnik, ki je član sindikata ali druge zagovorniške organizacije. Člane komisij imenuje deželni župan.</p> <p>(Na primeru DRAC Val de Loire) Svetovalec za vizualno umetnost vsako leto spomladi izbere regionalno strokovno komisijo. Ta komisija pregleda mape umetnikov, ki zaprosijo za individualno pomoč za ustvarjanje, razvoj in prenovo delavnic ali za nakup opreme.</p> <p>(Na primeru pomoči za individualno ustvarjanje vizualnih umetnikov) Sestava komisije je določena z uredbo deželnega župana.</p> <p>(Cirkuške umetnosti) Predložene zahtevke za pomoč obravnava pristojni regionalni direktorat za kulturne zadeve (DRAC). Na predlog regionalnega DRAC svetovalca nacionalna osemčlanska komisija strokovnjakov pregleda prijave in poda svoje mnenje.</p>

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
Usposabljanje ocenjevalcev	<p>Usposabljanje članov komisij poteka pred uradnim imenovanjem prek osebnih srečanjih, telefonskih pogovorov in prek e-pošte, prek katere prejmejo tudi materiale o delovanju komisije. Pogosto gre za neformalno predajanje znanja: številni novi člani že poznajo koga iz komisije in mu ta oseba preda znanje o delovanju komisij. Člani komisije morajo biti temeljito seznanjeni z razpisno dokumentacijo. Prejmejo tudi pravila ocenjevanja, ki jih vsak oddelek pripravi sam.</p> <p>Notranji predpisi ne določajo, da bi člani komisij imeli posebne kvalifikacije. Končna presoja je v pristojnosti glavnega direktorja, ki se opira na priporočila stanovskih organizacij.</p> <p>_____</p> <p>Za Državni kulturni sklad o usposabljanju ni podatka.</p>	<p>V uvodnem mesecu po imenovanju se člani spoznajo z zakonodajo in njihovimi nalogami. Izobraževanja za komisije izvajajo zaposleni na Državnem skladu za umetnost.</p> <p>Vsako leto se za člane komisij izvede seminar o vlogi umetnosti v družbi.</p> <p>_____</p> <p>Za odbor za medije ni podatka o usposabljanju ocenjevalcev.</p>	Ni podatka.
Vpliv politike	<p>Izbira članov komisij je povsem v domeni ministrstva.</p> <p>_____</p> <p>Izbor članov sveta Državnega kulturnega sklada je v domeni nacionalnega sveta. Državni kulturni sklad vodi minister za kulturo.</p>	<p>Minister za kulturo določi podrobnejši pravilnik o sestavi predstavniškega sveta in o številu članov, o postopku odločanja predstavniškega sveta v zvezi s podelitvijo nagrad in o pripravi poslovnika. Minister za kulturo lahko spremeni sestavo organizacij, ustanov in interesnih skupin, ki so primerne za imenovanje. To lahko odloči po predhodnem posvetovanju s</p>	Deželni župan je vodja komisij (sicer brez glasovalne pravice) in podeljevalec sredstev.

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
		<p>predstavniškim zborom in drugimi zainteresiranimi deležniki. Minister za kulturo izmed članov predstavniškega odbora imenuje predsednika. Predstavniški odbor v komisijo imenuje 33 članov, minister za kulturo pa 21 članov.</p> <p>_____</p> <p>Minister za kulturo imenuje člane sveta. Odbor nato samostojno razporeja sredstva.</p>	
Trajanje mandatov	<p>Mandat traja tri leta. Člane komisij je mogoče imenovati večkrat. (V preteklosti so imeli omejitve mandatov na dva, vendar pa jim je začelo zmanjkovati članov).</p> <p>_____</p> <p>Triletni mandat imajo tudi člani sveta Državnega kulturnega sklada.</p>	<p>Mandati so štiriletni. Ponovno imenovanje ali imenovanje v drug odbor se lahko izvede ne prej kot po preteku štirih let po zaključku obdobja imenovanja.</p> <p>_____</p> <p>Štiriletni mandati.</p>	<p>(Odlok o DRAC komisijah za vizualne umetnosti) Mandat je trileten z možnostjo podaljšanja. (Na primeru DRAC Val de Loire) Eno leto.</p>
Pristojnosti komisij	<p>Komisija je posvetovalno telo direktorja oddelka, ki formalno ni zavezan sledenju njenih priporočil. V praksi direktor mnenje komisije večinoma upošteva. Komisije točkujejo projekte, od česar je odvisna višina dodeljenega sofinanciranja. Končna odločitev o dodelitvi sredstev je v rokah ministra, ki je popisnik zapisnika seje komisije in tudi potrjevalec sofinanciranega zneska.</p>	<p>Komisije odločajo o izboru projektov in višini dodeljenih sredstev.</p> <p>_____</p> <p>Odbor za medije odloča o izboru projektov in višini dodeljenih sredstev.</p>	<p>Komisije imajo posvetovalno funkcijo, saj predlagajo projekte DRAC svetovalcem.</p>

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
	<p>Moč članov komisij je predvsem v ocenjevanju in morebitni argumentaciji za zmanjšanje ali povečanje izračunanega zneska sofinanciranja.</p> <p>_____</p> <p>Svet sklada izbira projekte, odloča o obliki in višini podpore.</p>		
Področja podeljevanja sredstev	<p>Sredstva se podeljujejo na naslednjih področjih:</p> <ul style="list-style-type: none"> - profesionalna umetnost (kulturne dejavnosti; poklicna gledališča, simfonični orkestri in zbori, festivali, štipendije, nagrade), - program subvencioniranja tehničnega varovanja na področju kulture, - ljubiteljska kultura, - spomeniki in varstvo kulturne dediščine, - muzeji in galerije, - regionalna in nacionalna kultura, - literatura in knjižnice, - kinematografi in mediji, - TV, radio in tisk za narodne manjšine, - znanost in raziskovanje, - strokovna kulturna dejavnost v tujini, - cerkve in verske družbe, - podpora za sofinanciranje projektov, ki so uspeli v okviru EU programa Ustvarjalna Evropa, - nadaljnje vzdrževanje projekta Evropske prestolnice kulture. 	<p>Za področje literature:</p> <ul style="list-style-type: none"> - delovne štipendije za ustvarjalce na področju literature, - založniška in prevajalska podpora za literarna dela, - prevodi danskih del v tuje jezike - literarni dogodki, - štipendije za potovanja z namero literarnih raziskovanj, - srečanja otrok z avtorji in ilustratorji, - podpora za produkcijo danskih revij o umetnosti in kulturi. <p>Za področje filma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - delovne in potovalne štipendije, - nagrade za filmske ustvarjalce. <p>Za področje arhitekture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - delovne in potovalne štipendije za projekte arhitektov, projektantskih studiev in ustanov, - dodeljevanje rezidenc, - izbor nagrajencev. <p>Za področje vizualne umetnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - delovne štipendije umetnikom, - produkcija novih umetniških del in 	<p>(Na primeru DRAC Occitanie)</p> <p>Arheološke raziskave, kulturna dediščina in arhitektura, muzeji, ples, glasba, gledališče, cirkus in ulična umetnost.</p>

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
	<p>_____</p> <p>Sredstva Državnega kulturnega sklada se v skladu z zakonom lahko zagotavljajo za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podporo ustvarjanju, realizaciji in predstavljanju umetniških del, - uredniško delo na področju periodičnih in neperiodičnih publikacij, - pridobivanje, restavriranje in vzdrževanje spomenikov in zbirk, - razstavno in predavateljsko dejavnost, - promocijo češke kulture v tujini, - projekte kulture narodnih manjšin, - varovanje, vzdrževanje in dopolnjevanje knjižničnih zbirk. 	<p>podpora organizaciji razstav,</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpiranje amaterskih razstav, - izbor najboljših projektov oziroma nagrajencev, - izbor in finančna podpora danskemu projektu na Beneškem bienalu, - podpora zagonu novih razstavnih platform. <p>Za področje obrti in oblikovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - delovne štipendije za rokodelce in oblikovalce, - produkcija in razstavljanje oblikovalskih in rokodelskih projektov. <p>Za področje glasbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - delovne štipendije klasičnim in sodobnim glasbenikom ter tekstopiscem - subvencioniranje koncertnih dejavnosti, prizorišč, orkestrov, godb, zborov in ansamblov, - subvencioniranje amaterske glasbe, - podpiranje glasbenega pouka in drugih dejavnosti za otroke, - subvencioniranje mednarodne dejavnosti. <p>Za področje uprizoritvenih umetnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nagrade, - delovne štipendije, - podpiranje projektov režiserjev, scenografov, dramaturgov in koreografov, - podpiranje različnih projektov gledališč, neodvisnih skupin, otroških, regionalnih in malih mestnih gledališč. 	

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
		<p>Za področje medijev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora produkciji danskih javno dostopnih tiskanih, spletnih revij ter podkastov na temo umetnosti (literatura, vizualne umetnosti, arhitektura, glasba, uprizoritvene, oblikovanje in obrt). <p>Ostale oblike podpore:</p> <ul style="list-style-type: none"> - štipendije za karierni razvoj mladih umetnikov, - subvencioniranje hišnih umetnikov, ki so za določen čas prisotni v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, - čezsektorska podpora (glasba, uprizoritvene umetnosti in sorodne oblike izražanje) skupinam, ansamblom, društvom, ustanovam. <hr/> <p>Odbor za medije obravnava vloge za nepovratna sredstva v skladu z Zakonom o podpori medijem. Donacije se dodeljujejo kot podpora uredniški produkciji, projektom za ustanovitev novih medijev ali razvoj obstoječih medijev ter kot pomoč pri njihovi sanaciji.</p>	
Značilnosti članov komisij	<p>Člani komisij so ugledni strokovnjaki za področje ocenjevanja prijav. Trudijo se imeti uravnoteženo število žensk in moških različnih starosti. Število članov komisij je vedno liho. Najmanjše število članov je 5.</p> <hr/>	<p>Člani komisij so strokovnjaki za specifično področje pristojnosti komisije. V posamezni komisiji so člani različnih poklicev.</p> <hr/> <p>Vsi člani odbora skupaj morajo imeti sledeča strokovna znanja in izkušnje iz področij: distribucije medijev,</p>	<p>(Odlok o DRAC komisijah za vizualne umetnosti)</p> <p>Komisijo sestavlja v lihem številu pet do enajst članov, imenovanih zaradi njihove strokovnosti na področju sodobne umetnosti, vključno z vsaj enim poklicnim umetnikom, ki je član sindikata ali zagovorniške organizacije. V komisiji je tudi predstavnik inšpekcijske službe za umetniško</p>

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
	Ni podatka.	ekonomskega upravljanja medijev, medijskega trga, medijskih inovacij, medijske potrošnje, demokratičnega upravljanja medijev in tehnološkega razvoja.	ustvarjanje, vendar je brez glasovalne pravice. (Na primeru podpore plesa DRAC Ocittane) Direktorji inštitucij in neodvisni delavci - koreografi in dramaturgi. Skupaj 15, uravnoreženi po spolu. (Na primeru podpore performativnih umetnosti DRAC Occittane) Večinoma direktorji regionalnih in lokalnih gledališč, neodvisni delavci in predstavnik publike. Skupaj 23, spolno uravnoreženo. (Na primeru podpore cirkuškim umetnostim) Strokovna komisija je sestavljena iz osmih strokovnjakov za področje cirkuške umetnosti.
Honorarna ali redna zaposlitev	S člani komisij sklenejo posebno pogodbo o zaposlitvi, ki se v skladu s češkim delovnim pravom uporablja za honorarno - popoldansko delo. Člani komisij pa lahko ministrstvu izdajo tudi račun za sodelovanje v komisijah. V določenih oddelkih članov komisij ne plačujejo. Največje število ur, opravljenih pod to vrsto sporazuma, je 300 na leto, vendar se količina dela razlikuje od oddelka do oddelka in je predvsem odvisna od števila vlog. _____	Honorarno. _____ Honorarno.	Honorarno.

	Češka ¹⁹	Danska ²⁰	Francija ²¹
	Članstvo v svetu Državnega kulturnega sklada je častna funkcija.		

Postopki imenovanja in pristojnosti ocenjevalnih komisij ministrstev za kulturo so med primerjanimi državami in tudi med primerjanimi inštitucijami, odgovornimi za podeljevanje sredstev znotraj ene države, zelo različni. V procesu oblikovanja komisij pa je podobnost ta, da se za nabor najprimernejših kandidatov odločevalci v inštitucijah naslanjajo na priporočila stanovskih združenj in drugih strokovnjakov s področja, za katero se vzpostavlja komisija. Druga podobnost je ta, da vsaj del vseh članov komisije imenuje aktualna politika, minister za kulturo ali v primeru Francije, ki državni denar razporeja čez regionalne sklade, najvišji regijski predstavnik, ki je deželni župan. Standard v izboru članov komisij je, da so uravnotežene po spolu, člani pa so praviloma izkušenejši strokovnjaki, pogosto medsebojno različnih poklicev, znotraj določenega področja in tudi heterogeni glede na način zaposlitve, na primer (vodilni) delavci v javnih inštitucijah, samozaposleni, nevladniki. Do razhajanja med posameznimi komisijami v različnih državah prihaja v številu članov, čeprav je pogost skupni imenovalec liho število, ki olajša odločanje o izbiri projektov. Prav tako imajo komisije različno dolge mandate (eno-, tri-, štiriletne). Na Češkem so imeli najprej omejitev mandatov na dva, vendar pa jim je začelo zmanjkovati primernih kandidatov za komisije, zato sedaj omejitve mandatov nimajo.

Medtem ko pri Češki in Danski ni identificiranih razhajanj med strukturo in značilnostmi posameznih komisij znotraj določene inštitucije (npr. ministrstva ali sklada), so francoske področne komisije DRAC-a zelo različne, ustanovljene so znotraj regije, medregijsko ali pa o razporeditvi regionalnih sredstev v primeru cirkuške in ulične umetnosti odloča krovna nacionalna komisija. Med DRAC-ovimi komisijami so tudi razlike glede trajanja mandatov. Analiza dostopnih materialov za DRAC-e kaže, da ni enotnega pravilnika, ki bi določal delovanje teh komisij, vendar lahko govorimo pri načinu formiranja ocenjevalnih komisij za razporejanje državnih sredstev o veliki stopnji regijske avtonomije.

Za Češko in Francijo je značilno, da poleg tega, da ima politika močan vpliv na izbiro članov komisij, je dodaten vpliv zagotovljen tako, da je funkcija komisij zgolj posvetovalna, dokončno odločitev o podpori projekta in višini sredstev imajo odločevalci na ministrstvih oziroma najvišji predstavniki določenih organov na primer v Franciji deželni župan DRAC-a, na Češkem generalni direktor na ministrstvu za kulturo ali predsednik Državnega kulturnega sklada. V obeh državah poudarjajo, da se stroka in politika le redkokdaj razhajata pri izboru projektov. Na Danskem so odločitve o izbiri projektov povsem strokovne, saj komisije, ki delujejo pod Državnim skladom za umetnost in Agencijo za kulturo in palače, odločajo tako o izbiri projektov kot višini dodeljenih sredstev.

Člani komisij so angažirani honorarno. V primeru Državnega kulturnega sklada Češke gre za neplačano t. i. "častno funkcijo". Medtem ko za Francijo ni dostopnih podatkov, usposabljanje članov komisij na Češkem poteka pred imenovanjem v komisijo nesistematično in neformalizirano (prek telefonskih pogovorov, e-pošte in prek sestankov), na Danskem pa je temeljitemu usposabljanju na Državnem skladu za umetnost namenjen prvi mesec po imenovanju članov v komisije, temu sledi vsakoletni seminar za člane komisij o vlogi umetnosti v družbi.

Tabela 6: Delo posameznih komisij pod okriljem ministrstev za kulturo.

	Češka²³	Danska²⁴	Francija²⁵
	Ministrstvo za kulturo Republike Češke (Ministerstvo kultury) www.mkcr.cz	Ministrstvo za kulturo Danske (Kulturministret) https://kum.dk/	Ministrstvo za kulturo Francije (Ministere de la Culture) www.culture.gouv.fr

²³ V razdelek Češke so v tej tabeli vključene tako komisije, ki delujejo pod posameznimi področnimi oddelki ministrstva za kulturo, kot tudi komisije Državnega kulturnega sklada; medsebojno ločene s črto.

²⁴ V to tabelo so vključene vse komisije Državnega sklada za umetnost. V tabelo je pod črto vključena tudi komisija za medije, ki deluje pod Agencijo za kulturo in palače.

²⁵ DRAC komisije, ki poleg nacionalnih centrov razdelijo največ državnih sredstev.

	Češka ²³	Danska ²⁴	Francija ²⁵
Delo in sestanki	<p>Seja komisije je običajno od 2 do 3 mesece od roka zaključka prijav.</p> <p>Člani komisij običajno potrebujejo približno teden dni, da napišejo mnenja o prijavah, saj morajo utemeljiti, zakaj so projekt podprli/niso podprli.</p> <p>_____</p> <p>Predsednik sveta skliče sejo praviloma enkrat mesečno.</p>	<p>Urniki sestankov komisij je vezan na roke razpisov o katerih se odloča. Razpisi in razpisni roki so objavljeni za celotno leto vnaprej.</p> <p>Sestanki potekajo tudi po več dni skupaj. Sestankov komisij se udeležujejo predstavniki Agencije za kulturo in palače, ki nudijo strokovno in administrativno podporo.</p> <p>_____</p> <p>Medijski odbor ima štiri redne seje letno. Sproti se pripravlja urnik sej za naslednje štiri seje. Poleg rednih sej lahko predsednik po potrebi skliče tudi izredne seje.</p>	<p>(Odlok o DRAC komisijah za vizualne umetnosti)</p> <p>Člani komisije in osebe, ki sodelujejo na sejah ali so nanje vabljene, so zavezane k tajnosti.</p> <p>Svetovalci za vizualno umetnost območnih direktorats za kulturne zadeve sodelujejo na sejah komisij, vendar brez glasovalne pravice. Svetovalci članom komisij predstavljajo prijave o katerih ti odločajo.</p>
Podporne službe komisijam	<p>Ministrstvo prevzame vso razpisno administracijo. Opravijo formalni pregled prijav preden se le-te pošljejo v ocenjevanje komisiji. Po seji sekretar komisije obdela zapisnik in ga z vsemi ocenami in mnenji predloži ministru. Ko minister podpiše zapisnik s seje, lahko sekretar komisije začne pošiljati odločbe o dodelitvi sofinanciranja uspešnim prijaviteljem.</p> <p>_____</p> <p>Ni podatka.</p>	<p>Strokovno in administrativno podporo komisijam zagotavljajo zaposleni iz Agencije za kulturo in palače.</p> <p>_____</p> <p>Administrativno podporo odboru za medije zagotavljajo zaposleni iz Agencije za kulturo in palače.</p>	<p>Administrativna služba DRAC-a: regionalni direktorat za kulturne zadeve, v kateri komisija deluje, zagotovi podporo svojega sekretariata.</p>
Kriteriji ocenjevanja	<p>Razpisi imajo večinoma sledeče kriterije ocenjevanja:</p>	<p>Literarno področje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - glavno merilo je umetniška kakovost, - pripravljenost za raziskovanje novih tem, - komuniciranje s širšo javnostjo, 	<p>(Na primeru individualne podpore umetnikom)</p> <p>Na nacionalni ravni se oblikujejo splošne smernice, ki se na nivoju DRACov bolj</p>

	Češka ²³	Danska ²⁴	Francija ²⁵
	<p>- prispevek k področju (visoka umetniška ali strokovna raven, likovna ustvarjalnost ipd.),</p> <p>- prispevek projekta v smislu ohranjanja in razvoja umetniške raznolikosti,</p> <p>- prispevek h ustvarjalnosti in inovativnosti,</p> <p>- obseg z geografskega vidika (zahteva po nadregionalnem, nacionalnem ali mednarodnem pomenu),</p> <p>- vsebinska zasnova projekta (jasna formulacija vsebine in ciljev, skladnost z razpisanim obsegom, konkreten izvedbeni načrt, kadrovska zasedba, časovnica projekta),</p> <p>- sposobnost zagotavljanja financiranja iz več virov (javni proračun, zasebni viri),</p> <p>- uresničljivost projekta, vključno z razumnostjo stroškov),</p> <p>- sposobnost prijavitelja za izvedbo projekta,</p> <p>- smotrnost in upravičenost koriščenja subvencije MK v preteklem obdobju.</p> <p>_____</p> <p>Državni kulturni sklad nima podanih kriterijev za izbiro projektov. Med pogoji za sprejemanje prijav na razpis pa navajajo, da dajejo prednost novim projektom in le izjemoma ponovitvam. Prednost dajejo projektom z</p>	<p>- pri prevodih se daje prednost živečim avtorjem,</p> <p>- prednostna je podpora projektom, ki težko pridobijo druga sredstva ali pa jih brez podpore sklada sploh ni mogoče izvesti,</p> <p>- prednost se daje projektom in prijaviteljem, ki predhodno še niso bili podprti,</p> <p>- prednost dogodkom, ki težje privabljajo veliko občinstvo ali težje pridobivajo sredstva iz drugih virov.</p> <p>Za štipendije za vizualne umetnike:</p> <p>- izvirnost, ambicioznost, sposobnost promocije področja, nova spoznanja, nova razumevanja družbe, nove čutne izkušnje, dostopnost različnim javnostim.</p> <p>Podpora projektom vizualnih umetnosti:</p> <p>- akademska dovršenost: vez med konceptom in izvedbo, dobra premišljenost vizualnih orodij, kontekstualnost,</p> <p>- vzbujanje premisleka in vključevalnosti, vpletanje zgodovinskih, družbenih, etičnih in okoljskih vprašanj,</p> <p>- prinašanje novih spoznanj, odkrivanje novih perspektiv: razvoj novih žanrov, eksperimentalnost ...</p> <p>Filmske štipendije:</p> <p>- umetniški pogum, inovativnost, komuniciranje z občinstvi, žanrska raznolikost, geografska razpršenost, lokalnost, interdisciplinarnost,</p> <p>- spolna, starostna, etična uravnoteženost.</p> <p>Obrt in oblikovanje:</p>	<p>konkretno opredelijo. Splošne smernice za ocenjevanje za individualno podporo umetnikom vključujejo: umetniško zanimivost projekta, strokovnost prijavitelja in natančno opredeljene pogoje izvedbe.</p> <p>(Na primeru projektne uprizoritvene podpore)</p> <p>Pri dodelitvi pomoči se upoštevajo umetniki in umetniške ekipe, ki razvijajo ustvarjalni pristop, ki ga odlikuje drznost in inovativnost (novo pisanje, križanje področij, uporaba digitalnih orodij ...)</p> <p>(Na primeru programskih podpor uprizoritvenim umetnostim)</p> <p>Glasba: inovativnost in izvirnost, razvoj glasbene zvrsti, nadgradnja obstoječih repertoarjev, tehnološka zahtevnost izvedbe, številčnost vključenih glasbenikov.</p> <p>Ples: izvirnost, koreografska dovršenost.</p> <p>Gledališče: nadgradnja obstoječih repertoarjev, inovativnost scenarijev.</p> <p>(Na primeru programskih prijav za cirkuške umetnosti)</p> <p>Izvirnost, raznolikost, kontinuiteta oziroma dolgoročnost umetniške zgodbe prijavitelja, tehnična zahtevnost, finančna razpršenost (raznoliki partnerji financiranja), koprodukcija, ekonomska ustreznost.</p>

	Češka ²³	Danska ²⁴	Francija ²⁵
	zagotovljenim financiranjem iz večih virov.	<p>- pogum za raziskovanje in razvoj področja (vztrajno izpopolnjevanje) in reševanje obrtniških in oblikovalskih problemov,</p> <p>- strokovnost,</p> <p>- trajnost.</p> <p>Glasba:</p> <p>- umetniška kakovost, geografska razširjenost, vzgoja mladih publik, interdisciplinarnost, žanrska, prizoriščna in spolna raznolikost.</p> <p>Uprizoritvene:</p> <p>- umetniška kakovost: izdelava, pogum, vizija in izvirnost,</p> <p>- nove pripovedi in formati: inovativnost,</p> <p>- nagovarjanje mladih občinstev,</p> <p>- geografska razširjenost, trajnost, raznolikost,</p> <p>- razvoj žanrov in formatov,</p> <p>- mednarodno delo,</p> <p>- in dolgoročno razmišljanje: podaljševanje življenjske dobe umetniških del.</p> <p>Umetniške spletne in tiskane revije ter podcasti:</p> <p>- kritična refleksivnost, zaokrožen estetski grafični slog oziroma zvočni izraz, dostopnost, akademska prepričljivost, pomembnost v odnosu do specifičnega umetniškega okolja, reflektiranje medijev.</p> <p>Za arhitekturo in dramsko glasbo ni predstavljenih kriterijev.</p> <p>_____</p> <p>Za odbor za medije ni podatka.</p>	

	Češka ²³	Danska ²⁴	Francija ²⁵
Plačilo članom komisij	<p>Čas, potreben za oceno enega projekta, lahko traja od 10 do 30 minut in se razlikuje glede na izkušnje komisarja ter dolžino vloge.</p> <p>S pavšalnega modela obračunavanja honorarjev prehajajo na nov model nadomestil, ki upošteva število ocenjenih vlog, število porabljenih ur za delo v komisiji in število napisanih mnenj o vlogah.</p> <p>Nov model izračuna honorarja ima tri komponente:</p> <p>a) nagrada za preučevanje in ocenjevanje projektov na podlagi tabele, ki opredeljuje honorar glede na št. obravnavanih prijav (od 81 EUR za 1-10 prijav, do 245 EUR za 91-100 prijav)</p> <p>b) nagrada za sodelovanje na sestankih komisije (približno 10 EUR/ uro),</p> <p>c) nagrada za pisna mnenja o vlogah (približno 5 EUR na vlogo).</p> <p>—————</p> <p>Iz zakona je razvidno, da je članstvo v svetu Državnega kulturnega sklada častno.</p>	<p>Komisije imajo glede na obseg dela različno višino honorarjev. Vsi honorarji so dostopni javnosti. Navedeni zneski so honorarji za celoten mandat.</p> <p>Literatura - komisija za podporo projektom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 19.900 EUR - član: 12.350 EUR <p>Literatura - komisija za štipendije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 31.170 EUR - član: 21.700 EUR <p>Uprizoritvene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 49.811 EUR - član: 31.981 EUR <p>Obrt in oblikovanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 27.654 EUR - član: 19.944 EUR <p>Arhitektura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 20.016 EUR - član: 13.693 EUR <p>Glasba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 35.129 EUR - član: 25.358 EUR <p>Film:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 16.927 EUR - član: 9.218 EUR <p>Vizualne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 28.928 EUR - član: 23.061 EUR <p>—————</p> <p>Ni podatka.</p>	<p>Brezplačna funkcija.</p> <p>Članom komisije se na zahtevo lahko vrnejo stroški prevoza in nastanitve v višini, kot je določena za državne uslužbence.</p>
Vključenost prijavitelja	<p>Prijavitelj je lahko pozvan k dopolnitvi prijave, po končanem postopku pa prejme odločbo, za katero lahko zaprosi</p>	<p>Piše zgolj to: od Državnega sklada za umetnost prijavitelj dobi odgovor ali je njegova prijava sprejeta ali zavržena.</p>	<p>(Na primeru individualne pomoči pri ustvarjanju)</p> <p>Če prijavitelj v 9 mesecih po prijavi ne dobi</p>

	Češka ²³	Danska ²⁴	Francija ²⁵
	<p>za utemeljitev.</p> <p>_____</p> <p>Prosilec lahko prisostvuje obravnavi svoje vloge, če zato izrazi interes.</p>	<p>_____</p> <p>Za odbor za medije ni podatka.</p>	<p>odgovora, se smatra, da je bila prijava zavrnjena.</p> <p>(Na primeru podeljevanja podpore neodvisnim uprizoritvenim skupinam). Če je prošnja sprejemljiva, sledi zagovor prijavljenega projekta umetniške skupine pred področnim DRAC svetovalcem z namenom dodatnega informiranja o prijavljenem projektu.</p>
Postopki odločanja komisij	<p>Formalni pregled prijav se začne od prejetja prve prijave. Dolžina formalnega pregleda je odvisna od števila prijav in lahko traja tudi do 2 meseca, ker morajo določiti ustrezen rok za vračilo prijav zaradi popravkov. Seja komisije je običajno od 2 do 3 mesece od dneva roka. Člani komisij potrebujejo približno teden dni, da napišejo utemeljitve vsake prijave, nato sekretar komisije obdela zapisnik s seje komisije z vsemi ocenami in mnenji ter ga predloži ministru. Ko minister podpiše zapisnik s seje, lahko sekretar komisije začne pošiljati odločbe o dodelitvi sofinanciranja uspešnim prijaviteljem. To lahko traja do enega meseca in je odvisno od števila prijav in števila zaposlenih. Odločitev o dodelitvi se nato prenese na oddelk za gospodarstvo, ki prijavitelju nakaže sredstva.</p> <p>_____</p> <p>Seje sveta so zaprte za javnost.</p>	<p>Komisije upravljajo z dodeljenimi sredstvi neodvisno.</p> <p>Člani komisij najprej preberejo vse prijave, nato se sestanejo in jih ocenijo. Ocena je narejena na podlagi meril, ki so navedena v smernicah.</p> <p>_____</p> <p>Upravni odbor lahko sprejema odločitve na seji, v živo, po telefonu ali prek videokonference in pismo. Odločitve na sejah, telefonskih in videokonferencah ter po pisnem postopku se sprejemajo z navadno večino glasov. V primeru neodločenega izida je odločilen glas predsednika.</p> <p>Odločitve odbora o nepovratnih sredstvih so objavljene z imenom prejemnika in zneskom nepovratnih sredstev na spletni strani Danske agencije za kulturo in sicer potem, ko prosilec prejme odločitev. Odločbe o zavrnitvi se ne objavljajo.</p>	<p>(Na primeru podeljevanja podpore neodvisnim uprizoritvenim skupinam). Sektorski svetovalec DRAC-a preuči vse prošnje z različnih vidikov (umetniškega, kulturnega, partnerskega, računovodskega, socialnega, kariernega itd.). Na podlagi vseh informacij določi ekipe, da se predstavijo na avdiciji.</p> <p>Komisije DRAC so posvetovalne in jih sestavi DRAC svetovalec za določeno področje. Mnenja komisije so osnova za odločitve DRACa za podporo določenega projekta. DRAC tudi oceni izvedljivost projekta in določi višino podpore.</p> <p>(Na primeru dodeljevanja individualne pomoči ustvarjanja)</p> <p>Po mnenju komisije pomoč dodeli deželni župan, pri čemer upošteva umetniško moč projekta, njegovo izvedljivost in strokovnost prijavitelja.</p>

	Češka ²³	Danska ²⁴	Francija ²⁵
	Svet lahko za presojo strokovnih mnenj zahteva izvedensko mnenje. Na sejo so lahko na zahtevo upravljalca sklada ali sveta povabljeni strokovnjaki, ki so podali strokovno mnenje o zadevi.		
Dolžina trajanja postopkov	Od oddaje prijave do prejetja financiranja lahko traja do pol leta. Svet odloči o dodelitvi sredstev v treh mesecih od dneva vročitve vloge oziroma njene dopolnitve.	Večinoma do 8 tednov, za štipendije do 12 tednov. Za odbor za medije ni podatka.	Če prijavitelj v 9 mesecih po prijavi ne dobi odgovora, se smatra, da je bila prijava zavrnjena.
Sistem pritožb na odločitve o izbiri	Pritožbe niso mogoče. Prijavitelji pa lahko zaprosijo za vpogled v utemeljitev komisije, ki sicer ni javno objavljena. Za Državni kulturni sklad ni podatka.	Za komisije pod Državnim umetniškim skladom ni podatka. Zoper odločitve medijskega odbora ni možna pritožba pri drugem upravnem organu.	Ni podatka
Navzkrižje interesov pri delovanju komisij	K pogodbi o zaposlitvi članov komisij načrtujejo dodati tudi etični kodeks. Za pripravo kodeksa bodo najverjetneje uporabili eno od definicij, ki jih je izdala Evropska komisija. Za Državni kulturni sklad ni podatka.	Za komisije pod Državnim umetniškim skladom ni podatka. Navzkrižje interesov je opredeljeno v Zakonu o državni upravi. Za navzkrižje interesov se pojmuje osebna vpletenost, o kateri je član dolžan odbor čim prej obvestiti, nato pa preostali člani odločajo o njegovi vpletenosti.	Ni podatka
Postopek v primeru reševanja navzkrižja	Član komisije, ki je v navzkrižju interesov, ne sme ocenjevati projekta in ne more sodelovati ali razpravljati o višini	V primeru navzkrižja interesov se član komisije vzdrži. V primeru navzkrižja interesov se član odbora	Ni podatka

	Češka ²³	Danska ²⁴	Francija ²⁵
interesov	subvencije za ta projekt. Član komisije v takem primeru začasno zapusti sestanek. _____ Za Državni kulturni sklad ni podatka	vzdrži.	
Postopek predčasne razrešitve ter imenovanja novih članov	Članstvo v komisiji predčasno preneha z odpustom s strani glavnega direktorja zaradi ponavljajoče nenavzočnost na sestankih komisije. Odstop s položaja je tudi nujen v primeru pripora ali zaradi dokončne obsodbe za kaznivo dejanje in seveda v primeru smrti. Odpuščanje članov s komisij je redko. Običajno član komisije ugotovi, da je v konfliktu interesov in sam odstopi.	V primeru odstopa se imenuje nov član, ki ga za preostanek mandata imenuje minister za kulturo. _____ Za odbor za medije ni podatka.	Ni podatka

Delo posameznih komisij pod okriljem ministrstev za kulturo poteka z administrativno in tudi vsebinsko podporo pristojnih ministrskih služb, ki zbirajo in formalno pregledujejo prijave, preden jih pošljejo v oceno članom komisij. Podporne službe ministrstev v primeru Francije in Danske članom komisij pomagajo tudi z anganžmajem strokovnjakov, ki prijave vsebinsko pregledajo in strnejo bistvene ugotovitve, da imajo člani pred ocenjevanjem tudi boljši vsebinski pregled. Medtem, ko imajo določena ministrstva ali pristojni državni skladi že vnaprej določen reden urnik sej, pa je časovnica sej pri drugih vezana na zaključni rok razpisov. Zanimiv je primer Danske, kjer člani komisij odločajo o prijavih na večdnevni seji, na katerih so, tako kot v Franciji, prisotni tudi vsi podporni kadri, ki pa nimajo glasovalne pravice.

Ker komisije delujejo na zelo raznolikih področjih kulturno-ustvarjalnega sektorja, od uprizoritvenih umetnosti do medijev, so kriteriji raznoliki. Komisijam je pri oblikovanju kriterijev praviloma dana določena avtonomija. Tako na primer v Franciji pravilnik ministrstva določa ključne usmeritve ocenjevalnih kriterijev, DRAC komisije pa kriterije dokončno opredelijo. Kljub heterogenosti pregledanih ocenjevalnih kriterijev za različne tipe razpisov in področij so določene ocenjevalne kategorije prisotne vedno oziroma vsaj v večini primerov. To so: inovativnost oziroma svežina projektnega koncepta, strokovnost prijavitelja ter kakovost projekta in

realnost finančne ter časovne izvedbe projekta. Pogosto je prisoten tudi vidik uspešnosti doseganja občinstev. Nekateri kriteriji so prisotni le pri določenih komisijah, ampak so morda zanimivi širše: smotrnost in upravičenost koriščenja sredstev, pridobljenih na prejšnjih razpisih ministrstva (Češka), prednost financiranja projektov (subjektov), ki poprej še niso bili podprti oziroma takšnih, ki ne morejo dobiti drugih virov financiranja ali težko privabljajo občinstva (Danska), projekti, ki vzbujajo premislek o družbenih, etičnih in okoljskih vprašanjih (Danska), projekti, ki imajo daljšo življenjsko dobo (Danska), tehnična ali tehnološka zahtevnost projektov (Francija).

Odločanje o postopkih je dolgotrajno. Iz dokumentov je razvidno, da večina komisij za to potrebuje več mesecev. Danska komisija Državnega sklada za umetnost, ki razdeljuje večino sredstev in ki odloča tudi o višini dodeljenih sredstev, za razliko od Češke in Francije vse odločbe zaključi znotraj ene seje. Na Češkem in v Franciji mnenja komisij nadalje presojujejo odločevalci, ki podeljujejo sredstva, in je tako postopek dvostopenjski. V Franciji imajo določen skrajni devetmesečni rok obravnav projektov, in sicer je določeno, če prijavitelj v devetih mesecih ne prejme odgovora, se šteje, da je njegova vloga zavrnjena.

O vključenosti prijavitelja v postopke ni veliko podatkov, prav tako ne o možnostih pritožb. Na Češkem lahko pri razpisih oddelkov ministrstva in francoskih DRAC razpisih prijavitelje pozovejo k dopolnitvi prijave. Pri razpisih Državnega sklada Češke je lahko prijavitelj na svojo željo prisoten na obravnavi. Pri razpisih češkega ministrstva in danskega Državnega sklada za umetnost je opredeljeno, da pritožbe na odločitve niso mogoče, za razpise DRAC-ev in Državnega sklada Češke ter danske Agencije za kulturo in palače pa ni podatka. Večinoma ni dostopnih jasnih opredelitev, kaj naj bi bilo navzkrižje interesov pri odločanju članov komisij o projektu (na Danskem to določa Zakon o državnih uslužbencih, na češkem kulturnem ministrstvu pa etični kodeks pripravljajo), vendar imajo komisije določila, da v primeru navzkrižja interesov član o specifičnem projektu ne odloča. Na Češkem lahko predčasno izključijo člana komisije zaradi ponavljajoče se nenavzočnosti na sestankih, zaradi pripora člana ali zaradi obsodbe za kaznivo dejanje ter seveda v primeru njegove smrti.

Višine honorarjev članov komisij so zelo različne. Člani komisij Državnega sklada Češke za trikrat letno pregledovanje vlog sploh niso plačani. Člani komisij, ki delujejo pod češkim ministrstvom za kulturo, imajo zelo nizke honorarje, saj za pregled tudi do 100 prijav (ena vzame do 30 minut), skupaj torej za 50 ur dela, prejema zgolj 245 evrov, oziroma 4,9 evre na uro. Honorarji članov komisij Danskega sklada za umetnost so javno objavljeni na spletni strani ministrstva. Za štiriletni mandat predsednik komisije prejme od 40 do 50 % višji honorar kot člani, razlikujejo pa se tudi višine honorarjev med posameznimi področji (razlog za te razlike

ni naveden). Na leto tako najvišji honorar prejme predsednik komisije za uprizoritvene umetnosti, in sicer 12.452 evrov, najmanj pa član za filmske štipendije, in sicer 2.304,50 evrov.

Tabela 7: Navedba dodatnih virov, potrebnih za celostno analizo delovanja ministrstev za kulturo in komisij.

Češka Ministrstvo za kulturo Republike Češke (Ministerstvo kulture) www.mkcr.cz	Danska Ministrstvo za kulturo Danske (Kulturministret) https://kum.dk/	Francija Ministrstvo za kulturo Francije (Ministere de la Culture) www.culture.gouv.fr
Državni kulturni sklad Češke republike https://mk.gov.cz/statni-fond-kultury-cr-cs-42 Zakon o Državnem kulturnem skladu Češke republike https://mk.gov.cz/statni-fond-kultury-cr-cs-42	Odbor za medije: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/152 https://slks.dk/omraader/medier/naevn-og-udvalg/medienaevnet	Podpora uprizoritvenim umetnostim: https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Danse/Aides-aux-equipes-independantes-aides-deconcentrees-au-spectacle-vivant-ADSV https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Danse/Aides-aux-equipes-independantes-aides-deconcentrees-au-spectacle-vivant-ADSV https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-type-de-demarche/Subvention/Aide-nationale-a-la-creation-pour-les-arts-de-la-rue?fbclid=IwAR3OQHe9Uqs_EHshNz_tHDsu_oxNer3JymkJAXoxZx5gNkEGE8V7bsefQZg Podpora cirkuškim umetnostim: https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-type-de-demarche/Appels-a-projets-candidatures/Aide-nationale-a-la-creation-pour-les-arts-du-cirque Podpora produkciji plesnih filmov: https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Danse/Soutien-a-la-production-de-films-de-danse Interdisciplinarna podpora umetnikom: https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Arts-plastiques/Aide-individuelle-a-la-creation-AIC Multimedija - DICRREAM: https://www.culture.gouv.fr/fr/Foire-aux-questions/Questions-FAQ/Quelles-sont-les-aides-liees-a-la-creation-artistique-multimedia Člani komisije v DRAC Occitanie: https://www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Occitanie/Ressources-documentaires/Commissions-regionales-d-experts Postopek oblikovanja komisije v DRAC Val de Loire: https://aaar.fr/annuaire/structure/drac-centre/

Film

Podatki o podporah in značilnosti komisij filmskih centrov so prav tako, kot informacije o podpori ministrstev za kulturo, v nadaljevanju zbrani v štirih tabelah: značilnosti organiziranosti ministrstev za kulturo, postopki imenovanja in pristojnosti komisij, načini dela komisij in navedba virov. Izpostaviti velja posebno opozorilo češke informatorke, da se bo postopek formiranja komisij in ocenjevanja prijav, povzet v sledečih tabelah, zaradi dosedanjih izkušenj, kaj deluje in kaj ne najbolj, v naslednjih dveh letih precej spremenil.

Tabela 8: Osnovne značilnosti filmskih centrov Češke, Danske in Francije.

	Češka	Danska ²⁶	Francija
	Češki filmski sklad (Statni fond kinematografije) ²⁷ https://fondkinematografie.cz/	Danski filmski inštitut (Det Danske Filminstitut) https://www.dfi.dk/	Nacionalni center za kinematografijo in animirane podobe (Centre national du cinéma et de l'image animée - CNC) https://www.cnc.fr/
Leto ustanovitve in status organizacije	2013 Neodvisna javna institucija v pristojnosti ministrstva za kulturo.	1972 Neodvisna javna institucija v pristojnosti ministrstva za kulturo.	1946 Neodvisna javna institucija v pristojnosti ministrstva za kulturo.
Dejavnosti (poslanstvo) organizacije	Poslanstvo Državnega sklada za kinematografijo je: 1. finančna podpora češki kinematografiji in filmski industriji,	Poslanstvo Danskega filmskega inštituta je: 1. podpiranje in spodbujanje danske filmske in kinematografske kulture, 2. podpiranje razvoja, produkcije in	Poslanstvo Nacionalnega centra za kinematografijo in animirane podobe je: 1. spodbujanje rasti in uspeha sektorja z zagotavljanjem podpore za usposabljanje,

²⁶ Državni sklad za umetnost ima tudi štipendijske sheme za filmske ustvarjalce.

²⁷ Informatorka Češkega filmskega sklada je v intervjuju, ki je dodan v prilogo tega dokumenta, opozorila: "Odgovorila sem na vaša vprašanja v zvezi z našim postopkom ocenjevanja, ki temelji na našem trenutnem sistemu, ki se bo zagotovo spremenil v dveh letih. Razširitev obsega podpore je glavni razlog za to veliko spremembo. **Zakon želimo posodobiti na podlagi naših desetletnih izkušenj, ki so pokazale, da nekateri postopki in pravila niso tako učinkoviti, kot smo upali. Na vašo žalost to vključuje skoraj celoten postopek vrednotenja in ocenjevanje prijav.** Hkrati bomo novi sistem gradili na starem, tako da spremembe ne bodo tako radikalne (svet ostaja glavni odločevalec). Ena izmed stvari, ki se je izkazala za preveč neučinkovito, da bi jo obdržali, so strokovnjaki, ki so preprosto preveliko administrativno breme za urad, hkrati pa niso tako učinkoviti kot svetovalni element v procesu."

	Češka	Danska ²⁶	Francija
	<p>2. promocija češkega filma na tujih festivalih in trgih, 3. zbiranje, analiziranje in ocenjevanje podatkov o češki AV industriji in 4. upravljanje avtorskih pravic za filme iz leta 1965–1991.</p>	<p>distribucije danskih filmov in zagotavljanje sredstev za mednarodne koprodukcije, 3. zagotavljanje podpornih programov za digitalne igre, filmsko izobraževanje in promocijo na mednarodnih filmskih festivalih, 4. upravljanje z nacionalno kinoteko, ki vključuje tudi knjižnico in filmski studio za otroke in 5. upravljanje arhiva fotografij, plakatov in filmov ter spletnih mest s pretočnimi vsebinami.</p>	<p>ustvarjanje, distribucijo, izvoz in tehnične dejavnosti, 2. podpora ustvarjalcem, avtorjem in scenaristom v obliki pomoči, vključno s finančno pomočjo za pisanje, produkcijo, distribucijo in izvoz, 3. razvoj predpisov in zagotavljanje njihove uporabe. Izvajanje študij za oceno trendov in potreb v sektorju, 4. spodbujanje raznolikosti ustvarjanja in distribucije ter ohranjanje bogate filmske dediščine ter ozaveščanje javnosti o pomenu filmske kulture in razvijanju filmske pismenosti in 5. zagovorništvo interesov sektorja.</p>
Sheme financiranja	<p>1. Shema podpore nacionalni kinematografiji in filmski infrastrukturi na 10 različnih področjih. Skupaj 25 razpisov letno. 2. Filmske spodbude tujim filmskim ustvarjalcem z 20 % povračilom upravičenih stroškov porabljenih na Češkem za materialne stroške in storitve.</p>	<p>1. Svetovalna shema za filme. 2. Shema trženja - podpora za filme s širokim dosegom občinstva. 3. Novo dansko platno - shema za razvoj talentov novih generacij danskih filmskih ustvarjalcev 4. Sklad za javne servise - podpora za TV vsebine na komercialnih kanalih 5. Ko-produkcijska shema za celovečerce in dokumentarce 6. Digitalne igre - razvoj in produkcija digitalnih iger 7. Regionalna podpora - za produkcijo izven kopenhagenskega območja 8. Delavnice za razvoj talentov v neodvisnih ali občinskih institucija, združenjih, ... 9. Financiranje kinematografov, za vzpostavitev ali modernizacijo 10. Promocija filmov za otroke in mladino 11. Financiranje danskih filmskih festivalov</p>	<p>1. Samodejna finančna pomoč, ki se dodeljuje brez posebne vloge (razpisa), ki se dodeljuje se za: - za produkcijo in pripravo celovečercev, - za distribucijo filmov, - za ustvarjanje in posodabljanje kinematografov, - za produkcijo in pripravo avdiovizualnih del, - za video izdajo kinematografskih del, - za spletno distribucijo kinematografskih del, - za promocijo kinematografskih del v tujini.</p> <p>2. Selektivna pomoč, ki se podeli glede na presojo vloge za: - celovečerce, - avdiovizualne projekte, - kinematografsko dediščino, - video igre, - tehnične dejavnosti in inovacije, - montažo videov in videov na zahtevo</p>

	Češka	Danska ²⁶	Francija
		<p>12. Sodelovanje na mednarodnih filmskih festivalih</p> <p>13. Splošno financiranje: promocija filmske in kinematografske kulture, izobraževanje v tujini in na Danskem, publikacije, združenja ...</p> <p>14. Creative Europe Desk Denmark, ki je bil ustanovljen v sodelovanju Danskega filmskega inštituta, Agencije za kulturo in palače ter Evropske komisije</p>	<p>(VOD),</p> <ul style="list-style-type: none"> - digitalno ustvarjanje, - kratke filme, - mednarodno sodelovanje.
Področja podpore	<p>Financira se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - filme v vseh fazah nastajanja: od razvoja scenarija do distribucije, - procese digitalizacije in posodobitve AV vsebin, - izobraževanje mladih kadrov, - institucije, ki promovirajo češki film, izvajajo raziskave in izdajajo publikacije, - festivale. 	<p>Financira se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celovečerce, kratke filme, filme za otroke in mladino ter dokumentarce v vseh fazah nastajanja: od razvoja scenarija do distribucije, - televizijske drame in dokumentarce, - digitalne igre, - regionalno produkcijo, - izobraževalne delavnice, - razvoj talentov, izobraževanje v tujini in na Danskem, - kinematografe, - filmske festivale, - sodelovanje na mednarodnih festivalih, - promocijo filmske umetnosti, - koprodukcije celovečercev, kratkih in dokumentarnih filmov. 	<p>Financira se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celovečerce (produkcija pred dokončanjem, po zaključku, produkcija žanrskih filmov, ustvarjanje avtorske glasbe, pisanje in preoblikovanje scenarijev, razvoj projektov), - distribucijo kinematografskih del, - kinematografe, - avdiovizualno in multimedijsko ustvarjanje (produkcija, priprava, glasbeni videi), - mednarodne koprodukcije, - igrane serije, - videoigre, - kratke filme, - kinematografska, avdiovizualna ali multimedijska dela, ki se ukvarjajo z raznolikostjo prebivalstva in enakimi možnostmi, - ustvarjanje in distribucija del na digitalnih platformah, - restavriranje in digitalizacija kinematografskih del, - spletna distribucija, - uporaba digitalnih vizualnih učinkov in tehnik animacije, - promocija in distribucija kinematografskih in

	Češka	Danska ²⁶	Francija
			avdiovizualnih del v tujini.
Upravičenci	Fizične in pravne osebe. Češka in tuja produkcija.	Fizične in pravne osebe. Pravne osebe iz EU ali EGP ²⁸ ter Švice.	Fizične in pravne osebe iz Francije.
Struktura organizacije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Direktor sklada 2. Administrativna pisarna s 7 oddelki in 36 zaposlenimi 3. Svet sklada: 9 članov 4. Nadzorni odbor: 9 članov 5. 2 posvetovalna organa: komisija za filmske spodbude in strokovnjaki za posamezna področja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Direktor inštituta 2. Upravni odbor: do 7 članov 3. Kontaktni odbor: 11 članov 4. Podpora filmom: 48 zaposlenih 5. Administracija in 6 svetovalcev 6. Svet za celovečerce: 5 članov 7. Svet za kratke in dokumentarne filme: 5 članov 8. Svet za muzeje: 5 članov 9. Kinoteka 10. Arhiv in oddelek za digitalizacijo in IT 11. Oddelek za distribucijo 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Predsednik centra, vodja projektov predsednika in dva namestnika 2. Upravni odbor: 15 članov 3. Oddelek za kinematografe: 9 zaposlenih 4. Audiovizualni oddelek: 5 zaposlenih 5. Oddelek za regionalne politike: 5 zaposlenih 6. Direktorat za kinematografsko dediščino: 8 zaposlenih 7. Direktorat za evropske in mednarodne zadeve: 2 zaposlena 8. Digitalni oddelek: 9 zaposlenih 9. Generalni sekretariat: 6 zaposlenih 10. Komunikacijski oddelek: 3 zaposleni 11. Finančna in pravna služba: 6 zaposlenih 12. Oddelek za študije, statistiko in predvidevanje: 2 zaposlena 13. Splošna nadzorna misija: 2 zaposlena 14. Računovodski oddelek: 2 zaposlena 15. Mediator: 1 zaposlen 16. Komisije: <ul style="list-style-type: none"> - posvetovalne komisije, - razvrstitvene komisije, - bralni odbori.
Funkcije posameznih teles	Direktor sklada: Ima 6-letni mandat, imenuje in razrešuje ga minister - vodi pisarno Sklada,	Vodstvo: direktor, posebni svetovalec, namestnik direktorja in vodja sekretariata skrbijo za tekoče vodenje inštituta. Direktor sprejema	Predsednika centra imenuje predsednik Francije. Upravni odbor odloča o splošnih pogojih za

²⁸ EGP = Evropski gospodarski prostor (države EU + Norveška, Islandija in Lichtenstein).

	Češka	Danska ²⁶	Francija
	<p>- izvršuje sklep sveta o podpori, - izdaja sklepe v postopkih filmskih spodbudah, - izdaja sklepe o podelitvi statusa koprodukcije, - zastopa Češko v mednarodnih organizacijah, - izdaja interne predpise sklada.</p> <p>Urad / pisarna sklada: - 36 zaposlenih, - metodološka podpora prijaviteljem, podpora svetu pri odločanju, izvajanje promocije, administracija. - 7 ločenih oddelkov: za kinematografijo, filmske spodbude, ekonomski in operativni oddelek, za raziskave in komunikacije, oddelek češkega filmskega centra, oddelek češke filmske komisije in sekretariat SFNG. Svet sklada²⁹: predsednik, namestnik + 7 članov sveta</p> <p>Nadzorni odbor sklada: - 9 članov: 7 članov imenuje minister za kulturo, 2 minister za finance - imajo 3-letni mandat z možnostjo ponovnega imenovanja - NO je neplačana, častna funkcija.</p> <p>Posvetovalna organa: 1. Komisija za filmske spodbude je posvetovalno telo pri dodeljevanju sredstev tujim produkcijam. Pet članov,</p>	<p>končne odločitve o dodelitvi sredstev.</p> <p>Upravni odbor: do 7 članov ter 4-letni mandat, ki je odgovoren za določanje in spremljanje splošnih ciljev inštituta, ter najmanjše vodstvenih in filmskih svetovalcev. Člane imenuje minister za kulturo.</p> <p>Kontakti odbor: 11 članov, predstavnikov različnih institucij, ki skrbi za stike z uporabniki in občinstvom Danskega filmskega inštituta.</p> <p>Sveti za celovečerce, kratke filme in dokumentarce in muzeje: vsak svet ima 5 članov, ki svetujejo inštitutu pri delovanju.</p> <p>Oddelek podpore filmom: 48 zaposlenih (svetovalci, vodje projektov, producenti ...), ki podpira razvoj, produkcijo in lansiranje kratkih filmov, dokumentarnih filmov, igranih filmov in digitalnih iger ter razvoj talentov v shemi Nov danski zaslon in podporo za večmedijske projekte. Podpirajo tudi razvoj in produkcijo TV-dram, TV-dokumentarcev in TV-programov za otroke in mladino. Poleg tega zagotavljajo podporo kinematografom, distribucijskim pobudam, organizaciji danskih festivalov in uvozu umetniških filmov. Svetovalci tega oddelka izbirajo projekte, ki prejmejo podporo.</p>	<p>dodeljevanje finančne podpore in odobri proračun. Z deležniki iz sektorja vodi redna posvetovanja o strateških in proračunskih smernicah. Sestavljata ga 2 člana parlamenta, 8 predstavnikov države (iz različnih državnih institucij), član državnega sveta, član kasacijskega sodišča, član računskega sodišča in 2 predstavnika zaposlenih.</p> <p>Posvetovalne komisije obravnavajo projekte, ki zaprosijo za pomoč. Za vsako komisijo so imenovani polnopravni in nadomestni člani, katerih število se razlikuje glede na posamezno komisijo (od 5 do 14 članov).</p> <p>Bralni odbori obravnavajo projekte, ki so nato posredovani v odločanje posvetovalnim komisijam.</p> <p>Razvrstitvene komisije odločajo o kategorizaciji francoskih in tujih, kratkih ali celovečernih filmov, kot tudi o njihovih napovednikih namenjenih javnemu predvajanju v kinu.</p>

²⁹ Podrobno je svet sklada razložen v nadaljevanju.

	Češka	Danska ²⁶	Francija
	<p>imenuje in razrešuje minister na predlog stanovskih organizacij in imajo 3 letni mandati, imenovani pa so največ 2x.³⁰</p> <p>2. Strokovnjaki v komisijah za posamezna področja Komisija za filmske spodbude Direktor sklada vodi 7 oddelkov. Strokovnjake svetu predlagajo stanovske organizacije, svet jih v imenovanje da ministru. Konec leta je bilo 100 aktivnih strokovnjakov.</p>	<p>Komunikacijski oddelek: 9 zaposlenih, ki skrbi za komunikacijske aktivnosti inštituta.</p> <p>Administracija: 15 zaposlenih, ki opravlja finančne in računovodske naloge in izvaja tudi statistične in finančne analize dejavnosti inštituta. Oddelek je odgovoren za obračun plač in kadrovske administracijo, upravljanje in vzdrževanje nepremičnin, sprejem blaga, pošte in različne nakupe.</p> <p>Kinoteka: 27 zaposlenih, ki skrbijo za program v treh kinematografih, kjer predstavljajo danske in mednarodne filme, upravljajo z knjižnico, organizirajo dogodke in razstave.</p> <p>Arhiv in oddelek za digitalizacijo in IT: 24 zaposlenih, ki skrbijo za delovanje arhiva, digitalizacijo in zagotavljanje dostopnosti filmov in filmskih materialov.</p> <p>Oddelek za distribucijo: 17 zaposlenih</p> <p>Skupno št. zaposlenih: 150</p>	

³⁰ Analizira prijave za projekte za direktorja. Trenutna sestava po spolu: 4 ženske, 1 moški. Višino plačila določi vlada na predlog ministra. Poklici komisije: producentka/dramaturginja/scenaristka, producent/učitelj, AV strokovnjakinja, vodja filmskega sklada v Brnu.

Francija ima med primerjanimi državami najdaljšo tradicijo podpore filma prek posebne institucije, saj je bil filmski center ustanovljen 1946, na Danskem 1972, na Češkem pa leta 2013. V vseh treh državah se podpira zelo široko filmsko ustvarjanje in uprizarjanje: razvoj najrazličnejših projektov, od kratkih filmov do celovečercev, v najrazličnejših fazah, skrbi se za doseg različnih publik, podpira mednarodne (ko)produkcije in skrbi za arhiviranje in digitalizacijo starejših materialov. Vsi trije filmski centri imajo razpise tako za fizične kot pravne osebe, vendar pa Francija za razliko od Češke in Danske tujim ustvarjalcem podpore ne nudi.

Vsi trije filmski centri imajo podobno kompleksno strukturo in primerljivo število zaposlenih in zunanjih sodelavcev. Filmski center na Danskem ima sicer 150 zaposlenih, a to zato, ker člani komisij niso zunanji sodelavci, so za čas trajanja mandatov na centru redno zaposleni (Tabela 9). Centre vodi direktor oziroma predsednik, podporo delovanju centrom zagotavlja administrativni oddelek skupaj s področnimi (vsebinskimi) oddelki. Češki filmski sklad ima honorarno angažirano komisijo za filmske spodbude in strokovnjake za specifična področja, na Danskem so člani komisij, ki ocenjujejo prijave na razpise, zaposleni na oddelku za podporo filmom, v Franciji pa prijave na razpise obravnavajo bralni odbori, ki pregledane projekte posredujejo v oceno posvetovalnim komisijam.

Tabela 9: Postopki imenovanja in pristojnosti ocenjevalnih komisij nacionalnih filmskih centrov.

	Češka	Danska	Francija
	Češki filmski sklad (Statni fond kinematografije) https://fondkinematografie.cz/	Danski filmski inštitut (Det Danske Filminstitut) https://www.dfi.dk/	Nacionalni center za kinematografijo in animirane podobe (Centre national du cinéma et de l'image animée - CNC) https://www.cnc.fr/
Telesa odgovorna za izbor projektov	Svet državnega sklada za kinematografijo odloča o podpori projektom iz sheme podpore nacionalni kinematografiji. Direktor na podlagi analize komisije za filmske spodbude odloča in podeljuje spodbude tujim filmskim ustvarjalcem. ³¹	Projekte izbirajo filmski svetovalci za posamezno področje, ki so zaposleni v oddelku za podporo filmom. Ocena svetovalca je podlaga za končno odločitev upravnega odbora o dodelitvi razvojne oziroma produkcijske podpore, vključno z določitvijo višine podpore. Upravni odbor lahko ustanovi komisije, ki dajejo predloge odboru o področjih, ki ne sodijo v pristojnost svetovalcev.	O dodeljevanju finančne pomoči odloča predsednik centra na osnovi mnenj posvetovalne komisije za posamezno področje ali na osnovi posveta s prizanim strokovnjaki/profesionalci za določena področja. Posvetovalne komisije obravnavajo projekte, ki jih predlagajo bralni odbori ali posamezni bralci. Predsednik lahko za mnenje o posameznem projektu zaprosi tudi kogarkoli drugega.
Proces izbora in imenovanja članov komisij	Svet ima 9 članov. Najava poziva za kandidature: - najkasneje 3 mesece pred iztekom mandata članov sveta, mora direktor objaviti razpis, - v primeru, da član predčasno konča mandat, mora direktor poziv za novega člana objaviti nemudoma. Postopek prijave: - stanovske organizacije priporočijo člane sveta izmed uglednih in izkušenih	Filmske svetovalce izbira upravni odbor inštituta.	Člane posvetovalnih komisij imenuje predsednik centra.

³¹ Podpore za tuje filmske ustvarjalce niso vključene v nadaljnjo analizo.

	Češka	Danska	Francija
	<p>oseb na področju kinematografije,</p> <ul style="list-style-type: none"> - prijava člana vsebuje: CV, ki izkazuje bogate izkušnje na filmskem področju, njegovo vizijo delovanja v svetu, potrdilo o nekaznovanosti, utemeljitev kandidature s strani stanovske organizacije, - direktor pregleda popolnost vlog in jih preda v izbor ministru, ki naredi izbor tako, da so posamezna podpodročja filma čim bolj heterogeno zastopana, - člane sveta, ki jih izbere minister potrdijo poslanci. - med sabo volijo predsednika in podpredsednika, <p>Za člana sveta ne smejo kandidirati: ljudje s funkcijami v političnih strankah, poslanci, predsednik, senatorji, člani vlade, vrhovnega revizijskega urada ali člani revizijskega kolegija ...</p>		
Usposabljanje ocenjevalcev	<p>Sklad ima izdelan priročnik za ocenjevalce³² in priročniki za ocenjevanje posameznih podporno komisij³³.</p>	<p>Mentorstvo novozaposlenim svetovalcem: Ob zaposlitvi svetovalca na inštitutu se mu dodeli mentor. Običajno je to drug svetovalec ali eden od producentov inštituta, ki je nato zadolžen za podporo in usmerjanje svetovalca v prvih nekaj mesecih. Mentorstvo obsega: notranje poslovne procese inštituta, srečanja s prijavitelji ter spoznavanje procesa nominacij in zavrnitev. Producent ali mentor inštituta se v prvem obdobju udeležuje</p>	<p>Ni dostopnih podatkov.</p>

³² https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/manual_experti_2020.pdf

³³ <https://fondkinematografie.cz/manualy-hodnoceni-platne-pro-rozhodovani-o-vyzvach-vyhlasenych-pred-1.-7.-2017.html>

	Češka	Danska	Francija
		<p>svetovalčevih srečanj s prijavitelji. O konkretnem mentorskem tečaju in trajanju se dogovorita svetovalec in mentor.</p> <p>Vsi svetovalci imajo izobraževanje o zakonodaji in poznajo postopke delovanja v njenem okviru. Poseben poudarek je na izogibanju morebitnih konfliktov interesov in pristranosti.</p> <p>Svetovalci se izobražujejo tudi o uporabi IT sistema.</p> <p>Svetovalcu je na voljo tudi dokument z usmeritvami pri njegovem delu.</p>	
Vpliv politike	Minister za kulturo vpliva na izbor tako, da sam izbira člane v svet.	Člani upravnega odbora, ki izbira filmske svetovalce, so imenovani s strani ministra.	Upravni odbor je sestavljen iz številnih predstavnikov države, ki so imenovani s strani politike. Predsednik države imenuje predsednika centra.
Trajanje mandatov	Imajo 3-letni mandat, in sicer na način, da se vsako leto izteče oziroma začne mandat 3 članom, 6 pa jih ostane.	Svetovalci so imenovani za mandatno obdobje petih let, med katerim so tudi redno zaposleni v inštitutu.	Komisije so večinoma imenovane za obdobje dveh let, z možnostjo ponovnega imenovanja. Bralni odbori se oblikujejo vsako leto.
Pristojnosti komisij	Člani sklada določajo: <ul style="list-style-type: none"> - koncept in strategijo podpore kinematografiji (dolgoročne, kratkoročne), -kriterije vrednotenja projektov podpore filmski produkciji, - odloča o obliki podpore kinematografiji, projektni podpori in njeni višini, - opravlja druge naloge, ki mu jih poveri tega zakona ali statuta sklada - potrjuje računovodske izkaze sklada. 	Svetovalci odločajo: <ul style="list-style-type: none"> - kateri filmi bodo predlagani za podporo za pripravo scenarija, za razvoj in za produkcijo, - kateri kratki filmi in dokumentarci bodo predlagani za nakup. 	Komisije izdajajo priporočila projektov za financiranje.

	Češka	Danska	Francija
	<p>Svet izdelava kratkoročni koncept (1 leto)</p> <ul style="list-style-type: none"> - % porazdelitev denarja med posameznimi področji, - število razpisov po posameznih področjih, - preliminarni datumi razpisov, - njihova vsebinska usmeritev. <p>Svet izdelava tudi dolgoročni koncept (6 let):</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza trenutnega stanja, - konkretne ukrepe. 		
Področja podeljevanja sredstev	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj projektov 2. Produkcija projektov 3. Distribucija projektov 4. Tehnični razvoj in posodobitev projektov 5. Promocija projektov 6. Publicistični projekti 7. Ohranjanje in dajanje na uporabo nacionalne filmske dediščine 8. Izobraževanje in usposabljanje na področju kinematografije 9. Filmski festivali in predstave 10. Varstvo avtorskih pravic na kinematografskih delih in posnetkih <p>Letno objavljanje razpisov.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Priprava scenarijev 2. Razvoj filmskih projektov 3. Produkcija filmskih projektov 4. Lansiranje in distribucija 5. Nakup kratkih in dokumentarnih filmov 6. Razvoj, produkcija, lansiranje in promocija digitalnih iger 7. Razvoj in produkcija TV dram in dokumentarcev 8. Vzpostavitev in modernizacija kinematografov 9. Projektna podpora art kinematografom 10. Projektna podpora kinematografom za razvoj kinematografske kulture in izkušnje ter doseganje novih občinstev 11. Podpora za lansiranje in distribucijo ter prilagoditve tujih arthouse filmov na Danskem 12. Podpora danskim filmskim festivalom 13. Promocija filma 14. Promocija otroške in mladinske kinematografije 15. Sodelovanje na mednarodnih festivalih 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Celovečerci (produkcija pred dokončanje, po zaključku, produkcija žanrskih filmov, ustvarjanje avtorske glasbe, pisanje in preoblikovanje scenarijev, razvoj projektov) 2. Distribucija kinematografskih del 3. Kinematografi 4. Avdiovizualno in multimedijsko ustvarjanje (produkcija, priprava, glasbeni videi) 5. Mednarodne koprodukcije 6. Igrane serije 7. Videoigre 8. Kratki filmi 9. Kinematografska, avdiovizualna ali multimedijska dela, ki se ukvarjajo z raznolikostjo prebivalstva in enakimi možnostmi 10. Ustvarjanje in distribucija del na digitalnih platformah 11. Restavriranje in digitalizacija kinematografskih del 12. Spletna distribucija 13. Uporaba digitalnih vizualnih učinkov in tehnik animacije 14. Promocija in distribucija kinematografskih

	Češka	Danska	Francija
			in avdiovizualnih del v tujini
Značilnosti članov komisij	Svetovalci so uveljavljeni profesionalci iz različnih področij avdiovizualnega sektorja: produkcije, distribucija, animacija, dokumentarni filmi, festivali itd.. Spol: - 4 ženske - 5 moških	Svetovalci so uveljavljeni profesionalci iz sektorja.	Spol: V komisijah je enako število žensk in moških (če ima komisija več kolegijev, to velja tudi za njih). Če je treba zapolniti liho število sedežev, razlika med številom žensk in številom moških ne sme biti večja od ena. Člani komisij izhajajo iz sektorja. Primer posvetovalne komisije za glasbene videospote. V tej komisiji so zastopani vsi člani ustvarjalne verige: režiserji, producenti, vodje založb, ponudniki tehničnih storitev, programerji, upravitelji platform za oddajanje.
Honorarna ali redna zaposlitev	Člani sveta so izvoljeni funkcionarji s honorarnimi pogodbami. Tudi strokovnjaki niso zaposleni na skladu, ampak delajo po pogodbi o delu ali drugi pogodbi.	Svetovalci so redno zaposleni za določen čas.	Ni podatka.

Na Češkem svet državnega filmskega sklada za kinematografijo odloča o podpori sheme za češke filme, direktor pa podeljuje podporo tujim filmskim ustvarjalcem. Na Danskem prijave na razpise ocenjujejo zaposleni na oddelku za podporo filmom, upravni odbor pa odobri podporo projektom. Končno odločitev o podpori projektov v Franciji ima predsednik centra, in sicer poleg mnenj posvetovalnih komisij lahko za argument za ne-podporo projekta zaprosi tudi kogarkoli drugega.

Češki svet državnega filmskega sklada ima 9 članov, ki imajo triletne mandate, vsako leto pa se jih tretjina zamenja. Direktorju primerne kandidate priporočijo stanovske organizacije, nato pa člane sveta izbere minister, potrdijo pa jih poslanci. Na Danskem

filmske svetovalce izbira in zaposluje upravni odbor, in sicer za petletno obdobje. V Franciji člane za obdobje dveh let imenuje direktor centra. Vpliv aktualne politike je v vseh državah pomemben, saj na Češkem člane direktno izbere minister s potrditvijo poslancev, na Danskem svetovalce zaposluje upravni odbor, ki jih imenuje minister za kulturo, v Franciji pa je v upravni odbor, ki odloča o višini sredstev, sestavljen iz politikov, predsednika centra, ki odloča o izbiri projektov za podporo, pa imenuje predsednik Francije.

Tako kot pri delu ministrskih komisij ima Danska od treh primerjanih držav najbolj strukturirano usposabljanje svetovalcev. V začetnem obdobju svetovalec dobi mentorja, izkušenega sodelavca, ki mu predaja relevantna znanja in nudi supervizijo v srečanjih s prijavitelji. Češki člani komisij dobijo v študij priročnik za ocenjevalce in priročnik o posamezni podpodročni komisiji. Za Francijo o načinu usposabljanj članov komisij ni dostopnih podatkov.

Češki člani komisij poleg ocenjevanja projektov opredelijo tudi dolgoročno in kratkoročno strategijo delovanja centra, določajo kriterije ocenjevanja projektov, izbirajo projekte in višino financiranja, medtem ko svetovalci na Danskem in člani komisij v Franciji dajejo zgolj priporočila za izbor projektov v financiranje. Uravnoteženost po spolu in strokovnost sta nujna kriterija izbora v telesa komisij v vseh državah. Izpostaviti je vredno francoski način oblikovanja komisije, ko pri sestavi skrbijo, da so zastopani vsi člani ustvarjalne verige: režiserji, producenti, vodje založb, ponudniki tehničnih storitev, programerji, upravitelji platform za oddajanje. Na Češkem so člani sveta angažirani honorarno, na Danskem so svetovalci zaposleni, za Francijo o tipu zaposlitve ni dostopnih podatkov.

Tabela 10: Delo posameznih komisij pod okriljem nacionalnih filmskih centrov.

	Češka	Danska	Francija
	Češki filmski sklad (Statni fond kinematografije) https://fondkinematografie.cz/	Danski filmski inštitut (Det Danske Filminstitut) https://www.dfi.dk/	Nacionalni center za kinematografijo in animirane podobe (Centre national du cinéma et de l'image animée - CNC) https://www.cnc.fr/
Delo in sestanki	Prav vsi člani letno odločajo o stotinah projektov. Sestajajo se vsake tri tedne na večdnevnem zasedanju po predhodni študiji projektov. V letu 2022 so odločali o 624 vlogah.	Svetovalci opravijo končno umetniško oceno scenarijev in produkcijskih predlogov ter vodstvu predložijo predloge glede porabe razpoložljivih sredstev.	Komisija se sestane na povabilo sekretariata, ki določi dnevni red. Seja odbora lahko poteka tudi v obliki telefonske ali avdiovizualne konference.
Podporne službe komisijam	Administrativno podporo članom sveta nudi pisarna državnega sklada. Poleg administrativne podpore imajo komisije tudi strokovnjake, ki so posvetovalno telo sklada in ki vse vloge analizirajo iz vsebinskega in ekonomskega vidika. Za vsako vlogo se izdelata dve oceni. Strokovnjak pa je zanj plačan 2000 CZK oz. 81 EUR.	Svetovalci delujejo v ekipah s tremi člani, kjer poleg svetovalca sodelujeta tudi administrativni delavec in producent.	Podporo komisijam zagotavlja sekretariat.
Kriteriji ocenjevanja	Za pravne ali fizične osebe so kriteriji enotni. Celoten razvoj ali/in produkcija dokumentarnega ali celovečernega filma: a) Kakovost vsebine projekta (55 %): umetniška kakovost 40 % in prispevek in pomen za češko kinematografijo 15 % b) Kakovost izvedbe projekta (45 %): kadrovska zasedba 10 %, producerski koncept in ekonomski parametri 25 %, referenčnost prijavitelja 5 %, formalna	Glavna kriterija za ocenjevanje projektov sta kakovost in kulturni pomen. Vsak projekt gre s svetovalci čez več faz: od razvojne, kjer se razvija scenarij, do produkcijske in nazadnje še promocijske. Svetovalci njihove ekipe odločajo, kateri projekti gredo v naslednjo fazo. Z vsako fazo so jim dodeljena tudi ustrezna izvedbena sredstva. Filmski sklad pred odločitvijo o odobritvi	Prijava mora ustrezati vsem pogojem razpisa. Kriteriji ocenjevanja pri večini razpisov niso navedeni, kjer pa so, se večinoma osredotočajo na: 1. Kakovost predloga 2. Ustreznost oz. primernost s predmetom razpisa 3. Ustreznostjo finančne konstrukcije 4. Izvedljivost.

	Češka	Danska	Francija
	<p>kakovost vloge 5 %</p> <p>Distribucija in/ali promocija filma:</p> <p>A. Vsebina in/ali ustvarjalno kakovost projekta (70 %):</p> <p>1) Dramaturška in/ali programska kakovost projekta (40 %)</p> <p>2) Kadrovska zasedba projekta (15 %)</p> <p>3) Prispevek in pomen za češko in evropsko kinematografijo (15 %)</p> <p>B. Organizacijska in finančna varnost projekta ter kredit prijavitelja (30 %):</p> <p>1) Jasnost in popolnost oddane vloge (5 %)</p> <p>2) Ekonomski parametri projekta, zlasti proračun stroškov in finančni načrt (10 %)</p> <p>3) Strategija distribucije in trženja, vključno z ustreznostjo časovnega razporeda (10 %)</p> <p>4) Referenčnost prijavitelja (5 %)</p> <p>Filmska vzgoja in izobraževanje ter filmski festivali in predstave imajo enake kriterije kot distribucija in/ali promocija filma z razliko točke B.3, in sicer: strategija izvajanja.</p>	<p>razvojne podpore pripravi produkcijsko in finančno oceno projekta ter po potrebi tudi oceno občinstva.</p>	
Plačilo članom komisij	Člani sveta so upravičeni do plačila, ki ga določi vlada na predlog ministra. Podatki o višini plačil niso dostopni.	Plače zaposlenih svetovalcev so v skladu s sistemom plač v javnem sektorju.	Ni podatka.
Vključenost prijavitelja	Pred osebno predstavitvijo projekta prijavitelj prejme strokovno analizo projekta.	Prijavitelj tesno sodeluje s svetovalcem, ki je skorajda del ekipe.	Ni podatka.
Postopki odločanja komisij	Svet odloča o obliki podpore izbranim projektom in višini odobrenih sredstev. Direktor izvršuje sklep Sveta o podpori.	Svetovalci predlagajo financiranje posameznega projekta, upravni odbor ga potrdi.	Komisije predlagajo projekte, ki jih odobri predsednik centra.

	Češka	Danska	Francija
Dolžina trajanja postopkov	Približno 4 mesece.	Postopki so zelo različno dolgi. Za dokumentarce lahko trajajo tudi do 10 let, če dokumentarec na primer spremlja eno osebo čez daljše časovno obdobje. Za filme je običajno trajanje med enim in dvema letoma. Med postopkom lahko svetovalcu poteče mandat, pri čemer ga nadomesti drugi svetovalec.	Ni podatkov
Sistem pritožb na odločitve o izbiri	Prosilci se zoper odločitev Sveta ne morejo pritožiti.	Pritožbe so možne. V primeru pritožbe projekt oceni drug svetovalec.	Ni podatkov
Navzkrižje interesov pri delovanju komisij	Za navzkrižje interesov se pojmuje, ko je član komisije ali bližnja oseba vpletena v izvedbo projekta ali pa ima član ali bližnja oseba ekonomske koristi od izvedbe projekta. Do navzkrižja interesov ne pride v primeru bivšega delodajalca (razen, če sodelovanje ni bilo sporazumno prekinjeno in teče sodni postopek). Do navzkrižja interesov tudi ne pride pri projektih, na katerih sodelujejo osebe, katerim je (bil) član učitelj ali trener, ali če sodeluje na izobraževalnih dejavnostih in konferencah v pripravi prijavitelja ter če je član tudi včlanjen v filmske zveze ali društva, ki so prijavitelji projekta.	Če obstaja potencialni konflikt interesov za posameznega svetovalca, se ta izloči.	Kadar se član komisije znajde v nasprotju interesov pri zadevi, ki je na dnevnem redu seje komisije, se je dolžan izločiti.
Postopek v primeru	V primeru navzkrižja interesov mora član na naslednji seji naznaniti razmerje (v prid ali	Svetovalec se izloči.	Članu komisije, ki se je v zadevi, ki je na dnevnem redu seje komisije, znašel v

	Češka	Danska	Francija
reševanja navzkrižja interesov	škodo) do obravnavane zadeve: - obvestilo o osebnem interesu lahko poda ustno pred glasovanjem in se doda v zapisnik, - svet odloča o izločitvi člana z večino prisotnih, - ugovor o pristranosti člana sveta lahko poda tudi prijavitelj.		nasprotju interesov in se je pri sprejemanju posvetovanja o tej zadevi izločil, so ves čas trajanja mandata glede specifičnega projekta prepovedane kakršne koli izmenjave in posvetovanja z drugimi člani komisije.
Postopek predčasne razrešitve ter imenovanja novih članov	V primeru, da član predčasno odstopi, mora direktor nemudoma objaviti poziv za nove kandidate.	Ni podatka	Če največ tri mesece pred iztekom mandata pride do izpraznitve katerega koli mesta, je to razlog za imenovanje novega člana komisije za preostanek mandata. Z izjemo predsednika in po potrebi podpredsednikov lahko člane komisije zastopajo namestniki, imenovani pod enakimi pogoji. Kadar član med svojim mandatom zaradi izrednih razlogov ne more opravljati funkcije več kot en mesec, predvsem zaradi obveznosti v zvezi s snemanjem ali promocijo svojega dela, se lahko s sklepom predsednika izvede njegova začasna zamenjava.

Večinoma sestanki ne potekajo po vnaprej določenih rednih urnikih, temveč se komisije sestanejo po potrebi. Na Češkem so seje večdnevne. Vse komisije imajo zagotovljeno administrativno podporo filmskih centrov, na Češkem članom podporo nudijo strokovnjaki, ki predhodno pregledajo prijave, strokovno podporo producentov pa imajo ob pregledovanju prijav zagotovljeno tudi danski svetovalci.

Kot je opredeljeno v Tabeli 9, češki člani komisije določajo ocenjevalne kriterije in le-ti so od vseh primerjanih držav najbolj natančno opredeljeni. Sicer so podobni francoskim in se osredotočajo na različne parametre kakovosti vsebine in izvedbe projekta. Na Češkem so prijavitelji projekta tudi vabljeni na osebno predstavitev. Na podlagi pisne prijave in osebne predstavitve svet v približno štirih mesecih sprejme sklep, ali se bo določen projekt podprlo in v kakšni višini. Specifika Danske je, da so svetovalci ves čas aktivno vključeni v spremljanje podprtih projektov in tako "v živo" pridobivajo informacije za upravičenost financiranja projekta v naslednjih fazah in so tudi ves čas v stiku s prijavitelji, na primer za dokumentarne filme je ta proces tudi desetleten. Na podlagi njihovih priporočil upravni odbor potrdi financiranje določenega projekta. Posvetovalna komisija v Franciji predlaga projekte, predsednik centra pa jih potrdi. Prijavitelji se na odločitve sveta na Češkem ne morejo pritožiti, za Francijo ni podatka, na Danskem pa v primeru pritožbe projekt oceni drug svetovalec.

Vsi filmski centri prepoznavajo nujnost izločitve člana ob navzkrižju interesov, najnatančnejše in najširše imajo navzkrižje interesov opredeljeno na Češkem, saj je vezano ne le na člana komisije, ampak tudi na bližnjo osebo. Član, pri katerem komisija prepozna navzkrižje interesov, je izločen iz odločanja o specifičnem projektu. Ob predčasni razrešitvi s funkcije je treba člane komisij nadomestiti v najkrajšem možnem času, začasne člane pa v Franciji imenujejo v primeru daljše odsotnosti člana komisije, na primer zaradi snemanja.

Tabela 11: Navedba dodatnih virov, potrebnih za celostno analizo delovanja nacionalnih filmskih centrov in njihovih komisij.

Češka Češki filmski sklad (Statni fond kinematografie) https://fondkinematografie.cz/	Danska Danski filmski inštitut (Det Danske Filminstitut) https://www.dfi.dk/	Francija Nacionalni center za kinematografijo in animirane podobe (Centre national du cinéma et de l'image animée - CNC) https://www.cnc.fr/
<p>Uradno spletno mesto: https://fondkinematografie.cz</p> <p>Letno poročilo 2022: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/VZ2022_t_ext_corr.pdf</p> <p>Predstavitev - organi fonda: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/organy-fondu.pdf</p> <p>Etični kodeks Državnega sklada za kinematografijo: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/AK/Z%C3%A1pis/2021/Z%C3%A1pis%20%2030.6.-2.7.%202021/Eticky-kodex-Rady-SFKMG_2021-fin.pdf</p> <p>Vloge za posamezne projektne prijave: https://fondkinematografie.cz/aktualni-vyzvy-vyvoj-ceskeho-kinematografickeho-dila.html</p> <p>Statut fonda: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/Novela%20Statutu%20St%C3%A1tn%C3%ADho%20fondu%20kinematografie%202021.pdf</p>	<p>Kriteriji za ocenjevanje: https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/2018-02/DFI-Spillefilm-KriterierForVurderingAfSpillefilmUnderKonsulentordningen.pdf</p>	<p>Zakon o kinematografiji in gibljivi sliki: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000020908868/2024-01-15/</p> <p>Podpora filmov plesne produkcije daje Generalni direktorat za umetniško ustvarjanje (DGCA) in sicer komisijo sestavlja plesna delegacija: https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Audiovisuel/Soutien-a-la-production-de-films-de-danse</p>

Knjiga

Nacionalni center za knjigo ima Francija, Češka in Danska pa financiranje knjige zagotavljata znotraj oddelka za književnost in knjižnice na Ministrstvu za kulturo Češke Republike oziroma prek Državnega sklada za umetnost na Danskem. Podatki o podporah in značilnosti komisij so prav tako kot pri ministrstvih in filmu zbrani v štirih tabelah: značilnosti organiziranosti institucij za podporo knjige, postopki imenovanja in pristojnosti komisij, načini dela komisij in navedba virov.

Tabela 12: Osnovne značilnosti nacionalnega centra za knjigo v Franciji in na drugih pristojnih institucijah Češke in Danske.

	Češka	Danska	Francija
	Oddelek za književnost in knjižnice na Ministrstvu za kulturo (Ministerstvo kulture) https://mk.gov.cz/oblast-literatury-cs-383	Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) https://www.kunst.dk/	Nacionalni knjižni center (Centre national du livre) https://centrenationaldulivre.fr/
Leto ustanovitve in status organizacije	1969 Ministrstvo za kulturo.	1964 Javna ustanova ministrstva za kulturo.	1946 Javna ustanova ministrstva za kulturo.
Dejavnosti (poslanstvo) organizacije	Oddelek za književnost in knjižnice izpolnjuje naloge ministrstva na področju podpiranja književnosti, knjižne kulture, neperiodičnega tiska in knjižničarstva.	Največji danski sklad za podporo umetnosti, ki podpira številna področja in letno razdeli 67 milijonov evrov.	Najpomembnejša institucija za razvoj bralne kulture in knjige v Franciji.
Sheme financiranja	Ministrstvo zagotavlja podporo v obliki ustvarjalnih in študijskih štipendij, podporo izdajanju prevodov češke literature, finančno pomoč za literarne prireditve, podporo literarni periodiki, sredstva za izdajanje knjig ter finančne spodbude za ustvarjanje zvočnih	Na področju literature Državni sklad za umetnost podpira različne literarne projekte in podeljuje delovne štipendije.	Avtorji: štipendije in rezidenčne štipendije za delo, izobraževanje Prevajalci: štipendije za prevajalce in dodatek za bivanje tujih prevajalcev Založbe: pomoč pri objavi prvencev, posojila za razvoj založb, podpora za

	Češka	Danska	Francija
	<p>knjig.</p> <p>Ministrstvo področje književnosti podpira tudi preko Državnega kulturnega sklada, ki podeljuje podpore uredniškemu delu na področju neperiodičnih in periodičnih publikacij, ter Češkega literarnega centra in Inštituta za umetnost in gledališče, ki zagotavljata podporo za udeležbo avtorjev na kulturnih dogodkih v tujini in rezidence prevajalcev iz tujine na Češkem.</p> <p>V nadaljevanju je analiza omejena na oddelek za književnost ministrstva, ker je analiza dodeljevanja sredstev Državnega kulturnega sklada že vključena v celotno analizo ministrstva in ni ciljno usmerjena na to področje. Za razpisa, ki ju razpisujeta Češki literarni center in Inštitut za umetnost in gledališče pa ni dostopnih podatkov.</p>		<p>prevode del v francoski jezik in v tuje jezike, podpora za razvoj zvočnih knjig, podpora za digitalizacijo vsebin, podpora za promocijo avtorjev in katalogov</p> <p>Revije: letna podpora revijam, podpora za retrospektivno digitalizacijo revij</p> <p>Knjižnice in društva: podpora za razvoj bralne kulture pri specifičnih skupinah bralstva</p> <p>Knjigarne: investicijska podpora za knjižnice, pomoč pri promociji in uredniškem ustvarjanju, pomoč za francoske knjigarne v tujinah</p> <p>Organizatorji festivalov: podpora za organizacijo festivalov in literarnih dogodkov</p>
Področja podpore	<ul style="list-style-type: none"> - Ustvarjalne umetniške dejavnosti oziroma ustvarjalno umetniško bivanje v trajanju od šest mesecev do dveh let, katerega rezultat je umetniško delo. - Enomesečna študijska praksa na pomembnem domačem ali tujem umetniškem, znanstvenem ali drugem strokovnem delovnem mestu. - Objavljanje prevodov izvirne češke literature v tujini. - Literarna periodika. - Literarni festivali. - Literarni natečaji, posamezni dogodki in programi za spodbujanje branja, seminarji, simpoziji, konference, kongresi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Delovne štipendije za ustvarjalce na področju literature. - Založniška in prevajalska podpora za literarna dela. - Prevodi danskih del v tuje jezike - Literarni dogodki. - Štipendije za literarno raziskovalna potovanja. - Srečanja otrok z avtorji in ilustratorji. - Podpora za produkcijo danskih revij o umetnosti in kulturi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Podeljevanje štipendij za pisanje in rezidence avtorjem in prevajalcem. - Podpiranje izdajanja literarnih del z donacijami in posojili. - Subvencioniranje založnikov in skrb za razvoj knjigotrške panoge. - Vzdrževanje kakovosti mrež za distribucijo knjig in spodbujanja bralne kulture. - Podpiranje projektov za razvoj branja med vsemi prebivalci. - Podeljevanje subvencij časopisom. - Podpiranje mednarodne promocije francoskega jezika in literature.

	Češka	Danska	Francija
	<p>- Celoletna dokumentacijska, promocijska in informacijska dejavnost.</p> <p>- Neperiodične publikacije: češka književnost, prevodi, ilustrirane knjige za otroke in mladino, stripi in avtorske knjige.</p> <p>- Zvočne knjige.</p>		
Upravičenci	Fizične in pravne osebe (avtorji, prevajalci, založniki, literarni posredniki) s sedežem v Češki republiki, državljani Češke republike ali tujci s stalnim prebivališčem na Češkem.	Za podporo lahko zaprosijo ustvarjalci na področju književnosti, vključno z avtorji, ilustratorji, prevajalci, založniki danskih literarnih del, tuje založbe in agencije, organizatorji literarnih srečanj.	Vsi udeleženci v knjižni verigi: avtorji, založniki, knjigotržci, knjižnice, organizatorji literarnih dogodkov.
Struktura organizacije in opis funkcij	Oddelek za književnost in knjižnice deluje v okviru Državnega sklada za umetnost znotraj ministrstva za kulturo. Struktura ministrstva je opisana v tabeli 4.	<p>16 komisij, ki jih sestavlja 54 strokovnjakov</p> <p>Na področju književnosti delujeta dve komisiji: komisija za literarne štipendije in za podporo literarnim projektom. (3 in 5 članov)</p> <p>Upravni odbor (12 članov) Predstavniški odbor (49 članov) Sekretariat</p> <p>Komisije: Določajo merila kakovosti, na podlagi katerih ocenjujejo prijave. 2 komisiji za vsako umetnostno področje - komisija za štipendije in komisija za podporo projektom. Nekatere komisije so čezsektorske.</p> <p>Upravni odbor: je odgovoren za zagotavljanje jasnih meril za nepovratna sredstva in jasnih razlogov za zavrnitev. Določa smernice za delovanje sklada. Sestavljen je iz</p>	<p>Predsednik: - imenuje ga predsednik republike na predlog ministra za kulturo za obdobje 3 let</p> <p>Generalni direktor: - pomočnik predsednika, ki ga imenuje minister</p> <p>4 oddelki s 65 zaposlenimi: - generalni sekretariat: vodi proračun, finance, nadzira vodenje inštitucije, opravlja javno nabavo, kadruje, skrbi za informacijske sisteme in logistiko - oddelek za ustvarjalno podporo komisijam in odborom ter prijaviteljem: letno obravnavajo 1500 vlog - oddelek za branje in distribucijo: podpora založnikom, knjigarjem, knjižnicam in drugim, ki se ukvarjajo s spodbujanjem bralne kulture - oddelek za komuniciranje: podpora organizatorjem literarnih dogodkov - računovodstvo</p>

	Češka	Danska	Francija
		<p>predsednikov komisij.</p> <p>Predstavniški odbor: spremlja delo komisij in upravnega odbora. Člane imenujejo sektorske organizacije, institucije in interesne skupine, ki so pomembne za sodobno dansko umetnost. Minister za kulturo imenuje predsednika.</p> <p>Predstavniški odbor imenuje člane komisij in jim dodeljuje honorarje</p> <p>Sekretariat zagotavlja Agencija za kulturo in palače. Svetuje in služi posameznim komisijam. Sekretariat vodi tudi projekte in podpira umetniška sodelovanja. Obenem zagotavlja pomoč prijaviteljem na razpise.</p>	<p>Upravni odbor: 20 članov z glasovalno pravico - 2 člana parlamenta, - 9 predstavnikov države: generalni sekretar ministrstva ali pooblaščenec, generalni direktor za medije in kulturne dejavnosti na ministrstvu, vodja oddelka za knjigo in branje, generalni delegat za francoski jezik, regionalni direktor za kulturne zadeve, direktor proračuna, generalni direktor šole, generalni direktor za globalizacijo, predsednik Nacionalne knjižnice Francije - 9 članov iz panoge: 3 avtorji ali prevajalci, 3 uredniki, 2 knjigarnarja, knjižni strokovnjak, predsednik</p> <p>Upravni odbor: - določa cilje in programske cilje centra - določa pogoje dodeljevanja podpore - glasuje o letnem proračunu in njegovih spremembah - odloča o investicijah</p> <p>Medobmočne zveze knjige in branja, predstavnik zaposlenih 4 člani s posvetovalnim glasom: - proračunski nadzornik - računovodja Nacionalnega knjižnega centra - generalni direktor Nacionalnega knjižnega centra - predstavnik kolegija predsednikov Neplačana funkcija.</p>

	Češka	Danska	Francija
			<p>Komisije in odbori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 24 komisij: predsednik in 8 do 12 članov s triletnim mandatom - skupaj več kot 300 neodvisnih strokovnjakov: pisatelji, akademiki, novinarji, knjigarnarji, kustosi, ... <p>Kolegij predsednikov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sestavljajo ga predsedniki tematskih komisij - funkcija kolegija je oblikovanje predlogov o spremembah metod dodeljevanja pomoči CNL in spremembe v zvezi z delovanjem specifičnih komisij, podaja mnenja v sprejemljivosti višine letnih sredstev za posamezno področje

Nacionalni center za knjigo je bil v Franciji ustanovljen leta 1946, danski Državni sklad za umetnost je začel delovati leta 1964, češko ministrstvo za kulturo pa leta 1969. V vseh treh državah se podpira knjiga in razvoj bralne kulture na različne načine – podpira se avtorje, prevajalce, knjižnice, organizatorje festivalov, založnike, knjigarnarje ... Na Češkem se knjigo podpira tudi prek manjših razpisov Državnega kulturnega sklada, Češkega literarnega centra in Inštituta za umetnost in gledališče. O teh načinih podpore ni dostopnih podatkov.

Podrobna struktura delovanja ministrstva za kulturo Češke, pod katero spada tudi oddelek za književnost in knjižnice, je podrobno opisana že v tabeli 4 in pod njo, prav tako tudi struktura in funkcije Danskega sklada za umetnost ter njegovih 16 komisij. Med 16 komisijami danskega sklada sta za podporo knjige relevantni dve, in sicer: komisija za literarne štipendije in komisija za podporo literarnih projektov. Francoski Nacionalni knjižni center je organizacija, katere predsednika na predlog ministra za kulturo imenuje predsednik Francije, njegovega pomočnika imenuje minister za kulturo in ima v različnih področno podpornih in administrativnih

oddelkih 65 zaposlenih, ki med drugim tudi formalno pregledujejo vse prijave. Za ocenjevanje razpisov imajo Francozi imenovanih 24 področnih komisij, kolegij predsednikov komisij, ki načrtujejo ocenjevalno metodologijo, ter upravni odbor, ki določa proračun in pogoje dodeljevanja sredstev.

Tabela 13: Postopki imenovanja in pristojnosti ocenjevalnih komisij nacionalnih knjižnih centrov in drugih pristojnih institucij.

	Češka	Danska	Francija
	Oddelek za književnost in knjižnice na Ministrstvu za kulturo (Ministerstvo kultury) https://mk.gov.cz/oblast-literatury-cs-383	Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) https://www.kunst.dk/	Nacionalni knjižni center (Centre national du livre) https://centrenationaldulivre.fr/
Telesa odgovorna za izbor projektov	Komisije predlagajo projekte, so posvetovalne.	2 komisiji - ena za štipendije (5 članov) in druga za projekte (3 člani), ki odločata tudi o višini sredstev.	Posvetovalne komisije.
Proces izbora in imenovanja članov komisij	Ministrstvo za priporočila za člane komisij zaprosi institucije, ki jih financira. Za priporočila za člane lahko zaprosi tudi zaposlene iz ministrstva za kulturo oziroma jih imenuje v komisije. Kandidate za člane komisij običajno kontaktirajo po elektronski pošti in jim razložijo delovanje komisije. Predlog za nove člane komisij pripravi tajnik komisije v sodelovanju z direktorjem oddelka z upoštevanjem življenjepisov posameznih komisarjev. Ti se predložijo glavnemu direktorju v potrditev. Ko je predlog potrjen, prejmejo novi člani odlok o imenovanju.	Člane komisij imenuje deloma minister za kulturo (v komisiji za štipendije 2 člana, za projekte 1 člana), deloma pa predstavniški odbor.	Člane komisij imenuje predsednik Nacionalnega knjižnega centra (CNL), predsednika komisije na predlog predsednika CNL imenuje minister za kulturo.
Usposabljanje ocenjevalcev	Usposabljanje članov komisij običajno poteka na osebnih srečanjih, preko telefonskih klicev ali prek e-pošte, še preden jih uradno imenujejo. Delovanje komisije jim običajno razložijo prek e-pošte. V mnogih primerih novi član komisije pozna nekoga, ki že sodeluje v komisiji, ta oseba mu razloži delovanje komisije z umetniškega vidika. Osnovni	Po vzpostavitvi komisije je prvi mesec uvajalen. V tem mesecu člani spoznajo zakonodajo in njihovo nalogo. Tu najpomembnejšo vlogo igrajo zaposleni iz agencije. Enkrat letno se za člane komisij organizira seminar o vlogi umetnosti v družbi.	Ni podatka.

	Češka	Danska	Francija
	<p>dokument, ki ga morajo člani komisij poznati, je sam razpis za subvencije. Članom komisij pošljejo tudi pravila ocenjevanja, ki jih vsak oddelek razvije sam.</p> <p>Notranji predpis ne nalaga nobenih omejitev glede kvalifikacij članov komisij, vendar se zanašajo na priporočila svetovalnih organizacij in pogosto sodelujejo z akademiki. Končna presoja kvalifikacij novega komisarja je potem v pristojnosti glavnega direktorja.</p>		
Vpliv politike	Vse člane komisij določa, izbira in imenuje ministrstvo.	<p>Minister za kulturo določi podrobnejši pravilnik o sestavi predstavniškega sveta in o številu članov, o postopku odločanja predstavniškega sveta v zvezi s podelitvijo nagrad in o pripravi poslovnika. Minister za kulturo lahko spremeni sestavo kroga organizacij, ustanov in interesnih skupin, ki so primerne za imenovanje po predhodnem posvetovanju s predstavniškim zborom in drugimi zainteresiranimi stranmi. Minister za kulturo izmed članov predstavniškega odbora imenuje predsednika. Predstavniški odbor imenuje večino članov komisij, minister pa manjšino: predstavniški odbor imenuje 33 članov v komisije, minister za kulturo pa 21 članov.</p>	Komisije so le posvetovalno telo, projekte izbere uprava CNL, ki sestoji iz polovice članov, ki so direktni predstavniki države / politike ali pa jih je politika imenovala.
Trajanje mandatov	Mandat traja tri leta. Člane komisij je mogoče imenovati večkrat.	Člani komisij imajo mandat 4 leta. Ponovno imenovanje ali imenovanje v drug odbor se lahko izvede ne prej kot po preteku 4 let po koncu obdobja imenovanja.	3 leta brez možnosti podaljšanja z izjemo, če je član komisije imenovan za predsednika komisije za drugi mandat. Izjemoma se lahko na podlagi sklepa članu

	Češka	Danska	Francija
			preloži mandat za 6 mesecev. Vsak član je lahko le v eni komisiji, lahko pa na povabilo druge komisije sodeluje na seji. Člana zavezuje zaupnost do vseh razprav komisij. Prav tako ne smejo izdati, kdo je posvetovalni strokovnjak.
Pristojnosti komisij	Komisija točkuje projekte, od česar je odvisna višina dodeljenega sofinanciranja. Komisija je posvetovalno telo direktorja oddelka in čeprav ni formalno zavezan z upoštevanjem mnenj, v večini primerov upošteva njihova priporočila. Končna odločitev je v rokah ministra, ki podpiše zapisnik s seje komisije. Glavna pristojnost članov komisij je predvsem v podajanju ocen in morebitni argumentaciji za določanje višine zneska financiranja: zmanjšanje ali ustreznega povečanja glede na obseg projekta.	Komisije odločajo o izboru projektov in dodelitvi sredstev.	Mnenja komisij so posvetovalna, o projektih odloča uprava CNL. Komisije podajo svoje mnenje tudi o priporočeni višini financiranja projekta.
Področja podeljevanja sredstev	<ul style="list-style-type: none"> - Ustvarjalne in študijske štipendije. - Podpora izdajanju češke literature v prevodu. - Podpora literarnim prireditvam. - Podpora literarni periodiki. - Podpora izdajanju knjig. - Podpora za zvočne knjige. 	<ul style="list-style-type: none"> - Delovne štipendije za ustvarjalce na področju literature. - Založniška in prevajalska podpora za literarna dela. - Prevodi danskih del v tuje jezike. - Literarni dogodki. - Štipendije za raziskovalno literarna potovanja. - Srečanja otrok z avtorji in ilustratorji. - Podpora za produkcijo danskih revij o umetnosti in kulturi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Umetnost. - Strip. - Razvoj branja med specifičnimi ciljnim skupinami. - Digitalizacija. - Literarno prevajanje. - Znanstveno, humanistično, družboslovno prevajanje. - Zgodovina in vede o človeku in družbi. - Uredniško delovanje v knjigarnah. - Neodvisna referenčna knjigarna. - Klasična književnost in literarna kritika. - Otroška literatura. - Tuja literatura. - Znanstvena in strokovna literatura.

	Češka	Danska	Francija
			<ul style="list-style-type: none"> - Filozofija. - Poezija. - Roman. - Gledališče. - Literarno življenje. - Pisateljska štipendija za enega pisca letno v višini 18.000 evrov. - Odbor za gospodarsko pomoč založbam in knjigarnam.
Značilnosti članov komisij	Člani komisij so ugledni strokovnjaki na področju, na katerem ocenjujejo vloge. Težijo k uravnoteženemu številu žensk in moških različnih starosti. Število članov komisij je vedno liho.	Člani komisij so večinoma avtorji.	Komisije so oblikovane multidisciplinarno. Člani so zaposleni v javnih inštitucijah ali delajo kot samostojni delavci. Imajo mešano sestavo po spolu in izobrazbi.
Honorarna ali redna zaposlitev	Honorarno. S člani komisij sklenejo posebno pogodbo o zaposlitvi, ki se v skladu z češkim delovnim pravom uporablja za honorarno - popoldansko delo. Člani komisij pa lahko ministrstvu izdajo tudi račun za sodelovanje v komisijah.	Honorarno.	Honorarno.

Češka in francoska komisija sta posvetovalni, obe komisiji pa priporočata tudi primerno višino financiranja projekta. Danski člani komisij ne le priporočajo projekte, ampak direktno določajo, kdo bo izbran in kakšna bo višina financiranja. V vseh komisijah sedijo visoko strokovni člani, so spolno uravnotežene, in sicer so na Češkem in v Franciji multidisciplinarne ekipe, torej nekateri so samostojni delavci, spet drugi z institucij in so različnih izobrazb ter poklicev, mešani po spolu. Za danski komisiji je značilno, da ju sestavljajo predvsem avtorji. Češke člane priporočijo stanovske organizacije ali strokovni sodelavci na ministrstvu za kulturo, predlaga jih direktor oddelka in potrdi generalni direktor na ministrstvu za kulturo. Danske člane deloma imenuje minister, deloma

strokovno telo Državnega sklada za umetnost, ki je predstavniški odbor. Člane komisij v Franciji imenuje predsednik nacionalnega centra za knjigo, predsednika komisije nato potrdi minister. Tako kot je navedeno že v tabeli 5, je češko izobraževanje novih članov precej neformalno in nestrukturirano, saj poteka prek osebnih sestankov z ljudmi, ki so že delovali v komisiji, in prek spletnega pošiljanja materialov in telefonskih pogovorov. Tako kot za ostale komisije tudi za danski literarni komisiji, ki delujeta pod okriljem Danskega sklada za umetnost, velja, da je prvi mesec ob nastopu na funkcijo namenjen spoznavanju osnov, nato pa se člani udeležujejo letnih seminarjev. Za Francijo ni dostopnih podatkov.

V vseh državah člani opravljajo honorarno delo. Na Češkem in v Franciji so mandati triletni. Na Češkem je posameznega člana v komisijo mogoče imenovati večkrat, v Franciji pa ne. Na Danskem so mandati štiriletni. Ponovno imenovanje je možno, vendar pa ne prej kot po štiriletnem premoru.

Vpliv politike na izbiranje projektov in dodeljevanje sredstev je na Češkem in v Franciji večji kot na Danskem. Ne le, da politika sicer na podlagi priporočil stanovskih organizacij imenuje člane v komisije, nadalje tudi potrjuje projekte, ki so upravičeni do financiranja, in jim določa višino sredstev. Danska je edina izmed treh preučevanih držav, ki tudi pri knjigi pri izbiri članov komisij upošteva mnenje stroke pred politiko. Strokovne komisije avtonomno izbirajo projekte in jim znotraj letno določenih proračunov dodeljujejo sredstva.

Tabela 14: Delo posameznih komisij pod okriljem nacionalnih knjižnih centrov in drugih pristojnih institucij.

	Češka	Danska	Francija
	Oddelek za književnost in knjižnice na Ministrstvu za kulturo (Ministerstvo kulture) https://mk.gov.cz/oblast-literatury-cs-383	Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) https://www.kunst.dk/	Nacionalni knjižni center (Centre national du livre) https://centrenationaldulivre.fr/
Delo in sestanki	Seja komisije je običajno od 2 do 3 mesece od roka zaključka prijav. Člani komisij običajno potrebujejo približno teden dni, da napišejo mnenja o prijavah, saj morajo utemeljiti, zakaj so projekt podprli/niso podprli.	Urniki sestankov komisij je vezan na roke razpisov, o katerih se odloča. Sestanki potekajo tudi po več dni skupaj. Sestankov komisij se udeležujejo predstavniki Agencije za kulturo in palače, ki nudijo strokovno in administrativno podporo.	Dnevni red sej komisij določi uprava CNL. Komisije imajo od 1 do 3 seje letno. Po potrebi lahko na sejo CNL povabi člane uprave, ki pa nimajo pravice glasovanja. V primeru komisije, ki ima nad 10 članov mora biti za veljavnost odločanja na seji prisotnih vsaj 5 članov. V primeru, da ima komisija do 10 članov, morajo biti prisotni vsaj trije. V primeru, da je seja nesklepčna, se mora seja ponovno sklicati v naslednjih 8 dneh in ne glede na število prisotnih, so sklepi te seje veljavni. Če je na seji odsoten predsednik komisije, začasnega predsednika imenuje uprava.
Podporne službe komisijam	Ministrstvo prevzame vso razpisno administracijo. Opravijo formalni pregled prijav, preden se le-te pošljejo v ocenjevanje komisiji. Po seji sekretar komisije obdela zapisnik in ga z vsemi ocenami in mnenji predloži ministru. Ko minister podpiše zapisnik s seje, lahko sekretar komisije začne pošiljati odločbo o dodelitvi sofinanciranja uspešnim prijaviteljem.	Strokovno in administrativno podporo komisijam zagotavljajo zaposleni iz Agencije za kulturo in palače.	Administrativno službo komisijam zagotavlja CNL. Pomembno je, da CNL pred odločanjem komisij članom preda vse gradivo, ki jim omogoča celostno oceniti projekt.
Kriteriji ocenjevanja	Pri večini razpisov je glavno merilo korist oz. doprinos področju (50%), ostali kriteriji pa se nanašajo na koncept, nadregionalni	Pri ocenjevanju projektov se poudarja umetniško odličnost, inovativnost ter sposobnost komuniciranja s širšo javnostjo.	Ni podatka

	Češka	Danska	Francija
	<p>doseg in pomen, komuniciranje, vsebinsko in formalno ustreznost prijave ter ekonomske kazalnike.</p> <p>Pri neperiodični literaturi ekonomski kazalniki predstavljajo kar 30 % točk in vključujejo: ustreznost stroškov in povpraševanja po subvenciji, zagotavljanje dohodka ali financiranja iz več virov, načrtovana višina honorarjev, ocena tržnosti naslova v prvem letu po objavi.</p>	<p>Posebna pozornost je namenjena projektnim idejam, ki težko pridobijo podporo drugod, ter tistim, ki še niso bili ustrezno podprti. Pri prevodih se daje prednost živečim avtorjem pred pokojnimi. Med dogodki imajo prednost tisti s težjimi pogoji za privabljanje velikega občinstva ali pridobivanje sredstev iz drugih virov, na primer na geografskem obrobju.</p>	
Plačilo članom komisij	<p>S pavšalnega modela obračunavanja honorarjev prehajajo na nov model nadomestil, ki upošteva število ocenjenih vlog, število porabljenih ur za delo v komisiji in število napisanih mnenj o vlogah.</p> <p>Nov model izračuna honorarja ima tri komponente:</p> <p>a) nagrada za preučevanje in ocenjevanje projektov na podlagi tabele, ki opredeljuje honorar glede na št. obravnavanih prijav (od 81 EUR za 1-10 prijav, do 245 EUR za 91-100 prijav)</p> <p>b) nagrada za sodelovanje na sestankih komisije (približno 10 EUR/ uro),</p> <p>c) nagrada za pisna mnenja o vlogah (približno 5 EUR na vlogo).</p>	<p>Honorarji članov komisije za podporo projektom, za štiriletni mandat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 19.900 EUR - član: 12.350 EUR <p>Honorarji članov komisije za štipendije, za štiriletni mandat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predsednik: 31.170 EUR - član: 21.700 EUR 	Ni podatka
Vključenost prijavitelja	<p>Prijavitelj je lahko pozvan k dopolnitvi prijave. Po končanem postopku lahko zaprosi za utemeljitev odločbe.</p>	Ni podatka	Ni podatka

	Češka	Danska	Francija
Postopki odločanja komisij	Formalni pregled prijav se začne od prejetja prve prijave. Dolžina formalnega pregleda je odvisna od števila prijav in lahko traja tudi do 2 meseca, ker morajo določiti ustrezen rok za vračilo prijav zaradi popravkov. Seja komisije je običajno od 2 do 3 mesece od dneva roka. Člani komisij potrebujejo približno teden dni, da napišejo utemeljitve vsake prijave, nato sekretar komisije obdela zapisnik s seje komisije z vsemi ocenami in mnenji ter ga predloži ministru. Ko minister podpiše zapisnik s seje, lahko sekretar komisije začne pošiljati odločbe o dodelitvi sofinanciranja uspešnim prijaviteljem. To lahko traja do enega meseca in je odvisno od števila prijav in števila zaposlenih. Odločitev o dodelitvi se nato prenese na oddelek za gospodarstvo, ki prijavitelju nakaže sredstva.	Komisije neodvisno upravljajo s sredstvi, ki so jim dodeljena. Komisija prebere prijave, nato se člani komisije sestanejo in ocenijo vse prijave. Ocena je narejena na podlagi meril, ki so navedena v smernicah.	Pri odločanju se člani komisij upirajo na strokovno analizo, ki jo za komisijo pripravi notranji ali zunanji strokovnjak CNL, ki ga izbere uprava. V primeru neodločenega glasovanja, odloči glas predsednika komisije. Komisije na podlagi vseh razpoložljivih sredstev, ki jih opredeli uprava CNL, določijo višino financiranja projekta. V nujnih primerih lahko predsednik CNL predloži komisiji tudi projekt, ki ga je sam odobril in nato komisija na naslednji seji temu projektu dodeli višino pomoči. Ob koncu seje predsednik podpiše sklepe seje, ki jih preda predsedniku CNL, ki na podlagi tega poročila sprejme sklepe. Ocene komisij so: priporočitev, zavrnitev ali odlog.
Dolžina trajanja postopkov	Od oddaje prijave do prejetja financiranja lahko traja do pol leta.	Večinoma do 8 tednov, za štipendije do 12 tednov.	Odločitve o financiranju projekta so sporočene najkasneje v mesecu dni po seji.
Sistem pritožb na odločitve o izbiri	Pritožbe niso mogoče. Prijavitelji pa lahko zaprosijo za vpogled v utemeljitve komisije, ki sicer niso javno objavljene.	Ni podatka	Ni podatka
Navzkrižje interesov pri delovanju komisij	K pogodbi o zaposlitvi članov komisij načrtujejo dodati tudi etični kodeks. Za pripravo kodeksa bodo najverjetneje uporabili eno od definicij, ki jih je izdala Evropska komisija.	Ni podatka	Član, ki je posredno ali neposredno osebno ali poklicno povezan s prijaviteljem projekta, se mora vzdržati sodelovanja v razpravah. Za podporo CNL lahko člani komisij zaprosijo šele najprej eno leto po izteku mandata.

	Češka	Danska	Francija
Postopek v primeru reševanja navzkrižja interesov	Član komisije, ki je v navzkrižju interesov, ne sme ocenjevati projekta in ne more sodelovati ali razpravljati o višini subvencije za ta projekt. Član komisije v takem primeru začasno zapusti sestanek.	V primeru navzkrižja interesov se član komisije vzdrži.	Ni podatka
Postopek predčasne razrešitve ter imenovanja novih članov	Ni podatka	V primeru odstopa se imenuje nov član, ki ga za preostanek mandata imenuje minister za kulturo.	Če član komisije ni prisoten na treh zaporednih sejah, se to tolmači kot izstop in ni vabljen na naslednje seje.

Literarne komisije na Češkem zasedajo na enak način kot drugi oddelki češkega ministrstva, in sicer imajo seje dva do tri mesece po zaključku razpisnih rokov. Tudi danski komisiji se tako kot ostale komisije Državnega sklada za umetnost sestanejo na večdnevni seji po končanju razpisov. 24 komisij francoskega knjižnega centra ima med eno do tri seje letno. Člani komisij v vseh preučevanih državah imajo na sejah in med pregledovanjem prijav administrativno podporo znotraj ustanov. Medtem ko za Francijo ni dostopnih podatkov o ocenjevalnih kriterijih projektov, je na Češkem nabor kriterijev klasičen: glavno merilo ocenjevanja je doprinos k področju, vrednost koncepta in nadregionalni doseg, diseminacija in ekonomska učinkovitost. Člani komisij napišejo utemeljitve v tednu dni po sejah, sekretar pa jih posreduje v podpis ministru. Med ocenjevanjem so prijavitelji lahko pozvani k dopolnitvi, po zaključku ocenjevanja pa lahko zaprosijo tudi za vpogled v utemeljitev.

Povsem drugačne ocenjevalne kriterije kot Čehi uporabljajo Danci, saj poleg meril kakovosti dajejo prednost manj tržno zanimivim projektom in projektom živečih avtorjev. Izbranim projektom komisije sredstva namenijo neodvisno. Komisije francoskega CNL v pomoč pri ocenjevanju dobijo že strokovni pregled prijavljenih projektov s strani notranjega ali zunanjega strokovnjaka. Komisije poleg izbire projektov tudi določijo priporočljivo višino financiranja. Obenem pa lahko predsednik knjižnega centra tudi sam določi

projekte za podporo. Najpočasnejše so češke komisije. Za sporočanje odločitev potrebujejo tudi do pol leta. Danci potrebujejo dva do tri mesece, Francozi pa obveščajo že mesec dni po zaključku seje.

Plačila članom komisij na Češkem so skromna, manj kot 5 evrov na oceno prijave. Danski člani komisij dobijo 3.087 oziroma 5.425 evrov na leto, predsednika komisije pa 4.975 oziroma 7.792 evrov. Za komisije francoskega knjižnega centra ni podatkov o višini plačila.

Medtem ko za Dansko ni podatka, se morajo v primeru navzkrižja interesov češki in francoski člani iz odločanja o projektu izločiti. Za bivše člane komisij v Franciji velja, da na razpisih ne morejo kandidirati še eno leto po končanju mandata. Če v Franciji član komisije na treh zaporednih sejah ni prisoten, se to tolmači kot izstop iz komisije.

Tabela 15: Navedba dodatnih virov, potrebnih za celostno analizo delovanja nacionalnih knjižnih centrov in njihovih komisij.

<p>Češka Oddelek za književnost in knjižnice na Ministrstvu za kulturo (Ministerstvo kulture) https://mk.gov.cz/oblast-literatury-cs-383</p>	<p>Danska Državni sklad za umetnost (Statens Kunstfond) https://www.kunst.dk/</p>	<p>Francija Nacionalni knjižni center (Centre national du livre) https://centrenationaldulivre.fr/</p>
<p>Dodatni viri: Češki literarni center https://www.czechlit.cz/en/</p> <p>Zakon o Državnem kulturnem skladu Češke republike https://mk.gov.cz/doc/cms_library/zakon-o-statnim-fondu-kultury-cr-v-aktualnim-zneni-1631.rtf</p>	<p>Komisija za štipendije na področju literature https://www.kunst.dk/om-os/moed-udvalgene/legatudvalg-litteratur</p> <p>Komisija za podporo projektom na področju literature https://www.kunst.dk/om-os/moed-udvalgene/projekt-udvalg-litteratur</p>	<p>Pravilnik dela komisij: https://centrenationaldulivre.fr/sites/default/files/2020-03/R%C3%A8glement%20int%C3%A9rieur%20des%20commissions%20et%20comit%C3%A9s%20du%20CNL.pdf</p> <p>Statut CNL: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000528107</p> <p>Evalvacija dela prevajalske komisije (članek): https://journals.openedition.org/contextes/6095</p> <p>V Franciji določene razpise / mehanizme podpore za knjigo podeljujejo regionalne / lokalne službe ministrstva za kulturo: https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Livre-Lecture/Soutien-a-la-vie-litteraire-salons-festivals-et-manifestations https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Livre-Lecture/Soutien-aux-maisons-d-edition-et-structures-collectives-d-edition https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-thematique/Livre-Lecture/Soutien-aux-librairies-et-aux-structures-collectives-de-librairies</p>

Ljubiteljska kultura

Nobena izmed treh preučevanih držav nima posebnega nacionalnega centra ali agencije primerljive z JSKD-jem v Sloveniji. V nadaljevanju je za vsako državo opisan temeljni mehanizem podpiranja ljubiteljske kulture na državnem nivoju. Informacije o financiranju ljubiteljske kulture Češke, Danske in Francije so izredno skope. V teh državah ni identificiranih izstopajočih praks podpore ljubiteljske kulture.

Češka³⁴

Češko ministrstvo za kulturo prek oddelka za regionalno in nacionalno kulturo s subvencijami podpira raznovrstne dejavnosti ljubiteljske kulture, in sicer: tradicionalno češko glasbo, gledališče, neprofesionalno umetniško, fotografsko, zvočno in filmsko ustvarjanje. Podpira se tudi vse zvrsti plesnih umetnosti, likovne dejavnosti otrok in mladine, kulturne dejavnosti, ki so osredotočene na enake možnosti za invalide, umetniške dejavnosti študentov ter strokovno urejanje in dokumentiranje dejavnosti, ki podpirajo razvoj posameznih umetniških področij, kot so strokovne področne publikacije, antologije, revije, bilteni in druga glasila. Podprte so tudi tradicionalne ljudske obrti v obliki projektov predstavljanja, ohranjanja ogroženih obrti, prenosa rokodelskih veščin in znanja ter umetniških projektov, povezanih z obrtjo. Ministrstvo tudi spodbuja mednarodno sodelovanje deležnikov s področja ljubiteljske kulture, kot so amaterska gledališča, plesne umetnosti (izvzeta folklor), pihalni, simfonični in komorni orkestri ter otroški in odrasli folklorni ansambli ter zbori. Finančna podpora vključuje sodelovanje na mednarodnih festivalih, predstavitve na kongresih, delavnice in druge dogodke.

Prek posebnega razpisa dajejo podporo tudi razvoju interesnih dejavnosti v prostem času. Projekti zajemajo razvoj in izobraževanje otrok, mladine in odraslih s kulturnimi dejavnostmi, razvoj novih metod izvenšolskega izobraževanja, projekte

---

³⁴ Ministrstvo za kulturo Republike Češke: <https://mk.gov.cz/regionalni-a-narodnostni-kultura-cs-1243>

vseživljenjskega učenja, kulturno-izobraževalne dejavnosti z osredotočenostjo na etiko, pripravo na partnerske odnose, družinsko življenje, preventivne programe pred različnimi odvisnostmi in podobno.

Pri ocenjevanju vlog za subvencije se preverja ustreznost oddane vloge in projekta glede na zahteve razpisa ter ali so aktivnosti ustrezne in prilagojene prostorskemu kontekstu. Finančna zahtevnost projekta je ocenjena z vidika ustrezne uporabe sredstev in smotrnosti v zvezi z načrtovanimi aktivnostmi.

V tabelah 4, 5 in 6 so zbrani podatki o delovanju vseh oddelčnih komisij češkega ministrstva za kulturo. Te značilnosti veljajo tudi za oddelka za regionalno in nacionalno kulturo, ki podpira ljubiteljsko kulturo.

Danska

AKKS je največje neodvisno dansko združenje društev ljubiteljske kulture.

Opozarjajo, da je prijaviteljev na občinske in državne razpise veliko, sredstev pa je malo.³⁵ Na državni ravni se ljubiteljski kulturi namenja podpora prek Državnega sklada za umetnost, in sicer za ljubiteljsko glasbo prek komisije za glasbene projekte in za organizacijo ljubiteljskih razstav prek komisije za vizualne projekte. Komisije na ostalih področjih nimajo navedeno, da bi prek razpisov spodbujale še kakšno področje ljubiteljske kulture niti ni nobenih drugih dostopnih informacij o državnem financiranju kulture.

Za leto 2024 je na spletni strani Državnega sklada za umetnost objavljen zgolj razpis za ljubiteljsko glasbo. Značilnosti komisije za glasbene in vizualne projekte, ki izbira projekte ljubiteljske glasbe in ljubiteljskih razstav, so zbrane v tabelah 5 in 6. Na tem mestu pa navajamo še dodatne informacije o razpisu za ljubiteljsko glasbo:³⁶

- namen te podpore je spodbujati raznolikost in okrepiti kakovost ljubiteljskega glasbenega življenja na Danskem;
- upravičenci za prijavo na razpis: organizacije in društva ljubiteljske kulture;

---

³⁵ AKKS: https://akks-dk.translate.google/foreningsguiden/fundraising/?_x_tr_sl=sl&_x_tr_tl=es&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=wapp

³⁶ Razpis za ljubiteljsko glasbo: https://www.kunst-dk.translate.google/for-ansoegere/soeg-tilskud/amatoermusik?_x_tr_sl=fr&_x_tr_tl=sl&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=wapp

- kriteriji izbire projektov: jasnost ideje/koncepta, realnost izvedbe, smiselna opredelitev ciljnih občinstev.

V tabelah 4, 5 in 6 so zbrani podatki o delovanju vseh komisij danskega Državnega sklada za umetnost, ki prek komisije za glasbo in vizualno umetnost podpira tudi ljubiteljsko kulturo.

Francija³⁷

V Franciji se podpora ljubiteljski kulturi ministrstva za kulturo podeljuje prek DRAC-ov, torej na enak način kot se financira vse ostala podpodročja, ki jih financira ministrstvo. Sklad za spodbujanje ljubiteljske kulture se imenuje FEIACA (Fonds d'encouragement aux initiatives artistiques et culturelles des amateurs). V nadaljevanju so zbrani ključni podatki tega sklada, podatki o specifičnih komisijah FEIACA niso dostopni:

- V letu 2022 je iz sklada v 14 regijah sredstva prejelo 88 projektov v skupnem znesku 280.000 evrov.
- Ta sredstva so namenjena podpiranju amaterskih skupin z najmanj štirimi člani in spodbujanju izmenjav amaterjev z umetniki.
- Prijavitelji, ki imajo status zveze (društva, zasebnega zavoda) in so bili prejemniki podpore v preteklosti, za njo dve leti ne smejo zaprositi. Prednostno so obravnavani prijavitelji, ki še nikoli niso bili prejemniki sredstev.
- Prejemniki lahko zaprosijo od 1.000 do 5.000 evrov za projekt, pri tem pa ta znesek ne sme presegati 50 % celotnega financiranja.
- Projekte se ocenjuje po naslednjih kriterijih:
  - razvoj novih veščin, tehnik, estetik, tehnologij,
  - skladnost umetniške intervencije z drugim repertoarjem skupine,
  - realnost časovnice projekta,
  - realnost finančne konstrukcije projekta,
  - odkrivanje novih ustvarjalcev,
  - raziskovanje novih tehnologij za ustvarjanje,

---

³⁷ Sklad FEIACA: https://www-culture-gouv-fr.translate.goog/en/Online-steps/Par-type-de-demarche/Subvention/Amateur-Arts-and-Culture-Fund-FEIACA?_x_tr_sl=fr&_x_tr_tl=sl&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=wapp

- nova partnerstva za izvedbo projekta.

V tabelah 4, 5 in 6 so zbrani podatki o delovanju komisij francoskih regionalnih izpostav ministrstva t. i. DRAC-ov, ki prek komisij podpirajo tudi ljubiteljsko kulturo.

Primerjalni model Češke, Danske in Francije

Pomemben korak v sintezi številnih zbranih podatkov o mehanizmih podpore, značilnosti ocenjevalcev in procesih izbiranja projektov je izdelava primerjalnega modela oziroma sheme, ki omogoča hiter pregled in povzetek ugotovitev. V tabelah v nadaljevanju so združeni najpomembnejši podatki za vse tri države. V tabeli 16 so povzeti podatki o razporejanju državnih sredstev v vseh treh državah. V tabeli 17 so prikazane značilnosti in pristojnosti komisij. V tabeli 18 so združeni podatki o procesu dela ocenjevalnih komisij. Poglavje Primerjalni model se zaključuje z izstopajočimi, neobičajnimi, morda koristnimi praksami posameznih držav.

Tabela 16: Model razporejanja državnih sredstev za kulturno-ustvarjalni sektor na Češkem, Danskem in v Franciji.

	Češka	Danska	Francija
1. Direktno prek ministrstva za kulturo.	✓	X	X
2. Posredno prek:	✓	✓	✓
regionalnih izpostav ministrstev,	X	X	✓
državnih skladov,	✓	✓	✓
državnih agencij,	? ³⁸	✓	?
različnih nacionalnih centrov ³⁹	✓	✓	✓
- prek nacionalnega centra za film,	✓	✓	✓
- prek nacionalnega centra za knjigo,	X	X	✓
- prek nacionalnega centra za ljubiteljsko umetnost.	X	X	X
3. Podpiranje najrazličnejših področij sektorja.	✓	✓	✓
4. Podpiranje državnih institucij, najrazličnejših neodvisnih organizacij in samozaposlenih.	✓	✓	✓

³⁸ Vprašaj oziroma rumen kvadratik pomeni, da glede na vse pregledane podatke v študiji določena značilnost ni bila najdena, vendar se ne more s 100 % gotovostjo trditi, da ta zares ne obstaja.

³⁹ V tem razdelku je prikazano, ali ima država specifično institucijo (bodisi center ali agencijo) za področje filma, knjige ali ljubiteljske umetnosti ali ne.

Tabela 17: Značilnosti in pristojnosti komisij za ocenjevanje državne podpore kulturno-ustvarjalnemu sektorju na Češkem, Danskem in v Franciji ter tip angažiranja članov.

	Češka	Danska	Francija
ZNAČILNOSTI KOMISIJ			
Člane nominirajo strokovna združenja.	✓	✓	✓
Člani so ugledni področni strokovnjaki.	✓	✓	✓
Komisije so uravnotežene po spolu.	✓	✓	✓
Člani opravljajo različne poklice znotraj področja.	✓	✓ ⁴⁰	✓
Komisije znotraj specifične inštitucije imajo medsebojno različno število članov, ki je običajno liho.	✓	✓	✓
Komisije imajo različno trajanje mandatov. ⁴¹	✓	✓	✓
Politika ima direkten vpliv na izbor in imenovanje članov.	✓	X	✓
PRISTOJNOSTI KOMISIJ			
Odločitve komisij o izbiri projektov so zavezujoče.	X	✓	X
Odločitve komisij o višini podpore projektom so zavezujoče.	X	✓	X
Politika ima direkten vpliv na izbor in dodeljevanje sredstev projektom.	✓	X	✓
Visoka skladnost ocenjevalnih komisij in odločevalcev v praksi.	✓	✓	✓
TIP ANGAŽIRANJA ČLANOV KOMISIJ			
Honorarni zunanji sodelavec.	✓	✓	✓
Redno zaposlen za čas trajanja mandata.	X	✓ ⁴²	X
PLAČILO ČLANOM KOMISIJ			
Neplačana, častna funkcija.	✓	X	✓
Dostojno plačilo.	X	✓	?

⁴⁰ Zgolj v primeru Državnega sklada za umetnost pri obeh komisijah za knjigo prevladujejo avtorji.

⁴¹ Najpogosteje so mandati komisij tri- ali štiriletni.

⁴² Danski filmski center.

Tabela 18: Proces dela komisij, ki ocenjujejo projekte, ki kandidirajo za državno podporo v kulturno-ustvarjalnem sektorju na Češkem, Danskem in v Franciji.

	Češka	Danska	Francija
Komisije imajo zagotovljeno administrativno in vsebinsko podporo ministrstva ali drugih pristojnih institucij.	✓	✓	✓
Člani komisij imajo standardizirana usposabljanja.	X	✓	X
Člani sami določajo ocenjevalne kriterije za projekte.	✓	✓	✓
Komisije imajo vnaprej predviden urnik sej.	X	X	X
Komisije imajo stroge roke zaključka odločanja/dela.	X	X	X
Vključenost prijavitelja v proces evalvacije.	✓	X	✓
Možnost pritožbe prijavitelja na odločitev komisije.	X	✓	X
Izključitev člana v primeru navzkrižja interesov.	✓	✓	✓

Tabela 19: Izstopajoče, neobičajne in morda koristne prakse posameznih držav.

ČEŠKA	<p>Češka je zaradi primanjkovanja ustreznega kadra preteklo omejitev člana na največ dva mandata ukinila.</p> <p>Češka na filmskem centru komisijo menja po tretjinah v triletnem obdobju trajanja mandatov: vsako leto je tretjina članov komisije novih.</p>
DANSKA	<p>Kakovostna spletna podpora prijaviteljem in spletni sistem oddaje projektov.⁴³</p> <p>Številne informacije dostopne javnosti (npr. višina honorarjev posameznih članov komisij, zapisniki sej) in dostopne pravočasno (npr. že v začetku leta so na spletni strani Državnega sklada za umetnost dostopni vsi razpisi).</p> <p>Država daje velik poudarek odkupu umetniških del in nagrajevanju umetnikov. Višina denarnih nagrad je odvisna od zaslужka prejemnika: skromnejši prihodek ima, višja je nagrada.</p> <p>Podpira se projekte, ki imajo majhno možnost zagotovitve financiranja iz drugih virov, ki imajo manj občinstev oziroma so težje dosegljiva.</p> <p>Navzkrižje interesov članov komisij je definirano v zakonu o javnih uslužbencih.</p> <p>Člani so v komisije lahko ponovno izvoljeni, vendar ne prej kot v štirih letih po zaključku zadnjega mandata.</p>

⁴³Spletni sistem prijave Državnega sklada za umetnost: <https://www.kunst.dk/for-ansoegere/soeg-tilskud>

FRANCIJA	Spletni sistem oddaje projektov. ⁴⁴ Sistematična podpora uličnim in cirkuškim umetnostim. Izostanek na sejah je sankcionirano z izključitvijo člana iz komisije.
-----------------	---

Primerjalna shema na enostaven in pregleden način povzema najbolj bistvene značilnosti razporejanja državnih sredstev na Češki, Danski in Franciji v kulturno-ustvarjalnemu sektorju. Združuje značilnosti, pristojnosti in načine delovanja pristojnih ocenjevalnih komisij.

Češka je edina izmed treh preučevanih držav, ki sredstva razporeja direktno prek ministrstva za kulturo, vendar pa se tako kot Danska in Francija poslužuje tudi posrednega financiranja: prek skladov in nacionalnih centrov. Vse države podpirajo številna podpodročja kulturno-ustvarjalnega sektorja, za prijave na razpise pa so upravičeni tako državni prijavitelji kot zasebne (neodvisne) organizacije in samozaposleni. Vse tri države imajo nacionalne filmske centre, za knjigo ima nacionalni center Francija, za ljubiteljsko kulturo pa nobena izmed preučevanih držav.

Analiza številnih komisij v najrazličnejših institucijah v obravnavanih treh državah je izrisala določene splošne značilnosti komisij. Člane komisij priporočijo strokovna združenja in so ugledni strokovnjaki za določeno področje. Komisije so praviloma sestavljene heterogeno glede na poklic posameznih članov in uravnotežene po spolu. Komisije imajo nasploh in tudi znotraj specifičnih institucij različno število članov. Zaradi enostavnejšega glasovanja so praviloma lihega števila. Prav tako imajo komisije različno trajanje mandatov, najpogosteje tri ali štiri leta.

Danska je izmed primerjanih držav tista, ki je z načinom postavitve organov, ki razporejajo državna sredstva, in načinom formiranja komisij ter dodeljevanjem pristojnosti le-tem, najbolj zmanjšala vpliv politike na financiranje projektov kulturno-ustvarjalnega sektorja. Medtem ko je za Češko in Francijo značilno, da ima politika direkten vpliv na izbor in imenovanje članov komisij, Danska pri izboru in imenovanju članov daje prednost predstavnikom stroke. Mnenje komisij o izboru projektov na Češkem in v Franciji je posvetovalno, na Danskem pa ni le zavezujoč izbor projektov

⁴⁴ Spletni sistem francoskega ministrstva za kulturo: <https://www.culture.gouv.fr/Demarches-en-ligne/Par-public-eligible>

komisije, ampak tudi odločitve komisij o višini financiranja projektov. Na tem mestu je pomembno poudariti, da v praksi tudi v ostalih dveh državah politični odločevalci praviloma upoštevajo mnenja komisij.

Tipi angažiranja članov komisij so v posameznih državah različni. Člani komisij na Češkem in v Franciji so vedno zunanji sodelavci, na Danskem pa so nekateri v času trajanja mandatov tudi redno zaposleni. Češka in Francija v določenih primerih delo članov komisij ne plačujeta, ampak ga imenujeta kot častno in zato neplačano. Danska je edina država, kjer je na podlagi razpoložljivih podatkov mogoče zaključiti, da člane komisij dostojno plačuje. Češka člane določenih komisij plačuje, vendar malo.

V vseh treh državah imajo komisije znotraj organizacij, ki razpisujejo mehanizme podpore, na voljo administrativno in vsebinsko podporo. Danci so edini, ki izvajajo standardizirana usposabljanja ob nastopu članov na funkcijo pa tudi v kasnejšem obdobju. Praviloma člani komisij ob pripravi razpisov sodelujejo tudi pri oblikovanju ocenjevalnih kriterijev. Komisije običajno nimajo že vnaprej znanega urnika sej, ampak so srečanja vezana na zaključke razpisnih rokov. Prav tako za večino ni značilnih strogo določenih rokov zaključka dela komisij. Medtem ko več komisij na Češkem in v Franciji omogoča vključenost prijavitelja v proces evalvacije, Danska tega ne pozna. Vendar Danska prijaviteljem omogoča pritožbo na odločitev komisij, Češka in Francija pa te možnosti ne dajeta. V vseh državah in pri vseh komisijah je izključitev člana komisije v primeru navzkrižja interesov nujna.

Poleg prevladujočih značilnosti načina razdeljevanja državnih sredstev v kulturno-ustvarjalnemu sektorju je koristno tudi spoznavanje določenih specifičnih značilnosti. Danska in Francija prijaviteljem omogočata uporabniško dovršen digitalni sistem prijav, ki obenem služi tudi kot info točka o vseh aktualnih razpisih in postopkih prijave. Danska ima spletno dostopne vse seje zapisnikov komisij in honorarje članov komisij. Izjemno koristno za prijavitelje pa je, da Danska že v začetku koledarskega leta objavi vse razpise.

Na tem mestu izpostavljam še dve zanimivi praksi Danske, in sicer daje velik poudarek odkupu umetniških del in podeljevanje najrazličnejših nagrad umetnikom. Višina denarnih nagrad pa je odvisna od zaslужka prejemnika: skromnejši prihodek ima, višja je nagrada. Poleg tega z razpisi podpira projekte, ki imajo majhno možnost

zagotovitve financiranja iz drugih virov, ki imajo manj publik oziroma publike težje dosežejo.

Čehi pri sestavljanju komisij poudarjajo razkorak med teorijo in prakso, saj se je v času pokazalo, da imajo premalo kandidatov, da bi število mandatov članov komisij lahko omejevali. Zato je morda uporaben njihov način oblikovanja komisij na filmskem centru, ko se v obdobju treh let zamenjajo vsi člani komisije, vendar vsako leto tretjina, kar vnaša varovalo, da komisije več let niso povsem enake. Tudi Danci dovoljujejo članom ponovno imenovanje v komisije, vendar ne prej kot po štirih letih od zaključka mandata. Francozi imajo predvidene izključitve za člane, ki na sejah neopravičeno manjkajo. Danci pa navzkrižje interesov članov komisij pri odločanju opredeljujejo kar s pomočjo Zakona o javnih uslužbencih.

Zaključek

Kot smo že zapisali na začetku, naročnik pričujoče raziskave, Nacionalni svet za kulturo, deluje kot usmerjevalec nacionalne strategije za kulturo na način, da spremlja in ocenjuje vpliv kulturne politike na kulturni razvoj. Cilj pričujoče raziskave je postaviti primerjalno analizo in shemo modelov ocenjevanja Češke, Danske in Francije ter ponuditi predloge za izboljšave strokovnega ocenjevanja kulturnih programov in projektov javnih zavodov, nevladnih organizacij in posameznikov ter posledično njihovega javnega sofinanciranja v Sloveniji predvsem na Ministrstvu za kulturo, Javni agenciji za knjigo, Slovenskem filmskem centru in Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti.

V prvem delu zaključka raziskave se naslanjamo na leta 2021 izdelano študijo primerjalnih analiz ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev na ravni državi (MK, JSKD, JAK), ki jo je za Nacionalni svet za kulturo izdelala ekipa MAO. V drugem delu zaključka povzemamo najbolj izstopajoče značilnosti pri ocenjevalnih modelih vseh treh držav in dodajamo usmeritve za nadaljnje delo.

MAO priporočila in izsledki tujih praks

MAO študija je združila številne predloge za izboljšanje stanja v Sloveniji na področju ocenjevanja programov in projektov iz javnih sredstev. Z namenom zagotavljanja kontinuitete raziskav in nadgrajevanja celostne slike na tem mestu z našimi podatki priporočila pretekle študije kontekstualiziramo in dopolnjujemo.

MAO priporočilo 1: Poenotenje pravnega urejanja s sprejemom enotne zakonske podlage ali resolucije, ki naj ima za posledico sprejem enotnih področnih podzakonskih aktov, saj delovanje strokovnih komisij trenutno ureja najmanj 15 splošnih aktov.

Tuje prakse: Število zbranih virov kaže, da imajo analizirane države podobno kot Slovenija številne podzakonske akte in pravilnike, kar prav tako otežuje preglednost in primerljivost značilnosti in dela komisij. To seveda ne pomeni, da priporočilo o

poenotenju pravnega urejanja s sprejemom enotne zakonske podlage ali resolucije ni smiselno.

Priporočilo 2: Imenovanje delovne skupine za evalvacijo in nadgradnjo ureditve, ki bo nadzorovala proces implementacije sprememb na področju imenovanja, delovanja in odločanja strokovnih komisij.

Tuje prakse: Ni identificirane tovrstne komisije. Glede na kompleksnost področja je tak predlog smiselno.

Priporočilo 3: Uskladitev trajanja mandata strokovnih komisij, ki so doslej zelo raznoliki (v razponu od enega do petih let), na najbolj ustrezen enoten časovni interval.

Tuje prakse: Tudi v tujini imajo različne komisije različno dolge mandate in ni identificiranih posebnih razlogov za poenotenje trajanja mandatov. Večina preučevanih komisij pa ima mandate dolge tri ali štiri leta.

Priporočilo 4: Jasna, določna opredelitev statusa strokovne komisije v odnosu do organa, ki mu odgovarja, saj imajo sedaj določene komisije zavezujoče, druge pa nezavezujoče predloge.

Tuje prakse: V nasprotju s Slovenijo je za preučevane države značilno, da imajo jasne opredelitve statusov komisij, in sicer na državni ravni. Odločitve komisij na Danskem so zavezujoče, na Češkem in Franciji ne.

Priporočilo 5: Vzpostavitev sistema formalnega usposabljanja članov strokovnih komisij s ciljem poznavanja političnih, strateških, programskih in pravnih aktov.

Tuje prakse: Učinkovit primer standardiziranega usposabljanja je izobraževanje za člane komisij danskega Državnega sklada za umetnost in njihovega filmskega centra.

Priporočilo 6: Poenotenje metodologije kriterijev ocenjevanja, kjer je to mogoče za zagotavljanje večje predvidljivosti, stabilnosti in preglednosti dodeljevanja sredstev.

Tuje prakse: To priporočilo je smiselno pretehtati v luči preučevanih tujih praks, saj analiza številnih komisij kaže, da so komisije vključene tudi v oblikovanje ocenjevalnih kriterijev, oziroma vsaj v operacionalizacijo bolj splošnih strateških

usmeritev. Obstaja tveganje, da se s tovrstno standardizacijo spregleda določene ključne, a obenem specifična kriterije za identifikacijo najsmiselnejših projektov na določenem podpodročju kulturno-ustvarjalnega sektorja.

Priporočilo 7: Poenotenje standardov ravnanja v primeru navzkrižja interesov članov strokovnih komisij.

Tuje prakse: Analiza kaže, da imajo komisije prek različnih institucij in držav zelo podobne kriterije za opredelitev navzkrižja interesov. Danske komisije se tako naslanjajo kar na zakon o javnih uslužbencih, Čehi pa pripravljajo pravilnik na podlagi etičnega kodeksa Evropske komisije.

Priporočilo 8: Poenotenje velikosti strokovnih komisij in korelacija števila članov strokovnih komisij na višino dodeljenih sredstev.

Tuje prakse: Korelacija med številom članov komisij in višino dodeljenih sredstev ni bila identificirana v nobeni izmed preučevanih držav. Prav tako se število članov komisij že znotraj določenih institucij in v posamezni državi zelo razlikuje. Ob tem še enkrat dodajamo praktično spoznanje Češke, da je v manjših državah tudi realen problem nezadostnega števila možnih kandidatov za določeno komisijo. To priporočilo je sicer nelogično oziroma nejasno, saj se predlog poenotenja velikosti strokovnih komisij in večje število članov na višino dodeljenih sredstev izključujeta.

Priporočilo 9: Možnost imenovanja novih članov pred potekom mandata brez spremembe pravilnika.

Tuje prakse: Ni zaznanih nobenih primerljivih praks.

Priporočilo 10: Jasna opredelitev vpliva komisij na višino dodeljenih sredstev, saj je to v obstoječi ureditvi različno in netransparentno.

Tuje prakse: Danska ima vpliv komisij na višino dodeljenih sredstev jasno določen in specificiran in bi lahko služila kot vzorčni primer.

Priporočilo 11: Možnost prijave v digitalni obliki in video predstavitve, saj se s tem odpravljajo mnoge težave, kot so prepisovanje podatkov, nepotrebno tiskanje, napake in druge težave, ki nastanejo pri izvedbi razpisa v fizični obliki.

Tuje prakse: Francija in Danska imata uporabniku zelo prijazne in informativne spletne sisteme prijav.

Priporočilo 12: Izvedba primerjalne analize ureditve delovanja strokovnih komisij v drugih kulturno razvitih državah v vsaj treh državah EU.

Tuje prakse: Medtem, ko smo lahko na primeru Danske identificirali številne dobre prakse, se Češka in Francija nista izkazali kot najbolj primerni državi za transfer dobrih praks za reševanje specifičnega problema raziskave. Za obe državi je značilen močan vpliv politike pri razdeljevanju sredstev in najverjetneje so tudi zato postopki zelo različni in pogosto subjektivni. V primeru, da bi bilo treba analizirati nadaljnje tuje prakse, priporočamo analizo še kakšne skandinavske države.

Priporočilo 13: V strokovne komisije se imenujejo osebe iz prakse in tudi iz zasebnega sektorja, ki se s področjem operativno ukvarjajo in so dobro seznanjeni tako z vsebinskimi kot z izvedbenimi vprašanji in dejanskim stanjem »na terenu«.

Tuje prakse: Enakega pravila se vsaj na papirju držijo tudi vse preučevane države. Še enkrat pa poudarjamo, da je potrebno biti realen, saj bazen kandidatov za komisije ni neomejen, zlasti ob upoštevanju situacij navzkrižja interesov.

Razmislek o treh ocenjevalnih modelih in nadaljnje usmeritve

Naloga preoblikovanja ocenjevalnih komisij in vnos novosti v načine ocenjevanja projektov državnih institucij, ki namenjajo sredstva različnim akterjem v kulturno-ustvarjalnem sektorju, je zahtevna in odgovorna naloga. Prav zato je izredno koristno, da se temeljito preuči prakse v drugih državah in najde uporabne pristope, ki jih je vredno prenesti v ocenjevalne modele v Sloveniji. Obenem je težko vnaprej predvideti, katere države so tiste, ki ponujajo največ uporabnih konceptov.

Ob zaključku pričujoče študije tako ugotavljamo, da je med tremi izbranimi državami Danska tista, ki ponuja največ potencialno koristnih nastavkov za transformacijo slovenskih modelov. Danska ima od vseh treh držav največ dostopnih podatkov, jasno in enostavno organiziranost teles, ki razporejajo sredstva, izredno konsistentne načine delovanja komisij z malo izjemami, obenem pa je po številu prebivalcev najbližje Sloveniji. Zelo pomembna kvaliteta danskega pristopa je visoko ujemanje

prakse razporejanja sredstev z zapisanimi kulturnimi politikami nordijskih držav. Čim širša dostopnost kulture in umetnosti ljudem, podpiranje ekonomsko šibkejših ustvarjalcev in občinstev, prepoznavanje netržne vrednosti projektov so poleg njihove kakovosti vodilne usmeritve pri razdeljevanju sredstev. Nenazadnje je pomembno izpostaviti, da je danski način vzpostavljanja komisij, njihovih pristojnosti in načinov odločanja zasnovan tako, da je vpliv politike čim manjši, največjo moč odločanja o izbiri projektov in višini njihovega financiranja imajo področni strokovnjaki.

V nasprotju z Dansko se je Francija izkazala kot najšibkejša izbira za prenos praks ocenjevalnih modelov izmed treh preučevanih držav. Prvi razlog je velikost države, ki zato, da ima državni aparat, ki skrbi za razporejanje sredstev, kakršnikoli stik s terenom, mora imeti namesto centralizirane državne strukture policentrično regionalno prisotnost, ki je za (po prebivalcih 35-krat manjšo) Slovenijo nesmiselna in predvsem neekonomična. Drug pomemben razlog, da je študija primera Francije dala zelo omejeno količino koristnih praks, je, da so ravno zaradi te razvejanosti sistema, značilnosti in načini delovanja posameznih komisij medsebojno povsem različni, odvisni od lokalnih in regionalnih posebnosti ter nemalokrat prepuščeni samovolji političnih odločevalcev, ki imajo končne pristojnosti izbire projektov in višine dodeljevanja sredstev. Dodatno težavo pri iskanju koristnih podatkov je predstavljal manko dokumentov na spletu.

Češka ima več dostopnih vsebin kot Francija, a obenem zelo omejen nabor zanimivih konceptov za prenos v slovensko prakso. Tako kot v Franciji je v ospredju močan politični vpliv na razporejanje sredstev upravičencem v kulturno-ustvarjalnem sektorju. Soroden Sloveniji je centralistični način, ko ministrstvo za kulturo podeljuje številnim področjem kulturno-ustvarjalnega sektorja sredstva direktno in ne posredno, kot je to prevladujoča praksa na Danskem in v Franciji. Pomemben nauk iz Češke je, da je kadrovski bazen visoko strokovnih članov komisij končen in da je imenovanje primernih strokovnjakov nemalokrat izziv. Zanimivo je, da Danska, ki je pol manjša država kot Češka, tega problema ne izpostavlja. Je razlog morda v tem, da so danski člani komisij dostojno plačani, nekateri celo za čas mandatov redno zaposleni, medtem ko so honorarji članov komisij na Češkem izredno nizki ali pa za delo sploh niso plačani?

Naročnikov napotek je bil, da se s pričujočo študijo zbere podatke, ki bodo pomagali ne le zasnovati prenovo modela za razporejanje državnih sredstev na ministrstvu za kulturo, ampak dali tudi praktične napotke, kako izboljšati ocenjevalne modele na JAK-u, SFC-ju in JSKD-ju. Kot je razvidno iz analitičnega dela raziskave, imajo filmske centre vse tri države in tudi obilo informacij o strukturi organizacij, načinih oblikovanja komisij ter njihovih principih dela. Ti podatki so lahko zelo koristni pri snovanju prenove slovenskega modela. Pomembno je še enkrat poudariti opombo češke informatorke, da se po desetletju od ustanovitve načrtuje temeljita prenova strukture in procesov dela češkega filmskega centra, saj v praksi nekateri nastavki niso uspešni. Za knjigo imajo nacionalni center samo Francozi, centra za podporo ljubiteljski kulturi pa ni v nobeni izmed preučevanih držav.

Nabor podatkov o načinu delovanja in značilnostih ocenjevalnih komisij je precej bogat, vendar vsi podatki niso uporabni. Preden se začne prenavljati slovenski model, bi bilo morda smiselno še malce bolj temeljito pogledati, kako državna sredstva razporejajo ostale skandinavske države: Švedska, Finska in/ali Norveška.

Literatura in viri

Srakar, Andrej (2023). Short Country Profile: Slovenija. Compendium Cultural Policies and Trends in Europe. Dostopno 4.12.2023 na:

https://www.culturalpolicies.net/wp-content/uploads/pdf_short/slovenia/Slovenia_short_04_2023.pdf

Srakar, Andrej in Vecco, Marilena (2021). Assessing the validity of cultural policy typologies for Central-Eastern European countries, *International Journal of Cultural Policy*, 27:2, 218-232.

Zorko, Anja, Avbelj, Nejc, Pecin, Suzana, Kovačič, Maja in Perviz, Lejla (2021). Primerjalna analiza strokovnega ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev na ravni države (MK, JSKD, SFC, JAK) in predlogi za izboljšave na tem področju v Sloveniji. Muzej za oblikovanje in arhitekturo MAO.

Esping-Andersen, Gøsta (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Hesmondhalgh, David, Oakley, Kate, Lee, David in Nisbeth, Melissa (2015). *Culture, Economy and Politics. The Case of New Labour*. Palgrave Macmillan UK.

Hillman-Chartrand, Harry in McCaughey, Claire (1989). The arm's length principle and the arts: An international perspective – past, present and future. V *Who's to Pay for the Arts? The International Search for Models of Support*. Urednika: Milton C.

Cummings Jr. in Mark Davidson-Schuster 3 – 16. New York : The American Council for the Arts Vojtišková, Kateřina in Lorencová, Radmila (2015). Public funding of culture in the Czech Republic since the fall of the iron curtain: contemporary dilemmas, *International Journal of Cultural Policy*, 21:5, 529-553.

Dragičević Šešić, Milena in Stojković, Branimir (2013). *Kultura: Menadžment, animacija, marketing*. Zagreb: Kulturno informativni centar.

Glick Schiller, Nina (1997). Cultural politics and the politics of culture, *Identities: Global Studies in Culture and Power*, 4:1, 1-7.

Berge, Ola K., Bille, Trine, Johannisson, Jenny, Kaaber, Erna, Lindquist, Katja in Lundgren, Per (2022). *Cultural policy in the Nordic welfare states: aims and functions of public funding for culture*. Urednica: Sokka Sakarias. Nordic Council of Ministers.

Dostopno 29.11.2023 na: <https://pub.norden.org/nordiskkulturfakta2022-01/nordiskkulturfakta2022-01.pdf>

Petrov, Pavla (2022). Full Country Profile: Czech Republic. Compendium Cultural Policies and Trends in Europe. Dostopno 29.11.2023 na:

https://www.culturalpolicies.net/wp-content/uploads/pdf_full/czech_republic/Full-Country-Profile_Czech-Republic.pdf

Mangset, Per, Anita Kangas, Anita, Skot-Hansen, Dorte in Vestheim, Geir (2008). Nordic Cultural Policy. International Journal of Cultural Policy 14 (1): 1–5.

Mangset, Per (2018). The end of cultural policy? International Journal of Cultural Policy 26 (2): 1–14.

Duelund, Peter, Valtysson, Bjarki in Bohlbro, Lerke (2012). Full Country Profile: Denmark. Compendium Cultural Policies and Trends in Europe. Dostopno

29.11.2023 na: https://www.culturalpolicies.net/wp-content/uploads/pdf_full/denmark/denmark_032012.pdf

Perrin, Thomas in Delavainquiere, Jean-Cedric (2023). Short Country Profile: France. Compendium Cultural Policies and Trends in Europe. Dostopno 4.12.2023

na: https://www.culturalpolicies.net/wp-content/uploads/pdf_short/france/France_short_10_2023.pdf

Perrin, Thomas, Delavainquiere, Jean-Cedric in Guy, Jean-Michel (2016). Full Country Profile: France. Compendium Cultural Policies and Trends in Europe.

Dostopno 29.11.2023 na: https://www.culturalpolicies.net/wp-content/uploads/pdf_full/france/france_112016.pdf

opi, Vesna in Srakar, Andrej (2014). Full Country Profile: Slovenija. Compendium Cultural Policies and Trends in Europe. Dostopno 4.12.2023 na:

https://www.culturalpolicies.net/wp-content/uploads/pdf_full/slovenia/slovenia_122014.pdf

Priloge

Priloga 1: Vodilo polstrukturiranega intervjuja

Questionnaire on Cultural Funding Evaluation Models

1. General Structure of Evaluation Models:

- a. Please describe the general structure of your evaluation model, including the areas of work of evaluators.
- b. What is the typical size and structure of these evaluation bodies?
- c. What is the typical engagement of evaluators, i.e., part-time work or regular employment?

2. Procedures for Selecting and Appointing Evaluators:

- a. Could you outline the procedures involved in selecting and appointing evaluators?
- b. What criteria are typically considered during the selection process?

3. Training of Evaluators:

- a. What training programs or initiatives are in place for the training of evaluators?

4. Conditions of Expertise of Evaluators:

- a. What are the required conditions of expertise for individuals to qualify as evaluators?
- b. Are there specific qualifications or experience criteria?

5. Duration of Mandates and Procedures for Early Dismissal and Appointment of Additional Members:

- a. What is the typical duration of mandates for evaluators?
- b. Please outline the procedures in place for early dismissal and the appointment of additional members during the evaluation process.

6. Payment of Evaluators:

- a. How are evaluators remunerated for their services?

7. Organization/Method of Work of Evaluators, Administrative Support, and Decision-Making Procedures:

- a. Please describe the organization and method of work for evaluators.
- b. What administrative support structures are in place, and how do decision-making procedures unfold?

8. Evaluation Criteria:

- a. Please outline the evaluation criteria, differentiating based on the applicant – public cultural institutions, cultural NGOs, and individuals/cultural workers.

9. Conflict of Interest:

- a. Please provide definitions and exclusion procedures related to conflicts of interest within the evaluation process.

10. Relationship Between Evaluators and Decision-Makers:

- a. What is the relationship between evaluators and decision-makers in terms of autonomy, independence, and the power of influence on the choice and the level of allocation of funds?

11. Average Length of Procedures:

- a. What is the average duration of procedures for applications to open calls - from the start of the procedure to the final decision or contract?

12. Appeals System for Selection Decisions:

- a. Please describe the appeals system in place for challenging selection decisions.

Priloga 2: Intervjuji z informatorji

Intervju 1: Jean-Cédric Delvainquière, Francija

Jean-Cédric Delvainquière, Oddelek za študije, napovedi, statistiko in dokumentacijo, Sektor območnih kulturnih dinamik, Ministrstvo za kulturo Francije

Intervju preko zooma: 13. 10. 2023

Kako je v Franciji z javnimi sredstvi financirana kultura? Kakšno vlogo ima pri tem ministrstvo za kulturo?

Ministrstvo za kulturo (MK) financira javne institucije in oblikuje zakonodajo, ki ima pomembne finančne vidike. MK je decentraliziran in financira regionalne direktorate (18), ki zagotavljajo financiranje za projekte, o katerih odločajo specializirani svetovalci ali pa komisije, ki imajo iste principe in specifične politične agende oz. prioritete, skupne cilje, enotno politiko, ki jo določi minister, obenem pa se prilagajajo lokalnim kontekstom.

Regionalni direktorati imajo partnerstva z lokalnimi oblastmi, ki so neodvisne od države, kar je odraz decentralizacije kulturne politike. Tovrstna partnerstva zahteva zakonodaja in na ta način se recimo financirajo šole. Enkrat ali večkrat letno imajo redne sestanke, na katerih se dogovorijo za skupne projekte. Lokalne oblasti, recimo, rade prioritizirajo festivale, ne pa toliko institucionalno podporo. MK financira tudi kulturne institucije (80 njih), nad katerimi ima finančno supervizijo, ker so neodvisne in neodvisno upravljane ter lahko pridobivajo tudi sredstva iz drugih virov (donacije, sponzorstva ...) Te institucije so popolnoma samostojne pri razvijanju svoji aktivnosti, ki pa morajo izpolnjevati javno agendo. Druga ministrstva, ki posredno financirajo kulturo, so: Ministrstvo za zunanje zadeve, ki financira francosko kulturo zunaj Francije, (MK pa pokriva tuje kulture znotraj Francije). Ministrstvo za izobraževanje -- to je t. i. prvi proračun", v katerega spadajo plače učiteljev umetnosti, glasbe, knjižnice ... Poleg tega financira kulturno izobraževanje v šolah in izven njih. Z MK zelo tesno sodeluje, kar omogoča vključevanje umetnikov v izobraževalne procese, udeležbe na kulturnih dogodkih ipd. Druga ministrstva financirajo druge muzeje – npr.: muzej vojske, vesoljski muzej, muzej naravne znanosti ipd.

Kateri so še drugi pomembni viri financiranja?

Na nacionalnem nivoju so pomemben indirektni – alternativni vir financiranja: znižana stopnja DDV, davčne olajšave za mecenstvo in sponzorstva. Tu gre za zasebno potrošnjo, vendar je to zares javni denar, ki ne pride v državno blagajno.

Kakšno je razmerje med financiranjem na nacionalnem in lokalnem nivoju?

Financiranje je v osnovi skoraj 50:50 – nacionalni in lokalni nivo. S tem, da je nacionalni nivo reguliran z zakonodajo, lokalni pa ne. Nacionalni nivo lahko podpre lokalni nivo.

Na lokalnem nivoju obstajajo 4 plasti financiranja:

- Občine, katerih je 35.000. Nekatero so zelo majhne, zato se povezujejo, da imajo večje proračune. Ti so fokusirani predvsem na kulturne storitve: glasbene in umetniške šole, festivale, kulturna združenja ...
- Skupine občin združujejo recimo 10-20 občin.
- 100 departmajev je zadolženih predvsem za knjižnice, arhive, muzeje ...
- 18 regij

Vse plasti so neodvisne ena od druge, vsaka ima pravico vplivati na kulturni sektor. Vse imajo svoje dolžnosti – npr.: financiranje kulturne dediščine, šol ... in pa svobodo financirati, npr.: lokalne orkestre, festivale ... Občine razdelijo 60% sredstev, regije in departmaji 10% sredstev, povezane občine pa 20%.

Kako taka raznovrstnost financiranja vpliva na prejemnike sredstev?

Kompleksnost financiranja zagotavlja neodvisnost in svobodo, ker prejemniki sredstev niso odvisni od enega vira. Projekti imajo ponavadi 3 do 4 sofinanciranja iz različnih virov. Prepričati morajo različne vire, kar predstavlja večje breme za njih in je bolj zahtevno. Financerjem tako ni potrebno zagotoviti 100% financiranja. Z drugimi financerji si delijo odgovornost za uspešno izvedbo projekta in porabo sredstev..

Podpora s strani več financerjev je zagotovilo, da je projekt dober. Če projekt propade, se odgovornost porazdeli med financerji. Ko ima projekt enega financerja, je lažje dobiti druge.

Lahko izpostavite še kakšne posebnosti, ki zagotavljajo neodvisnost financiranja od politike?

Zanimivi so specifični davki – recimo na področju filma in avdiovizualnega sektorja. To je shema, kjer gre določen odstotek denarja od vstopnic za ogled filmov v podporo produkciji novih filmov. Dejansko lahko tako holivudske uspešnice, ki pritegnejo veliko gledalcev v kino, ustvarijo velike proračune za podporo novih francoskih filmov.

Ta proračun se polni tudi od filmov, ki se prikazujejo na TV kanalih, in izhaja od odstotka od oglaševanja. Prav tako prihajajo sredstva tudi od platform s pretočnimi vsebinami, kot je Netflix. To je proračun, ki se generira znotraj sektorja za sektor in je neodvisen od proračuna in politike. O razporejanju tega proračuna potem odločajo komisije pri nacionalnem centru za film. Lahko se zgodi, da je tega denarja celo preveč, v kolikor so res dobri holivudski film, ki pritegnejo veliko gledalcev. V tem primeru ga lahko vzame tudi država.

Kako se stroka vključuje v politike dodeljevanja sredstev?

Deležniki se povezujejo in skupaj delujejo na področju zagovorništva.

Kako poteka delo komisij, ki podeljujejo sredstva?

Delo komisij je zelo različno in o njem ne vem veliko. Določene komisije, recimo za kulturno dediščino, so formirane z notranjimi strokovnjaki. Na področju uprizoritvenih umetnosti pa so to neplačani profesionalci. Zelo veliko je odločanja brez komisij in tudi zelo malo transparentnosti – večinoma se objavijo le sezname prejemnikov, pa še to velikokrat brez imen, le skupni podatki o številu prejemnikov.

V kolikšni meri je v odločanje vpletena politika?

Politiki hočejo biti vpleteni v odločanje o dodeljevanju sredstev in to je konec koncev njihova pravica in odgovornost.

Intervju 2: Pavla Petrová, Češka

Informatorka: Pavla Petrová, direktorica, Inštitut za umetnost in gledališče (IDU)

Intervju preko spleta: 25. 10. 2023

Kako je urejeno javno financiranje kulture na Češkem?

Češki profil na Compendiumu je relevanten, je pa sistem generalno gledano precej nejasen. Poleg ministrstva za kulturo sredstva razdeljujeta 2 državna sklada – za film in kulturni sklad, ampak se oba križata z financiranjem ministrstva – tudi pri filmu, na primer festivali, spadajo pod ministrstvo. Kulturni sklad je pod izjemnim vplivom parlamenta, ki imenuje člane komisije, ki odloča o vseh razpisih. Poleg javnega denarja se naj bi ta fond financiral tudi z najemninami od oddaje javnih zgradb in iz oglaševanja na javni TV in radiu. Filmski sklad pa je bolj neodvisen. Izjemen pritek denarja je zagotovilo evropsko financiranje za okrevanje po Covidu. S tem tudi izziv, kako ta denar porabiti. Veliko se vlaga v nove stavbe, tudi kulturne in kreativne centre po regijah.

Sedaj se ureja tudi status samozaposlenega v kulturi, ker je to pogoj za črpanje teh sredstev, čeprav to ni po volji trenutnemu vodstvu ministrstva, vendar to morajo narediti.

Kakšna je vloga IDU pri financiranju kulturnih projektov?

IDU financira programe mobilnosti, rezidence, izvoz glasbe ipd. Podobno tudi Češki center za literaturo. Ampak to so precej majhni proračuni in ministrstvo nas ima dejansko za zunanjega izvajalca, da to počnemo, ker sami nimajo dovolj kapacitet.

Največji vir sredstev je ravno ministrstvo. IDU je nekakšen posrednik med ministrstvom in sektorjem. Delamo na identifikaciji potreb sektorja in jih prenašamo naprej ministrstvu. Izvedli smo tudi dve raziskavi o vplivu Covida na sektor. Imamo diskusije s sektorjem. Ampak kako to potem to upošteva ministrstvo, je zelo nejasno in odvisno od politične volje.

Kateri so največji izzivi?

Glavni problem je, da je vsako financiranje omejeno na največ 1 leto, ker je ministrstvo podrejeno fiskalnemu letu. Že od 90ih obstaja želja, da bi se sredstva dala v neodvisen sklad. Distribucija sredstev je namreč zelo konservativna. Še vedno se delijo na profesionalno in ljubiteljsko kulturo. Ogromen fokus je na kulturni dediščini, ker je bila v času socializma zelo zanemarjena in financiranje še vedno ne dohiteva potreb za njeno ohranjanje. Najbolj netransparenten del financiranja je t. i. "rezerva", ki jo ima minister za kulturo in se sam odloča, kako jo bo razdelil mimo komisij. Glede tega je veliko lobiranja ...

Kako poteka delo komisij za dodeljevanje sredstev?

Na ministrstvu sicer imajo komisije, vendar je precejšnja zmeda, ker nimajo nekega enotnega sistema za prijave in vsaka komisija dela po svoje.

Za vsako področje imajo sicer komisije, ki imajo 3 letni mandat, a se vsako leto zamenja $\frac{1}{3}$ članov. Člane komisij predlagajo pretekli člani ali pa vprašajo stanovska združenja za predloge. Člani so plačani za svoje delo, ampak ne zares dovolj.

Morda obstaja kakšen dekret ministra, kako te komisije delujejo, ampak ti podatki niso javni. Komisije si same določajo pravila, kriteriji pa se navajajo v razpisih in se vsako leto malo osvežijo. Tako kot pri filmski sklad tudi kulturni sklad zaračunava prijavnino ob oddaji prijave na razpis.

Kakšne so predvidene spremembe?

Češki je zgled Slovaška, ki je precej uspešno implementirala slovaški kulturni sklad, ki je zelo nedovisen in podeljuje vse subvencije ministrstva. Na Češkem ni poguma/volje, da bi naredili tako tranzicijo. Možno je, da je uslužbenec na ministrstvu strah, da bi zaradi tega izgubili službe, čeprav bi se zaradi tega lahko potem lotili bolj strateškega dela, ki ga zdaj ne opravljajo, ker naj bi bili preobremenjeni. Po drugi strani so tudi strahovi iz sektorja - s strani določenih deležnikov, da bi s tako spremembo dobili manj sredstev. To so t. i. "stalni prijavitelji", ki vsako leto dobijo enako vsoto sredstev. Problem češkega MK je tudi, da ne delajo nobenih evalvacij prejšnjih subvencij.

Intervju 3: Zuzana Li, Virt Martin, Češka

Informatorja: Zuzana Li, Virt Martin, Oddelek za mednarodne odnose in zadeve EU, Ministrstvo za kulturo Češke republike

Odgovori po elektronski pošti: 18.9.2023, intervju v živo: 22. 9. 2023

Kakšna je splošna struktura evalvacijskih modelov na Češkem?

Splošno strukturo modela strokovne ocenjevalne komisije na Ministrstvu za kulturo opisuje interni predpis, ki ga je izdal minister (konkretno Uredba št. 42/2006, Uredba št. 23/2009, Uredba št. 27/2010, trenutno pa intenzivno delamo na novi notranji uredbi, ki naj bi bila izdana v nekaj mesecih). Tu so najpomembnejši in uporabni deli za vas:

Uredba ministra za kulturo (ime interne uredbe) št. XX, ki izdaja statut in poslovnik komisij za izvedbo razpisov za dodelitev subvencij, objavljenih s strani Ministrstva za kulturo.

1. člen Osnovne določbe

(1) Ta interni predpis določa pravila za ustanovitev, sestavo in postopke komisij za izvedbo razpisov za dodelitev subvencij, objavljenih s strani Ministrstva za kulturo (v nadaljevanju „komisija“).

(2) Komisija

a) ocenjuje vloge za subvencije iz državnega proračuna ter sredstev EU ali EGP predložene na podlagi objavljenih razpisov,

b) predlaga znesek subvencije za posamezne projekte posameznih udeležencev,

c) izvaja druge naloge, ki ji jih določi Ministrstvo za kulturo (v nadaljevanju „Ministrstvo“).

(3) Komisije ne presojujejo

a) vlog, za katere obstajajo razlogi za ustavitev postopka v skladu s § 14j., odstavek 4 Zakona št. 218/2000 Z.zbp., o proračunskih pravilih in o spremembi nekaterih z njimi povezanih predpisov (proračunska pravila) v spremenjeni obliki,

b) vlog, ki jih Ministrstvo ne upošteva v skladu s § 14j., odstavek 3 Zakona št. 218/2000 Z.zbp., vendar pa se lahko te vloge predložijo komisijam v informativne namene.

(4) Komisije izvajajo vse svoje dejavnosti z namenom zagotavljanja gospodarnosti, učinkovitosti in učinkovite rabe javnih sredstev, ki jih zagotavlja Ministrstvo, ter zagotavljanja pravilnega izvajanja nalog, ki jih Ministrstvo izvaja kot centralni organ državne uprave v skladu z veljavno zakonodajo in drugimi predpisi.

Opombe:

Zgoraj navedeni notranji predpis še ni v veljavi.

Zakon št. 218/2000 col. ureja pravila o proračunu in je glavni dokument, ki se ukvarja z zagotavljanjem subvencij.

Vloge v skladu s črkama a) in b) v odstavku 3 so:

- a) vloge, ki niso bile vložene v roku, določenem v vabilu k oddaji vloge,
- b) vloge, pri katerih vlagatelj ne ustreza skupini pooblaščenih vlagateljev subvencij, navedeni v razpisu,
- c) vloge, ki imajo napake in vabilo k oddaji vloge ne omogoča možnosti odprave v skladu s § 14k, odstavek 1 (Opomba: Večina naših razpisov omogoča odpravo napak v vlogah.)
- d) vloge, ki so v nasprotju s predmetnim poudarkom razpisa.

V priponki pošiljamo osnutek dokumenta, prevedenega s pomočjo Google Prevajalnika (žal nimamo originalne angleške različice). Če so pri tem prevodu nejasnosti, smo na voljo za pojasnila.

Kakšen je postopek izbire evalvatorjev?

Osnovne določbe so bile omenjene zgoraj. Poleg tega se postopki razlikujejo med oddelki in celo med posameznimi razpisi. Običajno se obrnemo na organizacije, ki jih financira Ministrstvo za kulturo, kot so Narodno gledališče, Narodna galerija Praga, Nacionalni filmski arhiv, Narodna knjižnica Češke republike, Nacionalni kulturni inštitut, Inštitut za umetnost in gledališče ter mnogi drugi s prošnjo za priporočila strokovnjakov, ki bi jih lahko vključili med naše komisarje. Ministrstvo za kulturo zaposluje tudi ljudi z velikim vpogledom v področje kulture in lahko uporabimo tudi njihova priporočila. Najmanjše število članov komisij je pet. Mandat traja tri leta. Člane komisij je mogoče imenovati večkrat (prejšnji notranji predpis je dopuščal le dva zaporedna mandata, vendar je počasi začelo zmanjkovati članov komisij). Oddelek za mednarodne odnose in EU uporablja 14 članov komisij, razdeljenih v pet podkomisij – 2x književnost, 3x likovne umetnosti, arhitektura in oblikovanje, 3x glasba, 3x gledališče in 3x ples in performans. Kandidate za člane komisij običajno kontaktiramo po elektronski pošti in jim razložimo delovanje komisije. Če jih zanima sodelovanje v komisiji, predloge obravnavamo. Predlog za nove člane komisij pripravi tajnik komisije v sodelovanju z direktorjem oddelka. Gre za obliko mape z življenjepisimi posameznih komisarjev. Ti se predložijo glavnemu direktorju oddelka v

potrditev. Ko je predlog potrjen, pošljemo odlok o imenovanju našim novim članom komisij.

Kako poteka izobraževanje evalvatorjev?

Usposabljanje naših članov komisij običajno poteka na osebnih srečanjih, telefonskih klicih ali prek e-pošte, še preden jih uradno imenujemo. Delovanje komisije jim običajno razložimo prek e-pošte. V mnogih primerih novi član komisije pozna nekoga, ki že sodeluje v komisiji. Ta oseba mu razloži delovanje komisije z umetniškega vidika. Osnovni dokument, ki ga morajo člani komisij poznati, je sam razpis za subvencije. Članom komisij pošljemo tudi pravila ocenjevanja, ki jih vsak oddelek razvije sam.

Kakšni so strokovni pogoji za evalvatorje?

Želimo, da so naši člani komisij spoštovani strokovnjaki na področju, na katerem se ocenjujejo vloge. Trudimo se imeti uravnoteženo število žensk in moških v različnih starostnih skupinah v naši komisiji. Notranji predpis nam ne nalaga nobenih omejitev glede kvalifikacij naših članov komisij, vendar se zanašamo na priporočila naših svetovalnih organizacij in pogosto sodelujemo z akademiki. Končna presoja kvalifikacij novega komisarja je potem v pristojnosti glavnega direktorja.

Koliko trajajo mandati evalvatorjev in kakšni so postopki za predčasno razrešitev in imenovanje novih?

Najmanjše število članov komisij je pet. Mandat traja tri leta. Člane komisij je mogoče imenovati večkrat (prejšnji notranji predpis je dopuščal le dva zaporedna mandata). Število članov komisij je vedno liho.

Članstvo v komisiji preneha:

- a) ob poteku mandata,
- b) z odpustom s strani ustreznega glavnega direktorja zaradi ponavljajočega se hudega kršenja dolžnosti, ki izhaja iz članstva v komisiji; nenavzočnost na sestankih komisije se šteje za hudo kršenje dolžnosti,
- c) z odstopom od položaja,
- d) z omejitvijo avtonomije,

- e) z dokončno obsodbo za kaznivo dejanje po 4. odstavku točke C),
- f) s smrtjo.

Navadno se ne srečujemo s primeri, ko bi morali odpustiti člana komisije. Srečujemo se le s primeri, ko član komisije ugotovi, da je v konfliktu interesov in sam odstopi. Ti primeri so odvisni od strogosti posameznega naslova subvencije. Sredstva EU imajo strožja pravila glede konflikta interesov. Člani komisij, tudi če so na daleč povezani s projektom, ki ga ocenjujejo, morajo odstopiti od komisije. V našem primeru ne zahtevamo odstopa. Član komisije v konfliktu interesov preprosto ne oceni projekta in ne more sodelovati ali razpravljati o višini subvencije za ta projekt – član komisije preprosto začasno zapusti sestanek.

Kakšna so plačila za delo evalvatorjev?

V preteklosti smo našim članom komisij izplačevali pavšal v višini 5.000 CZK (približno 204 EUR), vendar to ni odražalo števila ocenjenih vlog. Zdaj skušamo preiti na nov model nadomestil, ki bi odražal število ocenjenih vlog, število porabljenih ur za delo v odboru in število napisanih mnenj o vlogah. Nov model ima tri komponente:

- a) nagrada za študij in ocenjevanje projektov na podlagi spodnje tabele,
- b) nagrada za sodelovanje na sestankih odbora (250 CZK/uro, približno 10 EUR),
- c) nagrada za pisna mnenja o vlogah (125 CZK/vlogo, približno 5 EUR).

razpon	št. prijav	EUR približno	nagrada
1	1–20	81	CZK 2 000
2	21–30	102	CZK 2 500
3	31–40	122	CZK 3 000
4	41–50	143	CZK 3 500
5	51–60	163	CZK 4 000
6	61–70	184	CZK 4 500
7	71–80	204	CZK 5 000
8	81–90	225	CZK 5 500
9	91–100	245	CZK 6 000

Naši člani komisij sklenejo pogodbo o zaposlitvi z Ministrstvom za kulturo, kar je posebna oblika osnovnega delovnega razmerja v češkem delovnem pravu – razmerje med delodajalcem in zaposlenim, ki ni delovno razmerje. To vrsto sporazuma običajno uporabljamo za delo s krajšim delovnim časom na Češkem. Prav tako smo sposobni poravnati račun, ki nam ga izda član komisije. Imamo tudi oddelke, ki ne nagrajujejo svojih komisarjev.

Kakšen je organizacijski model / metode dela evalvatorjev in administrativna podpora?

Delovne podrobnosti so običajno vključene v pogodbo o zaposlitvi, ki jo podpišemo s člani komisij. Največje število ur, opravljenih pod to vrsto sporazuma, je 300 na leto, vendar se količina dela razlikuje od oddelka do oddelka in je predvsem odvisna od števila vlog. Naš oddelek ima med 80 in 150 vlogami na leto, drugi oddelki pa jih lahko imajo več kot 300. Čas, potreben za oceno enega projekta, lahko traja od 10 do 30 minut in se razlikuje glede na izkušnje komisarja ter dolžino vloge. S člani komisij podpisujemo pogodbo o zaposlitvi, potrdilo o delu, varnost in zaščito zdravja pri delu, načrtujemo vključitev kodeksa etike in potrdilo o integriteti. Prav tako izpolnijo osebni vprašalnik.

Kakšni so kriteriji ocenjevanja?

Kriteriji ocenjevanja v našem razpisu za dodelitev sredstev so naslednji (naš razpis je osredotočen na pošiljanje čeških umetnikov v tujino, zato ima svoje posebnosti):

- a. kakovost in prispevek z umetniškega ali strokovnega vidika (kakovost izvedbe, dramaturgija);
- b. prispevek k ustvarjalnosti in inovacijam (dramaturgija);
- c. pomembnost projekta za predstavitev in promocijo kulturne raznolikosti (predstavitve in vpliv);
- d. pomen za razvoj mednarodnega kulturnega sodelovanja in povezava s izpolnjevanjem obveznosti Češke republike iz mednarodnih sporazumov (sodelovanje s tujim partnerjem, trajnost, Zeleni dogovor za Evropo kot glavna strategija EU);
- e. realnost projekta glede finančne varnosti (večvirno financiranje), vključno s smiselnostjo stroškov (proračun);
- f. sposobnost vlagatelja za izvedbo projekta, verodostojnost vlagatelja (financiranje);

g. prizorišče in vrsta dogodka v smislu družbene pomembnosti in prestiža (predstavitev in vpliv).

Po zaključku zbiranja prijav jih sekretar komisije formalno preveri in jih po potrebi vrne vlagatelju v preoblikovanje. Ta postopek lahko traja do enega meseca. Prijave so nato na voljo članom komisij (uporabljamo Google Disk) in članom komisij so poslane ocenjevalne tabele s temi kriteriji:

- a. predstavitev in vpliv – največ 15 točk
- b. sodelovanje s tujim partnerjem, trajnost – največ 15 točk
- c. dramaturgija – največ 25 točk
- d. kakovost izvedbe – največ 25 točk
- e. proračun – največ 15 točk
- f. financiranje – največ 15 točk

Kako se rešuje konflikt interesov?

Konflikt interesov je približno opisan v 5. točki. Dodali bomo kodeks etike, ko bo omenjena notranja uredba začela veljati. Najverjetneje bomo uporabili eno od definicij, ki jih je izdala Evropska komisija.

Kakšen je odnos med evalvatorji in odločevalci?

Višina dodeljenega sofinanciranja je odvisna od števila točk, ki jih projekt dobi od članov komisij. Komisija je svetovalno telo direktorja oddelka in formalno gledano mu ni treba slediti njenim priporočilom. V večini primerov pa direktor oddelka sledi njenim priporočilom. Končna odločitev je v rokah ministra, ki podpiše zapisnik s seje komisije, s čimer se potrdi znesek sofinanciranja. Moč članov komisij je predvsem v ocenjevanju in morebitni argumentaciji za zmanjšanje ali povečanje izračunanega zneska sofinanciranja med sejo.

Kako dolgo v povprečju trajajo postopki?

Po zakonu mora zbiranje prijav trajati vsaj 30 dni in biti objavljeno na internetu. Povprečen čas objave razpisa na internetu je med 30 in 40 dnevi. Formalni pregled prijav se začne od trenutka, ko prejmemo prvo prijavo, in konča z dnem roka. Dolžina formalnega pregleda je odvisna od števila prijav in lahko traja tudi do 2 meseca, ker moramo določiti ustrezen rok za vračilo prijav zaradi popravkov. Seja

komisije je običajno od 2 do 3 mesece od dneva roka. Komisarji običajno potrebujejo približno teden dni, da napišejo mnenja o vsaki prijavi (morajo utemeljiti, zakaj so projekt podprli/niso podprli). Sekretar komisije nato obdela zapisnik s seje komisije z vsemi ocenami in mnenji ter ga predloži ministru. Ko minister podpiše zapisnik s seje, lahko sekretar komisije začne pošiljati odločbe o dodelitvi sofinanciranja uspešnim prijaviteljem. To lahko traja do enega meseca, odvisno od števila prijav in števila zaposlenih. Odločitev o dodelitvi se nato prenese na oddelek za ekonomijo, ki pošlje sredstva prijaviteljem. Zagotovitev financiranja lahko traja do pol leta od oddaje prijave.

Povprečno število prijaviteljev na našem oddelku je med 80 in 150 na leto, vendar naš razpis spada med manjše. Ocenjujem, da bomo podprli približno 80 % prijav. Podpišemo 14 pogodb s komisariji na leto, vendar naša komisija spada med večje, ker imamo zastopana vsa področja kulture. Drugi oddelki imajo morda manjše komisije, ker so pogosto osredotočeni le na eno kulturno področje.

Kakšen je sistem pritožb?

Prijavitelji se ne morejo pritožiti nad odločitvijo, saj ni pravne zahteve za sofinanciranje. Lahko pa zaprosijo za utemeljitev, zakaj niso bili podprti, nato pa pošljemo prijaviteljem odločitev komisarjev. Odločitve se sprejmejo med sejo komisije – komisija razpravlja o vsakem projektu, odloči o znesku sofinanciranja in določi, kdo bo napisal odločitev. Odločitve niso primarno objavljene, ampak jih zagotovimo, če prijavitelji to zahtevajo.

Intervju 4: Veronika Lengálová, Češka

Informator: Veronika Lengálová, Češki filmski sklad

Odgovori po elektronski pošti: 19.1.2024

Splošna struktura modelov vrednotenja:

a. Opišite splošno strukturo vašega ocenjevalnega modela, vključno s področji dela ocenjevalcev

V okviru sheme selektivne podpore, ki ima obliko letnega načrta, imenovanega Krátkodobá koncepcie (KK), ki vsebuje približno 25 posameznih razpisov za zbiranje prijav, je glavno ocenjevalno telo svet, ki trenutno pripravlja KK, ocenjuje vloge in odloča o dodelitvi podpore. Svet sestavlja 9 članov z mandatom treh let. Vsako leto se trije člani zamenjajo s postopkom imenovanja in izvolitve, opisanim v 2. Vprašanju. Drugo pomembno ocenjevalno telo so strokovnjaki. Ti imajo le svetovalno funkcijo, saj mora na koncu o tem odločati svet. Ne direktor sklada ne urad nimata besede pri odločanju. Alternativa strokovnjakom, ki jo svet občasno uporablja zadnjih nekaj let (in je navdih za nov sistem ocenjevanja), je uporaba enega specialista ali skupine specialistov, ki so jim dane vse vloge z namenom priprave splošnega priporočila za Svet. Ta alternativa se trenutno preizkuša v več razpisih na leto, vendar so strokovnjaki še vedno privzeti način ocenjevanja. Na koncu tega razdelka sem vključila dva diagrama, ki ju uporabljamo za razlago upravnih zahtev pri vsakem razpisu za podporo in za ponazoritev vloge strokovnjaka.

Kakšna je razlika med strokovnjaki in specialisti?

Ključna razlika med strokovnjaki in specialisti je predvsem v obsegu vpogleda, ki ga imajo. Naš trenutni sistem, kjer imamo strokovnjake, ni zelo učinkovit, ker vsak strokovnjak oceni le eno ali včasih dve ali tri vloge na razpis. Ta strokovnjak ne vidi, kako izgledajo druge vloge, zato jih ne more primerjati. Svet, ki je končni odločevalec, vidi vse vloge in je veliko bolj obveščen o kakovosti celotnega razpisa. Včasih bi dostojen projekt, ki bi dobil financiranje na drugačnem razpisu, lahko bil med izjemno visokokakovostnimi projekti, vendar zaradi pomanjkanja razpoložljivih sredstev teg ne dobi. Pogosto se zgodi, da strokovnjaki priporočijo projekt za financiranje, vendar svet

projekta ne financira. Veliko prijaviteljev preprosto ne razume, zakaj eksperti pravijo da, svet pa reče ne. Obstaja tudi ogromna količina administrativnega dela v zvezi s strokovnjaki (množena s številom le-teh), in ta način ocenjevanja že dolgo ni več vreden dodatnega dela za pisarno.

Po drugi strani je način dela specialistov (odborníci) veliko bolj podoben svetu: pri enem razpisu bodo sodelovali le trije specialisti (lažja komunikacija, manj administrativnega dela) in ocenjevali bodo vse vloge skupaj, prav tako pa bodo morali predlagati koliko denarja naj dobijo projekti (strokovnjaki se s tem sploh ne ukvarjajo), zato bodo morali razmišljati bolj strateško. Zdaj že poznamo nekatere ovire, ki jih ta sprememba ne bo premagala (komunikacija nikoli ne bo brezhibna), vendar smo se naučili, da strokovnjaki preprosto ne delujejo dovolj dobro.

Je kakšna razlika v profesionalnem ozadju, med strokovnjaki in specialisti? So specialisti za razliko od strokovnjakov zaposleni v skladu?

Glede delovnega razmerja s Skladom praktično ni razlik. Specialisti bodo delali po isti vrsti pogodbe. V resnici je zelo verjetno, da bo večina specialistov nekdanjih strokovnjakov. Samo drugače jih moramo poimenovati, ker moramo v zakonodaji opredeliti njihov nov način delovanja.

b. Kakšna je tipična velikost in struktura teh ocenjevalnih organov?

Svet sestavlja 9 članov, ki imajo mandat tri leta. Ideja je, da imamo predstavnike z različnih področij avdiovizualne industrije (produkcija, distribucija, animacija, dokumentarni filmi, festivali itd.).

Kar zadeva strokovnjake, imamo trenutno skupino približno 100 strokovnjakov. Razdeljeni so v kategorije glede na to, kakšne analize (bodisi kompleksne analize ali ekonomske analize) in za katero področje razpisov jih lahko opravijo. Obstaja deset področij podpore:

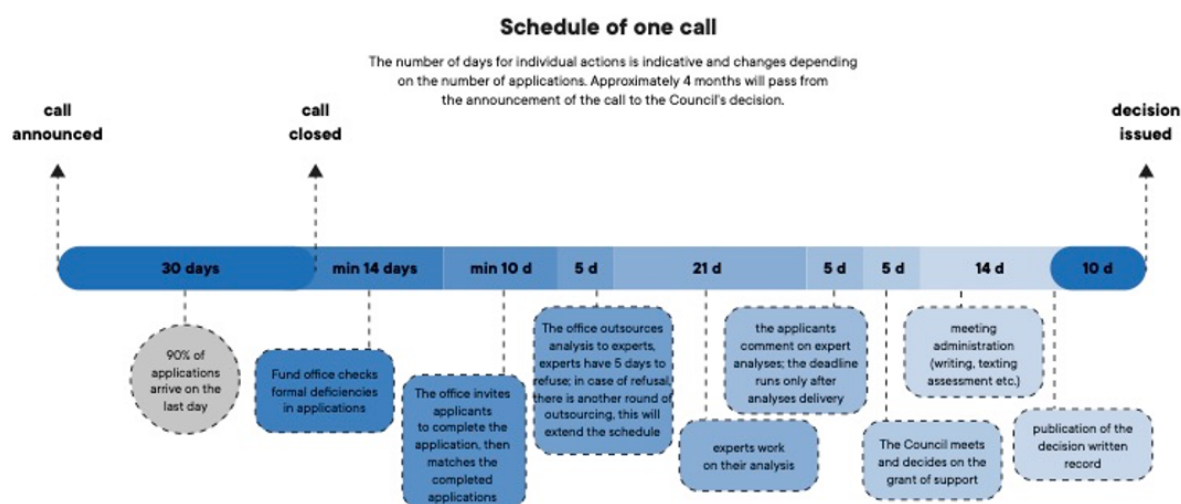
- razvoj
- proizvodnja
- distribucija
- tehnični razvoj
- napredovanje
- založništvo

- ohranjanje narodne dediščine
- izobraževanje in usposabljanje
- filmskih festivalih
- varstvo pravic

Za vsako vlogo je treba narediti dve kompleksni strokovni analizi. Pri večini razvojnih razpisov in vseh produkcijskih razpisih so potrebne tri strokovne analize – dve kompleksni in ena ekonomska. Ena oseba lahko naredi analizo za več vrst razpisov in celo več kot eno analizo znotraj enega razpisa, (vendar ne za isto prijavo). Analiza je podroben dokument, ki opisuje prednosti, pomanjkljivosti, formalne napake vloge in se konča tako, da strokovnjak priporoči ali ne priporoči projekta za podporo.

Kakšna je tipična angažiranost ocenjevalcev, torej honorarno ali redna zaposlitev?

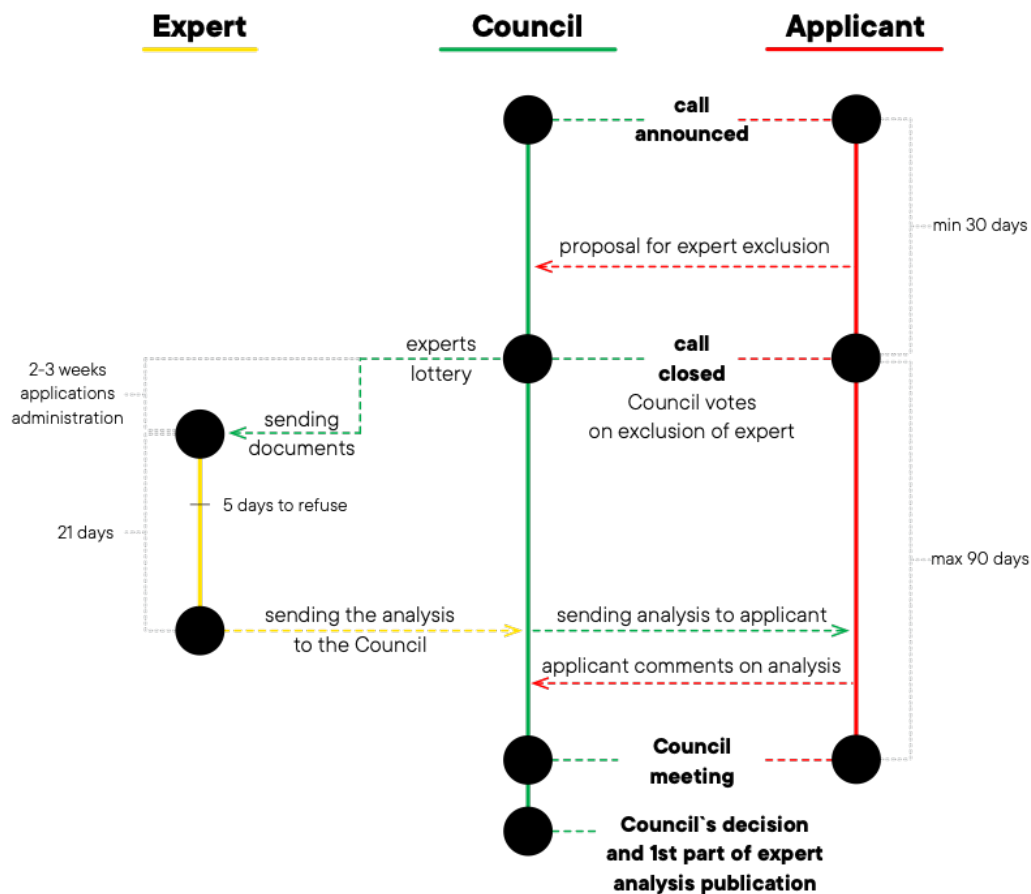
Člani sveta so izvoljeni funkcionarji, torej niso niti zaposleni niti ne podpisujejo nobenih pogodb. Tudi strokovnjaki niso zaposleni na Skladu, ampak delajo po pogodbi o delu ali drugi pogodbi.

How the analysis writing system works

Each application is assigned to an expert based on a lottery. The office will then send the expert by email all the documents (the entire application with all attachments) and the form in which to write his opinion. The expert can then refuse to prepare the analysis within 5 days due to bias or other serious obstacles (if he refuses in time, it is usually possible to assign the analysis to another expert). If he does not refuse the preparation of the analysis within this deadline, he must prepare the analysis within 21 days from handing over the documents.

Call Timeline (does not apply to ongoing challenges)

Postopki za izbiro in imenovanje ocenjevalcev:

a. Ali lahko orišete postopke pri izbiri in imenovanju ocenjevalcev?

b. Katera merila se običajno upoštevajo med izbirnim postopkom?

Glede na [ZoA](#):

(2) Člani sveta se volijo in razrešujejo s strani Državnega zbora na predlog ministra ter izbirajo med priznanimi osebami z izkušnjami na področju filma, ki so jih predlagale sindikalne organizacije, ki združujejo izključno avtorje avdiovizualnih del ali del, uporabljenih avdiovizualno, združenja, organizacije s statusom javnega interesa, inštituti ter interesna združenja pravnih oseb, ki sodelujejo v filmski industriji, z izjemo kolektivnih upravljavcev avtorskih pravic in pravic, povezanih z avtorskimi pravicami, pa tudi s strani srednjih in višjih strokovnih šol s poudarkom na filmu ter filmskih univerz (v nadaljevanju imenovanih "strokovne organizacije"). Predlogi se predložijo Skladu, ki jih posreduje ministru.

Zahteve za članstvo v svetu

(1) Član sveta je lahko fizična oseba, ki ima: popolno poslovno sposobnost, integriteto; posameznik, ki je pravnomočno obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja, se ne šteje za osebo z integriteto, razen če se nanj gleda, kot da ni bil obsojen.

(2) Član sveta ne sme opravljati funkcije v nobeni politični stranki ali političnem gibanju, niti ne sme delovati v korist katere koli politične stranke ali gibanja v zvezi z opravljanjem funkcije člana sveta.

(3) Članstvo v svetu ni združljivo s funkcijo predsednika republike, poslanca v poslanski zbornici, senatorja, člana in namestnika člana vlade, predstojnika in namestnika predstojnika osrednjega organa državne uprave, predsednika državne uprave. Vrhovni revizijski urad ali član njegovega svetovalnega odbora, član sveta češkega urada za telekomunikacije, član bančnega odbora češke narodne banke, član sveta za radijsko in televizijsko oddajanje in član sveta češke televizije.

(4) Članstvo v svetu je nezdružljivo z osnovnim delovnim razmerjem v skladu.

[Statut](#) je bolj natančni glede zahtev:

3.2.1 Imenovanje kandidatov za člane sveta

3.3.1.1 Strokovne organizacije preko Sklada predlagajo kandidate za člane sveta. Direktor pozove strokovne organizacije, da predlagajo kandidate za člane sveta z razpisom, objavljenim na spletni strani Sklada na naslovu www.fondkinematografie.cz (v nadaljevanju »spletno mesto«). V vsakem takšnem pozivu mora biti opredeljen rok, v katerem lahko stanovske organizacije predlagajo kandidate. Direktor objavi vabilo najpozneje tri mesece pred iztekom mandata članov sveta (ki ni bil podaljšan v skladu z drugim stavkom tretjega odstavka 14. člena zakona) oziroma brez nepotrebnega odlašanja po predčasnem prenehanju mandata mandata člana/članov sveta.

3.3.1.2 Imenovanje kandidata za člana sveta vključuje:

- a) ime in priimek kandidata, datum rojstva, naslov stalnega prebivališča, kontaktni naslov, elektronski naslov in telefonsko številko;
- b) podroben poklicni življenjepis predlaganega kandidata iz filmske industrije;
- c) kandidatovo pisno soglasje k članstvu v svetu, ki mu je priložena zakonska izjava, da kandidat izpolnjuje vse pogoje za članstvo v svetu v skladu z zakonom, ki jo podpiše kandidat;
- d) ideje in predloge kandidata v zvezi z delovanjem sveta in sklada;
- e) kandidatov izpisek iz kazenske evidence, ki ni starejši od treh mesecev;
- f) kandidatov izpisek iz kazenske evidence ali enakovreden dokument, ki ga izda ustrezno sodišče ali upravni organ države, ki ni Češka republika, katere državljanstvo ima kandidat, ali na ozemlju katere je kandidat neprekinjeno bival vsaj 6 mesecev v zadnjem 3 leta; če taka država ne izda takega izpiska iz kazenske evidence, ga nadomesti zakonska izjava kandidata o integriteti. Neprištevnost kandidata, ki je bil ali je državljan ali prebival ali prebiva v drugi državi članici Evropske unije, se lahko namesto z izpiskom iz prejšnjega stavka dokaže z izpiskom iz kazenskega registra z priložo, ki vsebuje podatke, zabeležene v kazenski evidenci te druge države članice Evropske unije. Dokumenti iz te točke f) ne smejo biti starejši od treh mesecev;

g) naziv, sedež in matično številko strokovne organizacije, ki je predlagala kandidata, ime in priimek, funkcijo in podpis osebe, ki zastopa strokovno organizacijo, ter kontaktne podatke osebe, ki predlaga (telefon, el. poštni naslov);

h) obrazložitev imenovanja s strani strokovne organizacije.

3.2.1.3 *Direktor najpozneje v dveh tednih po poteku roka za predložitev kandidatur izloči:*

a) kandidate oseb, ki niso pooblaščenec za predlaganje članov sveta,

b) nominacije, ki ne ustrezajo podrobnostim, navedenim v klavzuli 3.2.1.2, in

c) nominacije, dostavljene Skladu po poteku roka za njihovo oddajo.

Ostale prispеле predloge predloži direktor ministru skupaj s podatki o številu članov sveta, ki bodo imenovani, s katerim datumom in kateri člani sveta bodo prenehali ali so prenehali, bodo nadomestili. Pri predlaganju kandidatov poslanski zbornici minister po možnosti poskrbi, da so v svetu enakomerno zastopane različne filmske stroke, pri tem pa upošteva tudi poklic članov sveta, ki jim bo prenehalo ali je prenehalo članstvo.

3.2.1.4 *Sklad prek spletne strani objavi nominacije sveta, ki jih direktor ni izločil v skladu s klavzulo 3.2.1.3, tj. ime in priimek kandidata, identifikacijo njegovega predlagatelja in gradivo iz klavzule 3.2.1.2(b) in (d).*

Pri strokovnjakih je postopek imenovanja načeloma zelo podoben: sklad povabi strokovne organizacije, da predlagajo strokovnjake, predloge pošlje ministru. Strokovnjaki za razliko od članov sveta niso imenovani redno, zadnji razpis je bil v letu 2019.

Glede upravičenosti po ZoA:

(2) Strokovnjak je lahko fizična oseba, ki:

a) ima popolno poslovno sposobnost,

b) ima integriteto; posameznik, ki je pravnomočno obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja, se ne šteje za osebo z integriteto, razen če se nanj gleda, kot da ni bil obsojen,

c) je priznana osebnost na področju kinematografije z izkušnjami v dejavnostih, ki so podprte v okviru naslova subvencije iz sekcije 31, za katerega je taka fizična oseba nominirana in

d) v zadnjih 3 letih ni bil odpoklican z mesta izvedenca.

(3) Funkcija strokovnjaka ni združljiva s članstvom v svetu Češkega urada za telekomunikacije, članstvom v Svetu za radio in televizijo ter članstvom v svetu Češke televizije.

(4) Delovno mesto strokovnjaka je nezdružljivo z osnovnim delovnim razmerjem pri Skladu.

(5) Strokovnjake imenuje minister na podlagi predlogov iz 1. pododdelka in na priporočilo sveta.

3. Usposabljanje ocenjevalcev:

a. Kateri programi usposabljanja ali pobude obstajajo za usposabljanje ocenjevalcev?

Ni formalnega usposabljanja. Imamo [priročnik za strokovnjake](#) in [priročnik za prijavitelje](#) (ki pojasnjuje, kako se Svet odloča), oboje samo v češčini.

4. Pogoji strokovnosti ocenjevalcev:

a. Kakšni so zahtevani pogoji strokovnega znanja, da se posamezniki lahko kvalificirajo za ocenjevalce?

b. Ali obstajajo posebna merila glede kvalifikacij ali izkušenj?

Glej vprašanje 2.

5. Trajanje mandatov in postopki za predčasno razrešitev in imenovanje dodatnih članov:

a. Kakšno je običajno trajanje mandatov za ocenjevalce?

Mandat članov sveta traja 3 leta. Eno tretjino članov sveta vsako leto izvoli poslanska zbornica. Možna je ponovna izvolitev. Mandat prejšnjega člana sveta se podaljša do izvolitve novega člana, vendar ne sme biti daljši od 12 mesecev.

Mandat strokovnjakov je neomejen.

b. Opišite vzpostavljene postopke za predčasno razrešitev in imenovanje dodatnih članov med postopkom ocenjevanja.

Razlogi, zaradi katerih poslanska zbornica odpokliče člana sveta:

a) so prenehali izpolnjevati pogoje za opravljanje funkcije,

b) so storili ravnanje, ki bi lahko vplivalo na zaupanje v njihovo neodvisnost ali nepristranskost pri opravljanju funkcije,

c) so huje prizadeli dostojanstvo funkcije, ki jo opravljajo,

d) so v zvezi z opravljanjem funkcije člana sveta delovali v korist političnih strank ali političnih gibanj ali

e) niso sodelovali na sejah Sveta več kot 6 mesecev.

V času obstoja Češkega filmskega sklada še ni bilo primera odpoklica člana sveta. Kljub temu se je več članov sveta prostovoljno odpovedalo funkciji.

Svet je sklepčen, če je na seji prisotnih najmanj 5 članov, zato je v primeru odpoklica člana svet še vedno funkcionalen in se lahko manjkajočega člana doda v naslednjem krogu imenovanj (kar se zgodi vsako leto).

6. Plačilo ocenjevalcev:

a. Kako so ocenjevalci plačani za svoje storitve?

Član sveta ima pravico do plačila, ki ga vlada na predlog ministra določi s sklepom. Član sveta je upravičen tudi do povračila potnih stroškov v zvezi z opravljanjem funkcije v enakem obsegu kot zaposleni.

Strokovnjak je upravičen do plačila v višini 2.000 CZK (80,61 EUR) za eno izvedensko analizo.

7. Organizacija/metoda dela ocenjevalcev, administrativna podpora in postopki odločanja:

a. Opišite organizacijo in način dela ocenjevalcev.

Postopek po korakih je opisan v zgornjih diagramih.

Svet se je prej sestajal osebno, od pandemije pa so člani sveta prešli na zoom sestanke. Sestanejo se približno desetkrat na leto za 1–4 dni, da razpravljajo o vseh razpisih, o katerih je treba odločati. Produkcijski razpisi dajejo prijaviteljem možnost, da svetu v teh dneh predstavijo vse pomembne posodobitve, vendar le v obsegu 10 minut na projekt (to ni pitch, ampak le priložnost, da Svet obvestijo o pomembnih spremembah). Člani sveta nato obravnavajo vse vloge, dodelijo točke, določijo višino podpore in za vsak projekt napišejo obrazložitev svoje odločitve.

b. Kakšne upravne podporne strukture obstajajo in kako potekajo postopki odločanja?

Pisarna Sklada je odgovorna za upravljanje celotnega postopka od priprave vseh prijavnih obrazcev, obdelave vlog, dodelitve strokovnjakov, pomoči svetu pri sejah, do upravljanja in obdelave odločitve ter končnega preverjanja končnih poročil in izpolnjevanja vseh zahtev za podporo. Svet ima namreč tri sekretarje, ki na splošno vodijo shemo selektivne podpore, in pet skrbnikov, ki se ukvarjajo s posameznimi vrstami razpisov in se ukvarjajo s prijavitelji, ter dva ekonomista, ki skrbita za preverjanje dokončanih projektov.

8. Merila za ocenjevanje:

a. Prosimo, da navedete merila za ocenjevanje, ki jih ločite glede na prijavitelja – javne kulturne ustanove, kulturne nevladne organizacije in posamezniki/kulturniki.

V bistvu obstajata dve skupini kriterijev ocenjevanja glede na vrsto razpisa za podporo: a) razpisi za razvoj in produkcijo in b) vsak drugi razpis. Pri ocenjevanju vlog na

razvojnem in produkcijskem razpisu se vloge ocenjujejo po teh splošno opredeljenih kriterijih, ki so podrobneje opredeljeni v posameznem razpisu:

A. Kakovost vsebine projekta:

- 1) umetniška kakovost projekta (40 točk)
- 2) prispevek in pomen za češko in evropsko kinematografijo in družbo (15 točk)

B. Kakovost izvedbe projekta:

- 1) projektno osebje (10 točk)
- 2) producerski koncept in ekonomski parametri projekta (25 točk)
- 3) profil prijavitelja (5 točk)
- 4) formalnost vloge (5 točk).

Pri točkovanju vlog na drugih podpornih področjih bo svet določil postopek v skladu s 13. odstavkom 1. točke b) zakona, merila in njihovo najvišjo točkovno oceno, ki jo bo sklad objavil v okviru ustreznega razpisa za oddajo vloge za podporo, pri čemer Svet postopa tako, da:

- a) vsota vseh najvišjih ocen doseže 100 točk;
- b) kriteriji, osredotočeni na vsebinsko in/ali kreativno kakovost projekta, kot so umetniška kakovost projekta, dramaturgija, pomen za področje, popularizacija, tehnična kakovost animacijskega studia, ustreznost razpisnim ciljem itd., so ustrezali maksimumu. rezultat 60 točk;
- c) kriteriji, osredotočeni na organizacijsko in/ali ekonomsko kakovost projekta, so dosegli najvišjo oceno 40 točk.

9. Nasprotje interesov:

a. Navedite definicije in postopke za izključitev v zvezi z navzkrižjem interesov v procesu ocenjevanja.

Svet sam odloča o izločitvi enega od svojih članov ali strokovnjaka iz postopka ocenjevanja in odločanja. Svet sledi [etičnemu kodeksu](#), ki opredeljuje, kaj je in kaj ne šteje za relevantno nasprotje interesov. Član sveta ne more zaprositi za podporo, lahko pa je del ekipe za projekt, ki zaprosi za podporo. V primeru, da je član sveta del te ekipe, ali je bližnja oseba s prijaviteljem ali članom ekipe, ali je s prijaviteljem ali članom ekipe v delodajalsko-zaposlitvenem razmerju, se izloči iz ocenjevanja in odločanja o konkretnem razpisu.

Prijavitelji morajo v prijavi predložiti izjavo, da ni razloga, da bi bilo treba nekatere člane sveta, strokovnjake in/ali zaposlene na Skladu izločiti iz postopka ocenjevanja.

10. Odnos med ocenjevalci in odločevalci:

a. Kakšno je razmerje med ocenjevalci in odločevalci glede avtonomije, neodvisnosti in moči vpliva na izbiro in višino razporeditve sredstev?

Kot je navedeno v 1. vprašanju imajo strokovnjaki svetovalno vlogo sveta, ki je edini nosilec odločitev. Svet je dolžan obrazložiti svojo odločitev, če ta ni v skladu s priporočili strokovnjakov. Diagrami, ki ponazarjajo celoten postopek, kažejo, da strokovnjaki a) ocenjujejo samo posamezne vloge (medtem ko svet vidi vse vloge in lahko primerja njihovo kakovost) in b) se prijavitelji lahko odzovejo na analizo strokovnjakov (npr. predložijo manjkajoče dokumente, pojasnijo svoje umetniške izbire itd.), vendar jih vidi samo svet, zato lahko svet ocenjuje prijave v nekoliko drugačni fazi.

11. Povprečno trajanje postopkov:

a. Kakšno je povprečno trajanje postopkov prijav na javni razpis – od začetka postopka do končne odločitve oziroma pogodbe?

Približno 4 mesece.

12. Pritožbeni sistem za izbirne odločitve:

a. Prosimo, opišite sistem pritožb, ki velja za izpodbijanje odločitev o izbiri. Prosilci se zoper odločitev Sveta ne morejo pritožiti.

13. Načrtovane spremembe

Prosimo opišite morebitne spremembe, ki jih načrtujete.

V zvezi z vašimi vprašanji o spremembah, ki se trenutno dogajajo na češkem filmskem skladu: preprosto povedano, trenutno nam zakon (natančneje avdiovizualni akt, ki se imenuje Zákon o audiovizii ali ZoA) dovoljuje, da podpiramo samo filme, ki so namenjeni za kino predvajanje in zato želimo razširiti obseg podpore na avdiovizualna dela nasploh (formati za male zaslone, video igre). Da bi to naredili, moramo spremeniti dva zakonodajna dokumenta, ki sta povezana s skladom: ZoA in Statut, ki izhaja iz ZoA in je v bistvu bolj podrobna in specifična različica ZoA (vsakič,

ko spremenite ZoA, morate naknadno spremeniti statut). Trenutno je ZoA sredi zakonodajnega postopka in dokler ne bo odločeno, kakšna bo njegova končna različica, ne bomo vedeli, kaj bo pisalo v statutu, kar vključuje tudi način, kako se bo spremenil postopek ocenjevanja. Torej, odgovorila sem na vaša vprašanja v zvezi z našim postopkom ocenjevanja, ki temelji na našem trenutnem sistemu, ki se bo zagotovo spremenil v dveh letih, a ker, ko to pišem, še vedno ne vemo, na kakšen način točno, nima smisla poskušati ugibati. Morda bomo vedeli več v treh mesecih, a tudi to je samo ocena, saj je zdaj v rokah politike.

Razširitev obsega podpore je glavni razlog za to veliko spremembo, vendar očitno želimo posodobiti zakon na podlagi naših desetletnih izkušenj, ki so pokazale, da nekateri postopki in pravila niso tako učinkoviti, kot smo upali. Na vašo žalost to vključuje skoraj celoten postopek vrednotenja in ocenjevanja prijav. Hkrati bomo novi sistem gradili na starem, tako da spremembe ne bodo tako radikalne (svet ostaja glavni odločevalec). Ena izmed stvari, ki se je izkazala za preveč neučinkovito, da bi jo obdržali, so strokovnjaki (natančno opisani v dokumentu), ki so preprosto preveliko administrativno breme za urad, hkrati pa niso tako učinkoviti kot svetovalni element v procesu.

Intervju 5: Louise Straarup, Danska

Informatorka: Louise Straarup, Agencija za kulturo in palače, Ministrstvo za kulturo Danske

Intervju preko spleta: 25. 10. 2023

Splošna struktura in modeli državnega financiranja kulturnih projektov

Glavna referenca naj bo še vedno dokument, objavljen na Compendium iz 2012.

Med tem je prišlo do združitve treh agencij (Arts, heritage, Libraries). Pomemben vir je statistični urad, kjer se vidi razrez financiranja kulture:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/kultur-og-fritid/kulturomraadets-uddannelse-oekonomi-og-beskaeftigelse/kulturomraadets-bevillinger-og-udbetalinger>

Financiranje je še vedno cca. 50:50 država in občine. Občine so neodvisne glede financiranja, imajo pa v skladu z zakonodajo obvezo so-financiranja knjižnic, glasbenih šol, muzejev ... Od Compendium poročila iz 2012 se je zelo malo spremenilo. Kar se tiče kulturnih politik, so desne stranke zelo prioretizirale nacionalno identiteto in postavljale fokus na dediščino in ekonomski vidik. Glavne tendence se zdaj osredotočajo na raznovrstnost (diversity). Predvsem, kako doseči čim večjo publiko in ne samo intelektualnih elit; kako zagotoviti ponudbo za več okusov in kako zagotoviti, da je kultura dostopna čim širši javnosti, neodvisno od njihove izobrazbe in prihodkov. Velik poudarek je na decentralizaciji in enakomernem financiranju urbanih in ruralnih področij. Zato imajo tudi ta dva regionalna fonda (Jotland in Sealand), ki pa sta bolj simbolična politična poteza z bolj malo denarja.

Kakšna je vloga ministrstva in kakšna komisij?

Ministrstvo se pri dodeljevanju sredstev osredotoča bolj na pravila oz. tehnikalije in administracijo - zakonodajni okvir. Financiranje poteka preko Agencije za kulturo in palače, Državnega sklada za umetnost in Danskega filmskega inštituta.

Komisije pa so povsem neodvisne, vendar imajo določene omejitve, kot je na primer enakomerna geografska razdelitev, določene ciljne skupine, kot so na primer otroci in mladi ... ipd. Komisije tako same ob vzpostavitvi določajo svoje strategije

financiranja in kriterije oz. umetniške kakovosti, ki so potem tudi javno objavljene na strani Sklada za umetnost.

Kako poteka evalvacija projektov in delo evalvatorjev Državnega sklada za umetnost?

Člani komisij individualno pregledujejo prijave in si delajo zapiske, potem pa skupaj predebatirajo vse projekte. Vsaka komisija ima svoj sistem ocenjevanja, ki se prilagaja tudi številu prejetih vlog. Najdaljši časovni okvir za izbor je 12 tednov.

Najprej prijave preveri agencija z administrativnega vidika, da vidijo, če so ustrezne, potem pa jih predajo komisijam, ki naredijo izbor. Kriterije tako res določajo komisije, neodvisno same za vsak razpis in so tudi objavljeni v vsakem razpisu. Vsi prijavitelji dobijo povratne informacije za vsak kriterij. To so ponavadi preddefinirani odgovori. Komisije lahko na osnovi pregledovanja prijav zaznajo neke nove tendence in na osnovi tega prilagajajo naslednje iteracije razpisov ali pa predlagajo nove. Akcijski načrti in pravniki dela komisij niso javni in vam jih ne moremo posredovati.

Kako poteka izobraževanje evalvatorjev?

Ob vzpostavitvi komisije je prvi mesec uvodni, v katerem spoznajo zakonodajo in njihovo nalogo. Tu ključno vlogo igrajo zaposleni iz agencije, ki sodelujejo na sestankih komisij, (kar je razvidno tudi iz zapisnikov). Ti sproti skrbijo za strukturo sestankov, da je vse v skladu z zakonodajo ipd. Skratka, zaposleni iz agencije so res pomembni za delo komisij. Niso člani komisij, ampak z njimi delajo in jim nudijo res pomembno podporo!

Kako so evalvatorji plačani za svoje delo?

Kar se plačila za člane komisij tiče, so zneski definirani v naprej, predvsem glede na predviden obseg dela posamezne komisije. Ne vem, kako se izplačujejo, ampak predvidevam, da mesečno in neodvisno od količine dela.

Kako delujejo čezsektorske komisije?

Z česektorskimi komisijami smo začeli 2017, čisto od spodaj navzgor, ker smo v eni komisiji opazili potencial, da bi lahko en projekt za vizualno umetnost, ki so ga izvajali v 5 občinah, lahko razširili na druga področja. Tako smo se potem v

upravnem odboru, katerega člani so predsedniki vseh komisij, dogovorili za model teh čezsektorskih komisij, v katerih sedijo predstavniki iz vseh področnih komisij, tako da lahko podpirajo projekte, ki so na več področjih hkrati, vsako področje pa prispeva določen odstotek proračuna za tako komisijo.

Kako poteka poročanje?

Kar se tiče poročanja, je to del širšega zakonodajnega okvira javnega financiranja.

Imamo pa različne kategorije zahtevnosti.

Za financiranje do 13.400 EUR je dovolj poročilo in izjava da si opravil projekt. Potem pa moraš hraniti vso dokumentacijo 5 let in si lahko podvržen naključni kontroli, ki se izvaja na manjšem vzorcu.

Potem pa so še drugi razredi zahtevnosti poročanja ... od 13.400 EUR do 67.000 EUR,

in pa razred nad 67.000 EUR

Dodatni viri:

The latest political report on the state of cultural politics and cultural funding in Denmark (the first since 1997): [Kulturpolitisk Redegørelse \(kum.dk\)](#)

Intervju 6: Marianne Båstrup-Larsen, Danska

Informatorka: Marianne Båstrup-Larsen, vodja podpore in vodenja, Danski filmski inštitut

Intervju preko spleta: 12.12.2023

Kakšna je splošna struktura evalvacije projektov in dodeljevanja sredstev?

Danski filmski inštitut ima različne sheme podpore projektom:

- Svetovalna shema za filme, dokumentarce, mednarodno distribucijo ... – te sheme temeljijo na svetovalcih, ki izbirajo projekte in z njimi delajo ter jim v več fazah zagotavljajo sredstva.
- Računalniške igre in digitalni mediji ter promocijska shema – o teh odločajo komisije, v katerih so eksperti, ki jih izbira vodja inštituta s podporo upravnega odbora inštituta.

Več je razvidno na naši spletni strani.

Kakšen je proces evalvacije in dodeljevanja svetovalcev?

Svetovalci (trije za filme in trije za dokumentarce) so imenovani za mandatno obdobje petih let, med katerim so redno zaposleni v inštitutu, zaradi česar morajo za ta čas zapreti svoja lastna podjetja. Po izteku mandata se svetovalci ne morejo ponovno imenovati ali ponovno kandidirati čez neko časovno obdobje. Vsak svetovalec izhaja iz specifičnega sektorja in je uveljavljen strokovnjak na svojem področju. Delajo v ekipah s tremi člani, kjer poleg svetovalca sodelujeta tudi administrativni delavec in producent. Projekti se prijavljajo na razpise, pri čemer je že v razpisu navedeno, kdo bo svetovalec. Nekateri svetovalci imajo tako (pre) več prijav. Glavna kriterija za evalvacijo projektov sta kakovost in pa kulturni pomen.

Kako poteka izobraževanje evalvatorjev / svetovalcev?

Vsi svetovalci imajo izobraževanje o zakonodaji in kako delovati znotraj le te. Poseben poudarek je še na izogibanju morebitnih konfliktov interesov in pa pristranskosti.

Izobražujejo se tudi o uporabi IT sistema.

Kakšen je potek dela s svetovalci?

Vsak projekt gre s svetovalci čez več faz – od razvojne, kjer se razvija scenarij, do produkcijske in nazadnje še promocijske. Svetovalci in njihove ekipe odločajo, kateri projekti grejo v naslednjo fazo. Z vsako fazo so jim dodeljena tudi ustrezna sredstva za izvedbo. Zato je v ekipi tudi producent, ki ocenjuje upravičenost predvidenega budgeta in ga tudi s posameznim projektom nadgrajuje/spreminja ipd..

Kako se rešuje morebiten konflikt interesov?

V kolikor obstaja potencialni konflikt interesov za posameznega svetovalca, se ta izloči.

Kakšne so možnosti za pritožbe?

Pritožbe so možne. V tem primeru projekt pregleda drug svetovalec.

Kakšno je trajanje postopkov?

Postopki so zelo različno dolgi. Za dokumentarce lahko trajajo tudi do 10 let, če dokumentarec recimo spremlja eno osebo čez daljše časovno obdobje.

Za filme pa je trajanje po navadi med 1 in 2 leti. Če se med postopkom spremeni svetovalec, projekt prevzame novi svetovalec. Le ta sicer lahko projekt ustavi, ampak se to dogaja zelo redko.

Kakšne spremembe se obetajo? Kaj deluje in kaj ne?

Sistem deluje dobro in se ne spreminja preveč. Uvajamo nov IT sistem. Za naslednje leto se predvideva, da bo ustanovljena samostojna agencija za računalniške igre.